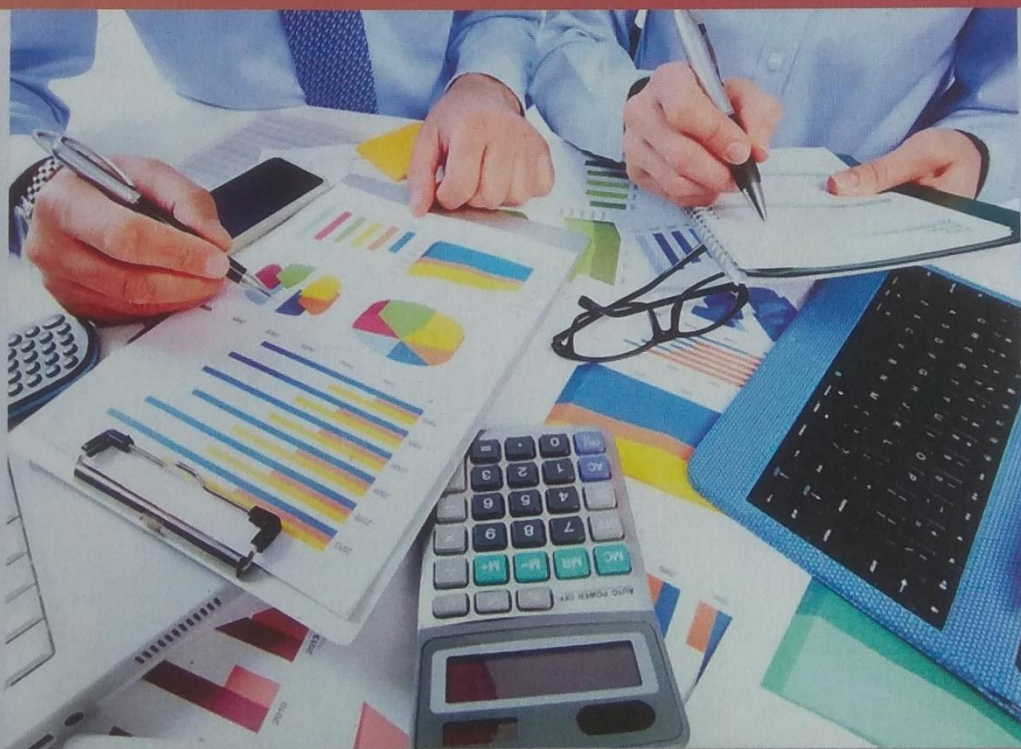

Т. М. Ковальчук
В. І. Кузь

Бухгалтерський облік в управлінні підприємством

ПРАКТИКУМ

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Т.М. Ковальчук, В.І. Кузь

Бухгалтерський облік в управлінні підприємством

Практикум

Чернівці

Чернівецький національний університет
2023

УДК 657(075)
К 563

*Друкується за ухвалою вченої ради Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
(протокол №5 від 29 травня 2023 р.)*

Рецензенти:

Жиглей І.В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри
інформаційних систем в управлінні та обліку, факультет бізнесу та
сфери обслуговування, Державний університет «Житомирська
політехніка»

Ситник Н.С., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри
фінансового менеджменту, факультет управління фінансами та бізнесу,
Львівський національний університет імені Івана Франка

К563 Ковальчук Т.М, Кузь В.І. Бухгалтерський облік в управлінні
підприємством: практикум. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т
ім. Ю. Федьковича, 2023. 192 с.

У практикумі наведені практичні завдання двох типів: рівневі тестові завдання (альтернативні тестові завдання; тестові завдання з множинним запитом; твердження з невідомою змінною; тестові завдання на відповідність) і ситуаційні завдання. Для зручності набуття практичних навичок дано визначення базових понять і категорій, наведено перелік питань для самоконтролю та рекомендованих джерел.

Для студентів різних економічних спеціальностей, аспірантів, облікових працівників, фінансистів, аналітиків, управлінського персоналу всіх ланок, консультантів з економічних питань тощо.

УДК 657(075)

ISBN 978-966-423-789-2

© ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2023
© Ковальчук Т.М., 2023
© Кузь В.І., 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. Суть і місце облікової інформації в управлінні підприємством	6
РОЗДІЛ 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством	21
РОЗДІЛ 3. Принципи, методики та техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності	34
РОЗДІЛ 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку	48
РОЗДІЛ 5. Облікова політика в ціноутворенні	63
РОЗДІЛ 6. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством	75
РОЗДІЛ 7. Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень	88
РОЗДІЛ 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства	115
РОЗДІЛ 9. Збалансована система показників у стратегічному управлінні підприємством	133
РОЗДІЛ 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками	149
РОЗДІЛ 11. Бухгалтерський облік при прийнятті соціальних та екологічних рішень	162
ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.	182
ПІСЛЯМОВА	189

ПЕРЕДМОВА

Управлінський бухгалтерський облік, дедалі масштабніша система фінансових показників, стандартів та орієнтирів, яка багато в чому визначає обличчя сучасного світу¹

Anthony Hopwood

Розвиток економічних відносин посилює структурні та якісні зміни в принципах та підходах взаємодії між керованою та керуючими елементами процесу прийняття управлінських рішень. Усе частіше управлінські процеси в рамках провадження суб'єктами господарювання різних видів діяльності необхідно розглядати як багатоцільові, нетипові та неформалізовані заходи і дії, спрямовані на виконання стратегічних цілей, оптимальне забезпечення ресурсами усіх аспектів фінансово-господарської діяльності, створення іміджу соціально відповідального суб'єкта бізнесу для отримання конкурентних переваг і досягнення стану перспективної результативності. Ефективність системи управління досягається не тільки завдяки досвіду та вмільм діям управлінського персоналу, багато в чому розв'язання управлінських проблем досягається через створення відповідно до ідентифікованих параметрів інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Адже саме воно складає основу здійснення конструктивних дій, пов'язаних із ідентифікацією управлінських проблем, виділенням альтернатив, її вибору із множини тощо.

Функціонування системи бухгалтерського обліку як складової інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень базується найперше на якісних змінах, що характерні для господарських процесів, цілей розвитку, моделей управління, взаємовідносин між економічними суб'єктами та суспільно-економічного середовища в цілому. «Бухгалтерський облік є складною системою – сукупністю елементів, пов'язаних між собою та об'єднаних в єдине ціле. Виступаючи ланкою зв'язку між господарською діяльністю та особами, які приймають рішення, бухгалтерський облік: по-перше, вимірює господарську діяльність шляхом реєстрації даних про неї для подальшого використання; по-друге, обробляє дані та інтерпретує їх таким чином, щоб вони набули практичної корисності; по-третє, передає у вигляді звітів інформацію тим, хто використовує її для

¹ Anthony Hopwood (1987). The archaeology of accounting systems. *Accounting, Organizations and Society*. 12(3). pp. 207-234.

прийняття управлінських рішень»².

Система бухгалтерського обліку має за мету функціонування – ефективно надання користувачам необхідних даних для прийняття ними управлінських рішень. Дане твердження вимагає не тільки розуміння методичних підходів до прийняття управлінських рішень та визначення кола користувачів облікової інформації, змісту їх інформаційних запитів, але й виділення в окремі облікові об'єкти, категорій, які раніше не становили предметний інтерес для облікових працівників, застосування відмінних від традиційних методів оброблення інформації та способів представлення звітних показників, що вказує на посилення виконання бухгалтерським обліком інформаційної функції, а в окремих випадках й комунікаційної та прогностичної.

Організація функціонування інформаційної системи на мікрорівні, виходячи з інформаційних потреб користувачів, усе більше повинна відповідати принципу індивідуальності та гомоморфізму (підходи, відповідно до яких формується масив вихідної облікової інформації повинен враховувати інформаційні потреби якомога більшої кількості зацікавлених суб'єктів, а також мати індивідуальну спрямованість для забезпечення найперше прийняття рішень внутрішніми користувачами).

В умовах ринкових метаморфоз та ускладнення взаємовідносин між економічними суб'єктами актуальними об'єктами системи бухгалтерського обліку виступають господарські ризики, соціальні та екологічні витрати, умовні зобов'язання, очікувані витрати, сегменти та центри відповідальності тощо. Тобто ті об'єкти, щодо яких інформаційний інтерес зі сторони управлінського персоналу раніше був мінімальним. Їх облікова ідентифікація забезпечить можливість формування належного інформаційного забезпечення для прийняття рішень, пов'язаних із досягненням конкурентних переваг не тільки в сфері економічного розвитку, але й у питаннях дотримання соціальних та екологічних стандартів. Виконання даних завдань посилюється в умовах використання додаткових методів оброблення та способів представлення даних, що значно підвищує рівень релевантності інформації, яка продукується системою бухгалтерського обліку.

Отже, отримання практичних навичок підготовки інформаційного забезпечення системи управління є неодмінним атрибутом підготовки фахівців з економічних спеціальностей. Тільки за даних умов здобувачі вищої освіти отримують низку конкурентних переваг на ринку праці, адже володітимуть знаннями з адаптації інформаційних систем до потреб управління, інтерпретації облікової інформації відносно інформаційних запитів користувачів, оптимального представлення звітних даних тощо.

² Плаксієнко В.Я., Ліпський Р.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: проблеми теорії і практики. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/7.2/039.pdf> (дата звернення: 04.04.2023).

РОЗДІЛ 1 **Суть і місце облікової інформації в управлінні підприємством**

- 1.1. Мета і програмні результати.
- 1.2. Поняття, визначення, категорії.
- 1.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 1.4. Ситуаційні завдання.
- 1.5. Питання для самоконтролю.
- 1.6. Перелік рекомендованої літератури.

1.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із процесом прийняття управлінських рішень, здійсненням обліково-аналітичних дій на кожному з його етапів (ідентифікація облікової інформації, її поділ та систематизація, визначення рівня релевантності за змістом та способами представлення облікових даних, встановлення природи інформаційних запитів користувачів, нівелювання негативних факторів обмеження облікової інформації для потреб управління тощо). Набуття практичних навичок формування та використання облікової інформації для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх ієрархічних рівнях управління з метою підвищення результативності, ефективності та соціальної відповідальності бізнесу. Володіння практиками визначення інформаційних потреб користувачів облікової інформації, надання консультацій менеджменту щодо формування та використання облікових даних.

1.2. Поняття, визначення, категорії

Бухгалтерський облік – «процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень»³.

Економічна інформація – сукупність даних (цифр, фактів, відомостей), які кількісно та якісно характеризують стан та тенденції

³ Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 13.04.2023).

розвитку суспільно-економічні явищ і процесів.

Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень – ключовий елемент для усіх етапів процесу прийняття управлінських рішень, який ідентифікується в якості надання даних, що різняться за кількісним та якісним змістом, характеризує стан та тенденції розвитку внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування суб'єкта господарювання.

Інформаційні масив – узгоджена відносно визначених параметрів сукупність даних за встановленим змістом показників і формою, виконує функції інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Користувачі облікової інформації – економічні суб'єкти, які для вирішення управлінських завдань використовують дані, що продукуються системою бухгалтерського обліку на різних етапах облікового процесу.

Облікова інформація – вид економічної інформації, що продукується системою бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання в розрізі етапів облікового процесу.

Таблиця 1.2.1

Класифікація облікової інформації

<i>Класифікаційна ознака</i>	<i>Види облікової інформації</i>
<i>1</i>	<i>2</i>
За моментом виникнення	Первинна, вторинна
За економічним змістом	Дані про господарські засоби (необоротні та оборотні активи), джерела утворення господарських засобів (власний капіталу, забезпечення та зобов'язання), доходи, витрати, фінансові результати, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі
За часом виникнення	Ретроспективна, оперативна, перспективна
За ступенем аналітичного оброблення	Первинна облікова інформація, зведена облікова інформація, підсумкова облікова інформація, аналітична інформація
Відносно процесу прийняття управлінських рішень	Активна, пасивна
За способом представлення	Числова, текстова, таблична, графічна, комбінована
За ступенем постійності	Умовно-змінні дані, умовно-постійні дані
За характером обробки	Систематизована, несистематизована
Відносно інтересів користувачів	Дані для користувачів з прямим фінансовим інтересом, для користувачів з непрямою фінансовою зацікавленістю, для користувачів без фінансового інтересу
За складом і способом узагальнення	Разова, накопичувальна, зведена
За джерелами формування	Внутрішня, зовнішня
За рівнем доступності	Загальнодоступна, конфіденційна, комерційна
За етапами утворення	Вхідна, проміжна, вихідна
За підходами до створення	Інформація створена вручну, дані подані в електронному вигляді

Процес прийняття управлінського рішення – система заходів та дій управлінського персоналу, зміст, обсяги та параметри здійснення яких визначаються складністю вирішення управлінського завдання, забезпеченістю ресурсами, потребою в оперативності прийняття та релевантністю прийнятого управлінського рішення відносно показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Релевантна облікова інформація – дані системи бухгалтерського обліку, які відповідають критеріям достатності та відповідності щодо ідентифікації інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Управлінське рішення – цілеспрямований та усвідомлений вибір однієї з можливих альтернатив вирішення управлінського завдання чи проблеми, тобто це організаційно-управлінська модель, в якій із переліку варіантів вибирається кращий.

Управлінське рішення – «акт, спрямований на вирішення проблемної ситуації»⁴.

Таблиця 1.2.2

Види управлінських рішень

<i>Класифікаційна ознака</i>	<i>Види управлінських рішень</i>
<i>1</i>	<i>2</i>
За суб'єктом прийняття	Індивідуальні, колективні, колегіальні
За змістом рішень	Організаційні, економічні, соціальні, технічні, екологічні тощо
Відповідно до мети	Стратегічні, тактичні
За повторюваністю	Традиційні, нетипові
За кількістю цілей	Одноцільові, багатоцільові
За строками виконання	Довгострокові, короткострокові
За масштабом об'єкта	Глобальні, локальні
За приналежністю до середовища	Внутрішні, зовнішні
За способом фіксації рішення	Документальні, усні
За методами розробки	Формалізовані, неформалізовані
За складністю вирішуваних проблем	З одним критерієм, з багатьма критеріями
За змістом даних	Визначені, невизначені

Таблиця 1.2.3

Інформаційні потреби користувачів

<i>Користувачів</i>	<i>Інформаційні потреби</i>
<i>1</i>	<i>2</i>
Власники	Дані про фінансовий та майновий стан, кінцеві фінансові результати, розподіл прибутку, розрахунки з учасниками
Інвестори	Дані про фінансово-майновий стан, фінансові результати у розрізі видів діяльності, структуру власного капіталу, динамічні

⁴ Саак А.Э., Тюшняков В.Н. Теория управления: Учебное пособие. Таганрог: Изд-во ТРТУ. 2003. 128 с. С. 55.

	зміни результативних показників, рентабельність, фінансову стійкість та ліквідність
Управлінський персонал	Аналітичні дані про всі аспекти фінансово-господарської діяльності: необоротні активи, активи, зобов'язання, доходи, витрати та фінансові результати
Персонал	Загальні дані про фінансово-майновий стан, аналітична інформація про розрахунки з персоналом та соціального страхування, витрати на фінансування соціальних та мотиваційних заходів, залишки та рух грошових коштів
Органи державного управління	Загальні дані фінансово-майновий стан, платоспроможність, аналітична інформація про розрахунки з бюджетом, з соціального страхування
Фінансово-кредитні установи	Дані про фінансово-майновий стан, фінансові результати, ліквідність та спроможність, розрахунки з контрагентами, фінансові витрати, залишки та рух грошових коштів
Контрагенти	Дані про фінансово-майновий стан, розрахунки з контрагентами, залишки та рух грошових коштів, платоспроможність, ліквідність та фінансову стійкість
Суспільство	Загальні дані про фінансово-майновий стан, результативність в цілому та окремих аспектів господарської діяльності, зобов'язання та витрати на фінансування соціальних та екологічних проєктів

1.3. Тестові завдання рівневої складності

1.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання

1. Рішення – це вибір однієї з множини альтернатив: а) так; б) ні	2. Дані системи бухгалтерського обліку призначені тільки для зовнішніх користувачів: а) так; б) ні
3. Тактичні управлінські рішення покликані вирішувати стратегічні завдання: а) так; б) ні	4. Комунікативність – це якісна характеристикою інформації: а) так; б) ні
5. Індивідуальний підхід до вирішення управлінської проблеми зменшує витрати на прийняття рішення: а) так; б) ні	6. Локальним є управлінське рішення якщо воно впливає один об'єкт управління: а) так; б) ні
7. Управлінське рішення зазвичай приймається після оцінки його альтернативних варіантів: а) так; б) ні	8. Першочерговим завданням в процесі прийняття управлінського рішення є визначення його цілей: а) так; б) ні

Розділ 1. Суть і місце облікової інформації в управлінні підприємством

9. Кінцевим етапом прийняття управлінського рішення є контроль за його виконанням: а) так; б) ні	10. Відповідність даних інформаційним потребам користувачів – це актуальність інформації: а) так; б) ні
11. Значна кількість альтернативних управлінських рішень зменшує час його прийняття: а) так; б) ні	12. Чи потрібно здійснювати опис проблемної ситуації при прийнятті управлінського рішення?: а) так; б) ні
13. Окремим видом інформації є соціологічна інформація: а) так; б) ні	14. На етапі організації виконання прийнятого рішення може оформлятися наказ чи розпорядження: а) так; б) ні
15. За призначенням інформація є директивною, звітною та нормативною: а) так; б) ні	16. У загальному обсязі економічної інформації, частка даних, які виконують функції прямого зв'язку становить 99,9%: а) так; б) ні
17. Інформаційні потреби персоналу суб'єкта господарювання пов'язані з одержанням даних про структуру господарських засобів: а) так; б) ні	18. Управлінський персонал відноситься до користувачів з обмеженим правом на одержання облікових даних: а) так; б) ні
19. Чи можлива ситуація коли суб'єкт господарювання отримує прибуток, а грошових коштів на банківських рахунках немає?: а) так; б) ні	20. Чи потрібно враховувати парадокси прибутку при підготовці даних для прийняття рішень у сфері перспективної результативності?: а) так; б) ні
1.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом	
1. Вибір однієї з можливих альтернатив впливу на об'єкт управління – це: а) управління; б) управлінське рішення; в) аналітична робота; г) інформаційна система	2. Система бухгалтерського обліку функціонує з метою: а) визначення фінансових результатів; б) достовірного проведення розрахунків з іншими економічними суб'єктами; в) надання користувачам необхідної інформації для прийняття рішень; г) виконання податкових зобов'язань
3. Ідентифікація бази варіативності у процесі прийняття управлінського рішення базується на: а) першому альтернативному варіанті; б) варіанті, якому відповідає найбільша вартісна величина; в) варіанті, який можна вважати формалізованим;	4. Управлінське рішення, пов'язане з підвищенням рівня прибутковості слід ідентифікувати як: а) усне та тактичне; б) локальне та неформалізоване; в) стратегічне, неформалізоване та багатоцільове; г) індивідуальне, соціальне та одноцільове

Розділ 1. Суть і місце облікової інформації в управлінні підприємством

<p>г) останньому варіанті, що включений до множини альтернативних</p>	
<p>5. Управлінське рішення про додатковий випуск цінних паперів є:</p> <p>а) стратегічним та одноцільовим;</p> <p>б) індивідуальним та короткостроковим;</p> <p>в) колегіальним та нетиповим;</p> <p>г) усним та довгостроковим</p>	<p>6. Управлінське рішення про залучення банківських позикових ресурсів є:</p> <p>а) традиційним та короткостроковим;</p> <p>б) неформалізованим з одиничним критерієм;</p> <p>в) економічним та колегіальним;</p> <p>г) одноцільовим із невизначеними наслідками</p>
<p>7. У більшості випадків управлінський персонал індивідуально приймає рішення, які є:</p> <p>а) короткостроковими та неформалізованими;</p> <p>б) багатоцільовими та глобальними;</p> <p>в) простими та традиційними;</p> <p>г) усними та стратегічними</p>	<p>8. Оновлення матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання є:</p> <p>а) локальним управлінським рішенням;</p> <p>б) глобальним управлінським рішенням;</p> <p>в) формалізованим управлінським рішенням;</p> <p>г) усним управлінським рішенням</p>
<p>9. Зміна системи оподаткування потребує прийняття:</p> <p>а) неформалізованого управлінського рішення;</p> <p>б) традиційного управлінського рішення;</p> <p>в) усного управлінського рішення;</p> <p>г) соціального управлінського рішення</p>	<p>10. Управлінське рішення про випуск якісно нових видів продукції є:</p> <p>а) невизначеним;</p> <p>б) одноцільовим;</p> <p>в) оперативним;</p> <p>г) формалізованим</p>
<p>11. Процес прийняття управлінського рішення складається з наступних організаційно-методичних етапів:</p> <p>а) визначення цілей;</p> <p>б) ідентифікація проблем та завдань;</p> <p>в) формування альтернатив;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>	<p>12. До процесу прийняття управлінських рішень не входять наступні дії:</p> <p>а) аналіз управлінської проблеми;</p> <p>б) формування інформаційного забезпечення;</p> <p>в) аналіз суміжних управлінських проблем;</p> <p>г) вибір оптимального рішення із множини альтернативних</p>
<p>13. Який з етапів процесу прийняття управлінських рішень передуює розробці альтернативних варіантів вирішення управлінського завдання:</p> <p>а) оцінка альтернативних рішень;</p> <p>б) прийняття рішення;</p> <p>в) діагноз проблеми;</p> <p>г) контроль виконання рішення</p>	<p>14. Ідентифікація можливих варіантів управлінських дій відповідає наступному етапу процесу прийняття рішень:</p> <p>а) визначення управлінської проблеми;</p> <p>б) розроблення альтернативних варіантів управлінського рішення;</p> <p>в) контроль виконання рішення;</p> <p>г) оцінка альтернативних варіантів управлінського рішення</p>
<p>15. Основними вимогами до реалізації прийнятого управлінського рішення є:</p> <p>а) економічність;</p> <p>б) надійність;</p> <p>в) можливість практичного застосування;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>	<p>16. Управлінські дії на етапі оцінки альтернативних рішень повинні відповідати таким критеріям:</p> <p>а) реалістичність;</p> <p>б) прийнятність наслідків реалізації рішення;</p>

Розділ 1. Суть і місце облікової інформації в управлінні підприємством

	<p>в) відповідність ресурсному потенціалу; г) всі відповіді правильні</p>
<p>17. Облікова інформація, систематизована та згрупована по об'єктно ідентифікується на наступному етапі облікового процесу: а) факти господарського життя; б) звітність; в) облікові регістри; г) первинні документи</p>	<p>18. Облікова інформація, комплексно подана, узагальнена та систематизовано ідентифікується на наступному етапі облікового процесу; а) факти господарського життя; б) звітність; в) облікові регістри; г) первинні документи</p>
<p>19. Релевантна інформація – це: а) аналітично оброблені дані; б) дані необхідні для вирішення управлінської проблеми; в) інформація, яка характеризує тільки підсумкові показники діяльності; г) дані, які подано у вигляді коефіцієнтів</p>	<p>20. Для прийняття управлінського рішення щодо залучення додаткових інвестицій релевантною буде інформація про: а) фінансові результати; б) платоспроможність; в) придатність основних засобів; г) всі відповіді правильні</p>
<p>21. За часом виникнення облікова інформація поділяється на: а) первинну та вторинну; б) відкрити та закрити; в) ретроспективну, оперативну та перспективну; г) разову та зведену</p>	<p>22. За економічним змістом облікова інформація поділяється на: а) первинну та вторинну; б) дані про активи, капітал, зобов'язання, фінансові результати, витрати та доходи; в) ретроспективну, оперативну та перспективну; г) разову та зведену</p>
<p>23. За рівнем відкритості облікова інформація поділяється на: а) разову та зведену; б) первинну та вторинну; в) внутрішню та зовнішню; г) загальнодоступну та конфіденційну</p>	<p>24. До внутрішніх користувачів облікової інформації не відносяться: а) вищий управлінський персонал; б) персонал суб'єкта господарювання; в) власники; г) контрагенти</p>
<p>25. Громадські організації відносяться до користувачів облікової інформації, які володіють: а) повним правом на отримання; б) обмеженим правом на отримання; в) правом тільки на дані, що оприлюднюються; г) всі відповіді правильні</p>	<p>26. До парадоксів прибутку слід відносити: а) грошові кошти є, а прибутку немає; б) обліковий залишок не дорівнює фактичному; в) прибуток є, а грошових коштів немає; г) всі відповіді правильні</p>
<p>27. Ідентифікація в системі бухгалтерського обліку доходів без відповідного надходження грошових коштів відповідає парадоксу: а) грошові кошти є, а прибутку немає; б) обліковий залишок не дорівнює фактичному; в) прибуток зріс, а величина грошових коштів не збільшилася; г) всі відповіді правильні</p>	<p>28. Створення резервів та забезпечень призводить до ідентифікації парадоксу прибутку а) грошові кошти є, а прибутку немає; б) прибуток змінився, а вартість майна ні; в) прибуток є, а грошових коштів немає; г) всі відповіді правильні</p>

<p>29. Здійснення передоплати призводить до виникнення парадоксу прибутку</p> <p>а) грошові кошти є, а прибутку немає;</p> <p>б) обліковий залишок не дорівнює фактичному;</p> <p>в) прибуток є, а грошових коштів немає;</p> <p>г) вартість майна змінилася, а прибутку немає</p>	<p>30. До переліку засобів підвищення якості облікових даних слід відносити</p> <p>а) систему бухгалтерського обліку;</p> <p>б) систему внутрішнього контролю;</p> <p>в) внутрішній аудит;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>
<p>1.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)</p>	
<p>1. Сукупність цифр, фактів, відомостей, припущень та тверджень, які кількісно та якісно характеризують стан та тенденції розвитку суспільно-економічні явищ і процесів – це _____</p>	
<p>2. _____ – рішення, покликане забезпечити вирішення складних проблем управлінської та господарської діяльності</p>	
<p>3. Узгоджена відносно визначених параметрів та встановлених критеріїв сукупність даних за встановленим змістом показників і формою, виконує функції інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень – це _____</p>	
<p>4. _____ – рішення за умови коли вибір альтернативи базується тільки на одному критерії</p>	
<p>5. Інформація, яка володіє потенційним впливом на більшість етапів процесу прийняття рішень – _____</p>	
<p>6. _____ – рішення, що приймаються колективним або ж колегіальним способом</p>	
<p>7. Вид економічної інформації, що продукується системою бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання в розрізі етапів облікового процесу – це _____</p>	
<p>8. Колективний чи колегіальний підхід до прийняття рішень збільшує _____ на виконання передбачених завдань</p>	
<p>9. До користувачів облікової інформації з непрямим фінансовим інтересом відносяться _____, _____, _____</p>	
<p>10. Вплив облікової методології та розбіжності між економічними та бухгалтерськими підходами до визначення фінансових результатів призводять до виникнення _____</p>	
<p>1.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність</p>	
<p><i>1. Класифікація управлінських рішень</i></p>	
<p>Види управлінських рішень:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегічне управлінське рішення. 2. Тактичне управлінське рішення. 3. Локальне управлінське рішення. 4. Індивідуальне управлінське рішення 	<p>Характеристика змісту управлінських рішень:</p> <p>А. Має за мету виконання поточних управлінських завдань та проблем.</p> <p>Б. Передбачає управлінський вплив на один об'єкти.</p> <p>В. Орієнтоване на вирішення довгострокових цілей діяльності суб'єкта господарювання.</p> <p>Г. Приймається одним управлінцем відповідно до покладених на нього обов'язків</p>
<p><i>2. Класифікація управлінських рішень</i></p>	
<p>Види управлінських рішень:</p>	<p>Характеристика змісту управлінських</p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Глобальне управлінське рішення. 2. Одноцільове управлінське рішення. 3. Організаційне управлінське рішення. 4. Нетипове управлінське рішення 	<p>рішень:</p> <p>А. Орієнтовані на удосконалення окремих організаційних елементів функціонування суб'єкта господарювання.</p> <p>Б. Передбачає обов'язкове вивчення управлінської проблеми.</p> <p>В. Передбачає вирішення конкретної управлінської проблеми.</p> <p>Г. Має управлінський вплив на значну кількість об'єктів</p>
<p><i>3. Класифікація управлінських рішень</i></p>	
<p>Види управлінських рішень:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формалізоване управлінське рішення. 2. Неформалізоване управлінське рішення. 3. Довгострокове управлінське рішення. 4. Управлінське рішення з багатьма критеріями 	<p>Характеристика змісту управлінських рішень:</p> <p>А. Просте та однокритеріальне управлінське рішення.</p> <p>Б. Методика прийняття даного рішення не визначена, так як такого роду рішення не приймалися у минулому.</p> <p>В. Рішення яке потребує оцінки значної кількості обмежуючих факторів.</p> <p>Г. Результат від прийняття даного рішення матиме місце у наступних звітних періодах</p>
<p><i>4. Функції бухгалтерського обліку:</i></p>	
<p>Функції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналітична функція. 2. Комунікаційна функція. 3. Контрольна функція. 4. Інформаційна функція 	<p>Характеристика функцій:</p> <p>А. Налагодження обміну даними між користувачами облікової інформації.</p> <p>Б. Продукування необхідних для перевірки даних та можливість на основі облікової інформації діяти не випередження з метою уникнення негативних явищ господарської діяльності.</p> <p>В. Формування інформаційного забезпечення для ефективного виконання аналітичних процедур.</p> <p>Г. Надання необхідного масиву та спектру облікових даних, в рамках ідентифікованих потреб користувачів, для прийняття ефективних управлінських рішень</p>
<p><i>5. Якісні характеристики облікової інформації:</i></p>	
<p>Якісні характеристики інформації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Достовірність даних. 2. Об'єктивність даних. 3. Актуальність даних. 4. Лаконічність даних. 	<p>Розкриття змісту:</p> <p>А. Інформація наводить в необхідних обсягах без зайвого інформаційного навантаження.</p> <p>Б. Форма розкриття даних є зрозумілою для обізнаних користувачів.</p> <p>В. Представлена облікова інформація</p>

	<p>оброблена відповідно до певних правил. Г. Інформація характеризується релевантністю відносно ідентифікованої управлінської проблеми</p>
<i>6. Поняття та категорії:</i>	
<p>Поняття: 1. Бухгалтерський облік. 2. Проблемна ситуація. 3. Альтернативний вибір. 4. Облікова інформація.</p>	<p>Характеристика змісту: А. Процес оброблення фактів господарського життя. Б. Вибір між двома чи кількома альтернативами із множини можливих. В. Дані, які характеризують якісні та кількісні параметри здійснення господарської операції. Г. Ситуація, що потребує управлінського вирішення</p>
<i>7. Етапи прийняття управлінських рішень:</i>	
<p>Етапи: 1. Ідентифікація проблеми. 2. Збір даних про проблему. 3. Розробка та оцінка альтернативних варіантів. 4. Прийняття рішень</p>	<p>Характеристика етапу: А. Визначення мети вирішення управлінської проблеми. Б. Визначення можливих варіантів вирішення управлінського завдання та встановлення критеріїв вибору альтернатив. В. Підготовка інформації відповідно до вимог об'єктивності, актуальності, своєчасності. Г. Вибір кращого варіанту вирішення управлінської проблеми</p>
<i>8. Характеристика інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень:</i>	
<p>Елементи: 1. Інформаційний масив. 2. Інформаційне програмне забезпечення. 3. Інформаційно-аналітична робота. 4. Економічна інформація.</p>	<p>Характеристика елементів: А. Упорядкована сукупність даних у визначеній формі. Б. Діяльність спеціалістів спрямована на оцінку інформаційних потоків та формування інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. В. Сукупність даних, які характеризуються явища чи процеси. Г. Технічна та програмна складова акумулювання, оброблення та передачі інформації</p>
<i>9. Обліковий процес та інформація:</i>	
<p>Етапи облікового процесу: 1. Факти господарського життя. 2. Первинні та зведені документи. 3. Рахунки бухгалтерського обліку. 4. Бухгалтерська звітність</p>	<p>Ідентифікація облікової інформації: А. Систематизована облікова інформація в розрізі об'єктів та процесів. Б. Вся сукупність даних про об'єкти, процеси та явища, яка ще не оброблена за допомогою облікових методів. В. Узагальнена облікова інформація у</p>

	визначеному форматі. Г. Інформація про окремі об'єкти та процеси
10. Обліковий процес та інформація:	
Етапи облікового процесу: 1. Господарські операції. 2. Первинні та зведені документи. 3. Облікові реєстри. 4. Бухгалтерська звітність.	Ідентифікація облікової інформації: А. Інформація про окремі об'єкти та процеси. Б. Дані про факти господарського життя, які впливають на зміни у складі активів та пасивів. В. Узагальнена облікова інформація у визначеному форматі. Г. Систематизована та узагальнена облікова інформація у розрізі об'єктів (їх груп)
11. Парадокси бухгалтерських даних:	
1. Залишок визначений за обліковими методами не дорівнює фактичному. 2. Грошові кошти є, а прибутку немає. 3. Вартість майна змінилася (збільшилася), а прибутку немає. 4. Прибуток є, а грошових коштів немає.	А. Безкоштовно отримано товарно-матеріальні цінності. Б. Реалізовано готову продукцію покупцям, погашення заборгованості в наступному звітному періоді. В. Реалізовано продукцію нижче собівартості. Г. Товарно-матеріальні цінності піддані процесам природного убутку в між інвентаризаційний період

1.4. Ситуаційні завдання

1. Суб'єкт господарювання стикнувся з проблемою браку вільних фінансових ресурсів для фінансування поточних господарських операцій. Управлінському персоналу слід вирішити дане управлінське завдання взявши до уваги наступні альтернативні варіанти: а) додаткова емісія цінних паперів суб'єкта господарювання; б) кредитування банківськими та іншими фінансово-кредитними установами; в) пролонгація термінів погашення заборгованості перед постачальниками; г) усі відповіді правильні. Обґрунтуйте відповідь	2. Власниками та управлінським персоналом суб'єкта господарювання прийнято рішення про випуск нових видів продукції. У результаті чого ідентифіковані управлінські завдання, які потребують акумулювання даних такого змісту: а) щодо забезпечення суб'єкта господарювання додатковими фінансовими, матеріальними та трудовими ресурсами; б) прогностні показники рентабельності нових видів продукції; в) щодо рівня конкурентоспроможного попиту за сегментами ринку; г) усі відповіді правильні. Обґрунтуйте відповідь
---	--

<p>3. З метою вирішення управлінської проблеми пов'язаної із потребою зростання результативності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання у короткостроковому періоді до уваги управлінського персоналу взято наступні альтернативи: нарощування обсягів виробництва та реалізації; зменшення витрат виробництва та інших витрат діяльності; підвищення цін реалізації та закриття програм лояльності; модернізація матеріально-технічної бази, що забезпечить зменшення матеріальних витрат та зростання продуктивності праці. Виберіть одну із альтернатив, яка є найприйнятнішою зважаючи на сталість конкурентоспроможного попиту:</p> <p>а) збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції;</p> <p>б) зменшення витрат виробництва та діяльності;</p> <p>в) підвищення продажних цін;</p> <p>г) модернізація матеріально-технічною бази, що забезпечить зростання продуктивності праці та зменшення матеріальних витрат.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>4. Зношеність виробничих основних засобів становить 81,0%, рентабельність господарської діяльності становить 20,0%, рентабельність продукції – 31,0%. За останні звітні періоди суб'єкт господарювання не проводив жодних капітальних, фінансових капіталовкладень та інвестицій, які б дозволили акумулювати фінансові ресурси. Вкажіть на релевантний варіант вирішення управлінського завдання, пов'язаного з оновленням матеріально-технічної бази:</p> <p>а) придбання обладнання та устаткування за власні кошти у цілях підвищення рентабельності готової продукції;</p> <p>б) модернізація та капітальний ремонт матеріально-технічної бази незважаючи на наявність новітніх продуктивніших зразків;</p> <p>в) придбання обладнання та устаткування за позикові кошти у цілях підвищення рентабельності готової продукції;</p> <p>г) ігнорування питання зношеності обладнання та устаткування.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>5. Вирішення управлінського завдання, пов'язаного із виплатою премій персоналу суб'єкта господарювання потребує накопичення достовірних та об'єктивних даних про:</p> <p>а) результати роботи кожного з працівників;</p> <p>б) положення колективного договору;</p> <p>в) наявність вільних коштів;</p> <p>г) специфіку прийнятої до застосування мотиваційної моделі;</p> <p>д) усі відповіді правильні.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>6. Вирішення управлінського завдання, пов'язаного із вибором суб'єкта господарювання, контрагента, постачальника товарно-матеріальних цінностей потребує у першу чергу оперування такими даними:</p> <p>а) планові потреби у товарно-матеріальних цінностях;</p> <p>б) наявність місць зберігання товарно-матеріальних цінностей;</p> <p>в) умови поставки товарно-матеріальних цінностей;</p> <p>г) масштаби господарської діяльності суб'єкта господарювання;</p> <p>д) витрати на обслуговування складського господарства</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>7. Суб'єкт господарювання стикнувся з управлінською проблемою зменшення масштабів діяльності, що зумовлено підвищенням рівня конкуренції на</p>	<p>8. Перед управлінським персоналом суб'єкта господарювання поставлено управлінське завдання щодо вибору прийняттого механізму банківського</p>

<p>зайнятому ним ринковому сегменті. У цілях збереження досягнутих позицій на ринку та обсягів виробництва та реалізації, а також нівелювання негативного впливу стрімкого зниження результативності управлінському персоналу необхідно обрати найприйнятнішу альтернативу, беручи до уваги визначені параметри:</p> <p>а) зменшення обсягів виробництва та реалізації продукції;</p> <p>б) виробництво продукції без зменшення обсягів з відстроченням процесу реалізації;</p> <p>в) запровадження політики лояльності через надання покупцям знижки;</p> <p>г) впровадження ресурсозберігаючих технологій, що забезпечить підвищення якості продукції.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>кредитування. Окремим критерієм вибору альтернативи є те, що в перспективі розглядається перехід на розрахунково-касове обслуговування та програму виплати заробітної плати до банку з яким підписано кредитну угоду. Прийнятна альтернатива:</p> <p>а) пропозиція з найменшими кредитними відсотками;</p> <p>б) пропозиція з найменшими кредитними відсотками та відсотками за РКО;</p> <p>в) пропозиція з найменшими кредитними та відсотками за РКО з розгалуженою сіткою відділень;</p> <p>г) пропозиція з найменшими кредитними та відсотками за РКО з розгалуженою сіткою відділень та банкоматів.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>9. Суб'єкт господарювання вирішує проблему нарощування обсягів виробництва та масштабів діяльності, що неодмінно потребує розширення площ складського господарства. Управлінському персоналу слід вирішити дану управлінську проблему беручи до уваги наступні критерії: брак земельних ділянок для будівництва складських приміщень на власній території; особливості виробничої програми не забезпечують можливість ритмічного транспортування сировини і матеріалів до виробничих одиниць із-за території на якій розміщені цехи. Найприйнятнішою альтернативою управлінського рішення є:</p> <p>а) заміна діючого обладнання якісно новішими виробничими потужностями;</p> <p>б) зведення виробничих потужностей на новій території;</p> <p>в) часткове виконання виробничої програми в додаткову зміну, а також покращення логістики сировини і готової продукції;</p> <p>г) усі відповіді правильні.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>10. У цілях забезпечення зростання прибутковості, підвищення продуктивності праці та створення іміджу соціально-відповідального суб'єкта бізнесу управлінським персоналом було прийнято управлінське рішення про використання інформаційно-комунікаційних технологій та програмного забезпечення у процесі виконання виробничої програми, що забезпечить зростання рівня автоматизації виробничих та управлінських процесів, а також дотримання екологічних стандартів. За даних умов потенційно можливим є надлишок трудових ресурсів. Задля збереження персоналу суб'єкта господарювання прийнятним рішенням є:</p> <p>а) перекваліфікація персоналу;</p> <p>б) розширення обсягів виробництва та реалізації продукції;</p> <p>в) диверсифікацію виробничих програм з відповідною перекваліфікацією персоналу;</p> <p>г) скорочення трудового навантаження на одного працівника.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>

1.5. Питання для самоконтролю

1. Що таке управлінське рішення?
2. Охарактеризуйте основні види управлінських рішень.
3. Визначте послідовність процесу прийняття управлінських рішень.
4. Назвіть основні відмінності між економічною та обліковою інформацією.
5. Визначте значення облікової інформації в процесі прийняття управлінських рішень.
6. Ідентифікуйте масив облікової інформації в розрізі етапів облікового процесу.
7. Дайте характеристику видам облікової інформації.
8. Що таке облікова асиметрія інформації?
9. Охарактеризуйте інформаційні потреби основних груп користувачів.
10. Визначте зміст парадоксів прибутку.

1.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Бабінська С.Я. Обліково-аналітична інформація – важливий елемент інформаційного забезпечення фінансово-господарської діяльності підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 5(16). С. 340-344.
2. Безверхий К.В., Бочуля Т.В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні: монографія. К.: Центр навч. літератури, 2014. 184 с.
3. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник. К.: Кондор, 2009. 187 с.
4. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: <https://www.minfin.gov.ua>. (дата звернення: 04.04.2023).
5. Костенко О.М. Обліково-інформаційне забезпечення управління функціонуванням сільськогосподарських підприємств: монографія. К.: Видавництво «Вікпринт», 2017. 350 с.
6. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.
7. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.
8. Попова В.Д., Курилюк Н.М. Бухгалтерська звітність у системі

інформаційного забезпечення управління підприємством. *Економіка і суспільство*. 2018. №18. С. 1002-1011.

9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 року (зі змінами та доповненнями). URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення: 11.04.2023).

10. Проданчук М.А. Формування завдань бухгалтерського обліку, орієнтованих на запити системи управління. *Журнал «Облік і фінанси»*. 2013. №2(60). С. 37-42.

РОЗДІЛ 2 **Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління**

- 2.1. Мета і програмні результати.
- 2.2. Поняття, визначення, категорії.
- 2.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 2.4. Ситуаційні завдання.
- 2.5. Питання для самоконтролю.
- 2.6. Перелік рекомендованої літератури.

2.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із організацією та функціонуванням системи інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Набуття практичних умінь щодо організації комунікацій в системі управління, ідентифікації та усунення комунікаційних бар'єрів якості облікової інформації. Отримання здатності організовувати, моделювати, удосконалювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням завдань та потреб системи управління. Формування практичних навичок щодо обґрунтування вибору та пояснення застосування нової методики підготовки та надання облікових даних для потреб управління суб'єктом господарювання.

2.2. Поняття, визначення, категорії

Комунікаційний бар'єр – різного роду перешкоди ефективної взаємодії суб'єктів комунікаційного процесу.

Комунікаційний канал – параметри інформаційної взаємодії між елементами комунікаційного процесу.

Комунікаційна мережа – взаємодія суб'єктів комунікаційного процесу за допомогою інформаційних потоків.

Комунікація – процес інформаційної взаємодії елементів системи між собою з метою вирішення управлінських проблем.

Облікові комунікації – процес інформаційної взаємодії між складовими системи управління, що передбачає застосування різних типів

зв'язків між ними, з метою досягнення та підвищення рівня узгодженості елементів внутрішнього та зовнішнього соціально-економічного середовища.

Система управління підприємством – спосіб взаємодії між структурними елементами, зокрема між управлінцями та виконавцями щодо вирішення управлінських завдань та досягнення поставлених цілей фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Управління – цілеспрямований вплив на об'єкти управління з метою досягнення поставлених цілей за допомогою методів, способів та підходів до процесу прийняття управлінських рішень.

2.3. Тестові завдання рівневої складності

2.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Чи існує різниця між фактами господарського життя та господарськими операціями?: а) так; б) ні	2. Облікові методи є джерелом виникнення інформаційних бар'єрів: а) так; б) ні
3. Комунікація – це процес обміну матеріальними активами: а) так; б) ні	4. Зміст облікових комунікацій полягає в обміні обліковою інформацією між складовими системи управління: а) так; б) ні
5. Комунікаційний процес може мати внутрішній та зовнішній зміст: а) так; б) ні	6. Для усунення комунікаційних бар'єрів обліковим працівникам необхідно співпрацювати з іншим інформаційними підрозділами: а) так; б) ні
7. Надлишкова нерелевантна інформація, яка відволікає увагу та вимагає витрачання часу на її опрацювання називається хвилею інформації: а) так; б) ні	8. Відносно стану об'єкта управління інформаційні облікові потоки поділяються на однорівневі та багаторівневі: а) так; б) ні
9. Рух повідомлення між суб'єктами здійснюється комунікаційним каналом: а) так; б) ні	10. Вибір комунікаційного каналу повинен базуватися на врахуванні його пропускну́ї спроможності: а) так; б) ні
11. Вибір комунікаційного каналу повинен базуватися на врахуванні швидкості передачі даних: а) так;	12. Вибір комунікаційного каналу повинен базуватися на врахуванні можливостей несанкціонованого доступу до інформації:

Розділ 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством

б) ні	а) так; б) ні
13. Засоби масової інформації відносяться до позасистемних каналів передачі облікових даних: а) так; б) ні	14. Для типу комунікаційної мережі «Коло» швидкість передачі даних висока: а) так; б) ні
15. Для типу комунікаційної мережі «Ланцюг» точність передачі даних висока: а) так; б) ні	16. Для типу комунікаційної мережі «Колесо» швидкість передачі даних низька: а) так; б) ні
17. Інсорсинг потребує належного інформаційного забезпечення, що може призвести до ускладнення облікових комунікацій: а) так; б) ні	18. Користування аутсорсинговими послугами визначає складності для ефективного здійснення облікових комунікацій: а) так; б) ні
19. Зменшення розбіжностей між обліковим та податковим підходами до формування фінансових результатів є напрямом подолання негативного впливу методологічних бар'єрів: а) так; б) ні	20. Використання техніки зв'язку, що відповідає змісту та призначенню облікового повідомлення усуває технічні комунікаційні бар'єри: а) так; б) ні
2.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом	
1. Залежно від стану об'єкту управління облікові потоки поділяються на: а) випереджаючі, синхронні, наступні; б) однорівневі, багаторівневі; в) дискретні, регулярні; г) внутрішні, зовнішні, міжсистемні	2. Залежно від носія інформації інформаційні облікові потоки поділяються на: а) однорівневі; б) регламентовані; в) внутрішні; г) електронні
3. Етап облікових комунікацій «Канал» включає: а) вибір типу комунікаційної мережі; б) структуризація формальних і неформальних каналів; в) формування механізму передачі облікового повідомлення; г) всі відповіді правильні	4. Ускладнення сприйняття та розуміння облікового повідомлення – це: а) комунікаційна мережа; б) комунікаційний бар'єр; в) шум; г) комунікаційна огорожа.
5. Тип комунікаційної мережі «Ланцюг» характеризується: а) швидкістю передачі інформації; б) точністю передачі інформації; в) рівнем задоволеності обліковою інформацією; г) всі відповіді правильні	6. Тип комунікаційної мережі «Ланцюг» характеризується: а) швидкістю передачі інформації; б) точністю передачі інформації; в) рівнем задоволеності обліковою інформацією; г) всі відповіді правильні
7. Який тип комунікаційної мережі	8. Тип комунікаційної мережі коли

Розділ 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством

<p>характеризується наявністю зворотного зв'язку: а) коло; б) ланцюг; в) колесо; г) Y-тип</p>	<p>система контролю об'єднує системи планування й обліку, а також виконує функції посередника в комунікаційному процесі: а) колесо; б) ланцюг; в) Y-тип; г) коло</p>
<p>9. Об'єднання елементів комунікаційної системи за допомогою інформаційних потоків – це: а) рух облікової інформації; б) комунікаційна мережа; в) комунікаційні канали; г) інформаційні потоки</p>	<p>10. Яка з характеристик є не прийнятною для інсорсингу: а) ускладнює здійснення ефективних облікових комунікацій; б) потенційно впливає на викривлення звітної облікової інформації; в) можливе інформаційне перевантаження системи управління; г) можливі конфлікти цілей</p>
<p>11. Наявність обмежень щодо кількості фактів повторного прийняття облікового повідомлення на шляху його передачі реципієнту характерне для наступного етапу облікових комунікацій: а) джерело; б) кодування та декодування; в) формування прийому облікового повідомлення; г) канал</p>	<p>12. Для електронного комунікаційного каналу властиві: а) труднощі оцінки викривлення інформації; б) низький рівень позасистемного викривлення інформації; в) середній рівень позасистемного викривлення інформації; г) високий рівень позасистемного викривлення інформації</p>
<p>13. Адаптація облікового повідомлення до виявлених комунікаційних бар'єрів проводиться на такому етапі облікової комунікації: а) джерело; б) усунення шумів та комунікаційних бар'єрів; в) передача сигналу; г) зворотній зв'язок</p>	<p>14. Документальний комунікаційний канал характеризується: а) низькою швидкістю передачі інформації; б) середньою швидкістю передачі інформації; в) високою швидкістю передачі інформації; г) неможливістю визначення швидкості передачі інформації</p>
<p>15. Змішаний комунікаційний канал характеризується : а) низькими трудовитратами на підготовку та передачу облікового повідомлення; б) середніми трудовитратами на підготовку та передачу облікового повідомлення; в) великими трудовитратами на підготовку та передачу облікового повідомлення; г) будь-які витрати відсутні</p>	<p>16. Документальний комунікаційний канал характеризується: а) низькими трудовитратами на підготовку та передачу облікового повідомлення; б) середніми трудовитратами на підготовку та передачу облікового повідомлення; в) великими трудовитратами на підготовку та передачу облікового повідомлення; г) будь-які витрати відсутні</p>

<p>17. Електронний комунікаційний канал характеризується:</p> <p>а) низькою швидкістю передачі інформації;</p> <p>б) середньою швидкістю передачі інформації;</p> <p>в) високою швидкістю передачі інформації;</p> <p>г) неможливістю визначення швидкості передачі інформації</p>	<p>18. Наявність посередників у комунікаційному каналі відповідає:</p> <p>а) руху облікової інформації прямим документальним комунікаційним каналом;</p> <p>б) руху облікової інформації непрямим документальним комунікаційним каналом;</p> <p>в) руху облікової інформації електронним комунікаційним каналом;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>
<p>19. Наявність технічних засобів у комунікаційному каналі відповідає:</p> <p>а) руху облікової інформації прямим документальним комунікаційним каналом;</p> <p>б) руху облікової інформації непрямим документальним комунікаційним каналом;</p> <p>в) руху облікової інформації електронним комунікаційним каналом;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>	<p>20. У випадку якщо для суб'єкта господарювання характерна спрощена організаційна структура управління, то інформаційне перевантаження його рівнів, які є каналами зв'язку притаманне:</p> <p>а) тільки для інсорсингу;</p> <p>б) тільки для аутсорсингу;</p> <p>в) для інсорсингу та аутсорсингу;</p> <p>г) не характерне ні для інсорсингу, ні для аутсорсингу</p>
<p>2.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)</p>	
<p>1. Інформаційний обліковий потік, який розкриває прогнозний стан об'єкту називається _____</p>	
<p>2. Одноразовий рух однотипної інформації у рамках ідентифікованого часового проміжку – _____ інформаційні облікові потоки</p>	
<p>3. _____ – надмірна нерелевантна подія, яка відвертає увагу управлінського персоналу та призводить до додаткових трудовитрат на опрацювання сукупності даних у цілях визначення релевантних</p>	
<p>4. Процес інформаційної взаємодії елементів системи між собою з метою вирішення управлінських проблем – це _____</p>	
<p>5. Параметри інформаційної взаємодії між елементами комунікаційного процесу – це _____</p>	
<p>6. _____ та _____ як складові комунікаційного процесу впливають на ефективність обміну даними</p>	
<p>7. Регулярний інформаційний обліковий потік – це _____ рух однотипної інформації у рамках визначеного проміжку часу</p>	
<p>8. _____ – це спосіб взаємодії між структурними елементами, зокрема між управлінцями та виконавцями щодо вирішення управлінських завдань та досягнення поставлених цілей фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання</p>	
<p>9. _____ – тип комунікаційних бар'єрів, що спричинені вибором неефективного виду організації комунікаційних мереж між системою бухгалтерського обліку та іншими інформаційними системами суб'єкта господарювання</p>	
<p>10. _____ – це тип бар'єру для якого характерне викривлення облікових інформаційних сигналів через засоби, які визначають технічні параметри функціонування системи</p>	

2.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність	
1. Етапи процесу облікової комунікації:	
<p>Етапи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерело. 2. Кодування та декодування. 3. Канал. 4. Передача сигналу. 5. Формування прийому облікового повідомлення. 6. Зворотній зв'язок. 	<p>Вимоги:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Вибір оптимального каналу передачі облікового повідомлення. Б. Оптимізація потоків облікової інформації. В. Персоніфікація генерування інформації. Г Оптимізація та структурування дій типу «прийом – передача – прийом». Д. Інтерпретація даних зворотного зв'язку. Е. Безпека інформаційної складової системи управління
2. Етапи процесу облікової комунікації:	
<p>Етапи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерело. 2. Кодування та декодування. 3. Канал. 4. Передача сигналу. 5. Формування прийому облікового повідомлення. 6. Зворотній зв'язок. 	<ol style="list-style-type: none"> А. Обмеження завантаженості каналу обміну. Б. Пріоритетність формування облікового повідомлення. В. Безпека інформаційної складової системи управління. Г . Забезпечення зворотного зв'язку щодо сприйняття облікового повідомлення. Д. Обслуговування інформаційного запиту залежно від посадових обов'язків. Е. Обмеження кількості повторювального приймання облікового повідомлення
3. Критерії комунікаційних каналів:	
<p>Комунікаційні канали:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Документальний комунікаційний канал. 2. Електронний комунікаційний канал. 3. Змішаний комунікаційний канал. 4. Позасистемний комунікаційний канал 	<p>Критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Низька можливість позасистемного викривлення інформації. Б. Низькі трудовитрати на підготовку облікового повідомлення. В. Середні трудовитрати на підготовку облікового повідомлення. Г. Низька швидкість передачі інформації
4. Типи облікових інформаційних потоків:	
<p>Типи потоків:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регламентовані облікові потоки. 2. Регулярні облікові потоки. 3. Однорівневі облікові потоки. 4. Усні облікові потоки. 	<p>Класифікаційні ознаки:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. За частотою руху інформації. Б. За ієрархічним рівнем. В. Залежно від носія інформації. Г. За рівнем регламентування.
5. Типи облікових комунікаційних потоків:	
<p>Класифікаційні ознаки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За рівнем законодавчої регламентації. 2. За ієрархічним рівнем. 3. За частотою руху інформації. 4. За станом об'єкта управління. 	<p>Типи потоків:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Дискретні та регулярні інформаційні облікові потоки. Б. Регламентовані та нерегламентовані інформаційні облікові потоки.

	<p>В. Випереджаючі, синхронні та наступні інформаційні облікові потоки.</p> <p>Г. Однорівневі та багаторівневі інформаційні облікові потоки.</p>
<i>6. Характеристика типів комунікаційної мережі:</i>	
<p>Типи комунікаційної мережі:</p> <p>1. Коло.</p> <p>2. Колесо.</p> <p>3. Y-тип.</p> <p>4. Ланцюг</p>	<p>Характеристика за критеріями:</p> <p>А. Рівень релевантності облікової інформації для користувачів високий.</p> <p>Б. Рівень релевантності облікової інформації для користувачів середній.</p> <p>В. Рівень релевантності облікової інформації для користувачів високий.</p> <p>Г. Рівень релевантності облікової інформації для користувачів високий</p>
<i>7. Характеристика типів комунікаційної мережі:</i>	
<p>Типи комунікаційної мережі:</p> <p>1. Коло.</p> <p>2. Колесо.</p> <p>3. Y-типу.</p> <p>4. Ланцюг</p>	<p>Характеристика за критеріями:</p> <p>А. Низький рівень швидкості передачі даних.</p> <p>Б. Високий рівень швидкості передачі даних</p> <p>В. Високий рівень швидкості передачі даних</p> <p>Г. Середній рівень швидкості передачі даних</p>
<i>8. Напрями подолання комунікаційних бар'єрів внутрішньосистемного рівня</i>	
<p>Комунікаційні бар'єри:</p> <p>1. Термінологічний бар'єр.</p> <p>2. Методологічний бар'єр.</p> <p>3. Технічний бар'єр.</p> <p>4. Суб'єктний бар'єр.</p>	<p>Напрями нівелювання негативного впливу:</p> <p>А. Наближення методів податкових розрахунків до бухгалтерської методології.</p> <p>Б. Забезпечення допуску до роботи з технічним забезпеченням тільки кваліфікованих працівників.</p> <p>В. Усунення неконвенційності категоріального апарату.</p> <p>Г. Декларування посадових обов'язків та прав у внутрішніх інструкціях</p>
<i>9. Напрями подолання комунікаційних бар'єрів міжсистемного рівня</i>	
<p>Комунікаційні бар'єри:</p> <p>1. Неконвенційність сприйняття облікового повідомлення.</p> <p>2. Технічний бар'єр</p> <p>3. Освітній бар'єр.</p> <p>4. Конфлікти між центрами відповідальності</p>	<p>Напрями нівелювання негативного впливу:</p> <p>А. Забезпечення допуску до роботи з технічним забезпеченням тільки кваліфікованих працівників</p> <p>Б. Формалізація процесів проходження повідомлень інформаційними каналами.</p> <p>В. Навчання персоналу та підвищення кваліфікації.</p> <p>Г. Уніфікація термінології, кодів та символів</p>

<i>10. Характеристика комунікаційних каналів за носіями інформації:</i>	
Канали: 1. Документальний комунікаційний канал. 2. Електронний комунікаційний канал. 3. Змішаний комунікаційний канал. 4. Позасистемний комунікаційний канал.	Можливість позасистемного викривлення даних: А. Висока здатність. Б. Середня здатність. В. Середня здатність. Г. Низька здатність
<i>11. Критерії комунікаційних каналів:</i>	
Комунікаційні канали: 1. Документальний комунікаційний канал. 2. Електронний комунікаційний канал. 3. Змішаний комунікаційний канал. 4. Позасистемний комунікаційний канал	Критерії: А. Високі трудовитрати на підготовку облікового повідомлення. Б. Середня швидкість передачі інформації. В. Висока швидкість передачі інформації. Г. Висока можливість позасистемного викривлення інформації
<i>12. Інформаційні облікові потоки та їх характеристика:</i>	
Інформаційні облікові потоки: 1. Випереджаючі потоки. 2. Наступні потоки. 3. Синхронні потоки. 4. Однорівневі потоки.	Характеристика: А. Інформаційні облікові потоки, які розкривають прогностичний стан об'єкту управління. Б. Інформаційні облікові потоки, які існують паралельно. В. Інформація формується і використовується на одному рівні. Г. Інформаційні облікові потоки, між якими існує розрив в часі.
<i>13. Характеристика типів комунікаційної мережі:</i>	
Типи комунікаційної мережі: 1. Коло. 2. Ланцюг. 3. Y-тип. 4. Колесо.	Характеристика: А. Послідовність в обробці економічної інформації. Б. Дозволяє уникнути розбіжностей у змістовому наповненні інформаційного повідомлення. В. Наявність зворотного зв'язку. Г. Система контролю виконує роль посередника в комунікаційному процесі.
<i>14. Комунікаційні бар'єри якості облікових інформаційних сигналів та напрями подолання їх негативного впливу:</i>	
Комунікаційні бар'єри: 1. Бар'єри між суб'єктами комунікаційного процесу особистого характеру. 2. Семантичний бар'єр. 3. Викривлення змісту інформаційного повідомлення та невідповідність реальній ситуації. 4. Освітні та кваліфікаційні бар'єри.	Напрями подолання їх негативного впливу: А. Дотримання принципів організації та ведення бухгалтерського обліку як основи усунення облікової асиметрії. Б. Надання повідомлення у формі адекватній до рівня освіти та можливостей сприйняття інформації, закладеного в ньому, реципієнтом виходячи із рівня його освіти та

	<p>кваліфікації, уніфікація первинних бухгалтерських документів.</p> <p>В. Розробка системи заходів з усунення неконвенційності понятійно-категоріального апарату.</p> <p>Г. Розробка системи заходів, спрямована на їх подолання шляхом врегулювання взаємовідносин між ними через формування та подання нефінансової звітності.</p>
<p><i>15. Парадокси прибутку та їх причини:</i></p>	
<p>Парадокс прибутку:</p> <p>1. Відсутність грошових коштів за наявності позитивного фінансового результату.</p> <p>2. Підприємство визнається банкрутом за умови його прибутковості.</p> <p>3. Наявність грошових коштів за умови збитку, відображеного в системі бухгалтерського обліку.</p> <p>4. Один і той же факт господарського життя можна трактувати і як прибуток, і як збиток для бізнес-одиниці.</p>	<p>Причина:</p> <p>А. За рахунок прибутку синхронізованого з грошовими потоками було здійснено капіталізацію останніх.</p> <p>Б. Політика демпінгу, визнання витрат з одночасним визнанням кредиторської заборгованості.</p> <p>В. Відсутність синхронізації грошових потоків підприємства з моментом обчислення фінансового результату.</p> <p>Г. Виплата дивідендів, а не реінвестування суми прибутку.</p>

2.4. Ситуаційні завдання

<p>1. У випадках виникнення потреб коригування показників виробничої програми суб'єкта господарювання доцільно застосувати наступний тип комунікаційної мережі для вирішення управлінських завдань:</p> <p>а) Коло; б) Ланцюг; в) Y-тип; г) Колесо.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>2. З метою проведення комплексного аналізу фінансового стану діяльності суб'єкта господарювання, виявлення позитивних та негативних тенденцій досягнення поставлених цілей перспективного розвитку доцільно обрати наступний тип комунікаційної мережі:</p> <p>а) Колесо; б) Коло; в) Y-тип; г) Ланцюг.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>3. Управлінським персоналом суб'єкта господарювання представлено інформаційний запит до обліково-інформаційного підрозділу щодо необхідні одержання інформації про довгострокові та короткострокові зобов'язання для оцінки фактичної фінансової стійкості. Від облікового</p>	<p>4. У цілях формування позитивного іміджу суб'єкта господарювання генеральний директор уповноважив персонал обліково-інформаційного відділу підготувати інформацію про основні показники діяльності за визначений проміжок часу. У цілях подальшого розміщення такого роду</p>

<p>підрозділу управлінський персонал отримав текстові дані про фінансові витрати (суми нарахованих відсотків по довгострокових та короткострокових банківських кредитах в розрізі місяців звітного періоду). Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та зазначте напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) невідповідність формальних та неформальних інформаційних сигналів; б) бар'єр, обумовлений вибором техніки зв'язку; в) бар'єри неконвенційного сприйняття облікового повідомлення; г) неправильне змістове наповнення та оформлення облікового повідомлення</p>	<p>даних їх на власному Internet-сайті для оцінки роботи суб'єкта господарювання зовнішніми користувачами інформації. Облікові працівники надали інформацію про ключові показники діяльності суб'єкта господарювання тільки у форматі фінансової звітності. Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та зазначте напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) бар'єр, обумовлений вибором техніки зв'язку; б) семантичний бар'єр; в) бар'єри різних можливостей впливу на систему управління суб'єкта господарювання; г) бар'єри неконвенційного сприйняття облікових сигналів</p>
<p>5. Управлінський персонал суб'єкта господарювання розглядає варіанти вирішення проблем, пов'язаних із неоперативністю підготовки обліковим підрозділом необхідної релевантної інформації. Із пояснень облікового підрозділу можна зробити висновки, що проблеми виникли у зв'язку із різними вимогами до змісту показників та форм і формату подання інформації для різних керівників управлінських підрозділів. Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та вкажіть на напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) освітні та кваліфікаційні бар'єри; б) неправильне змістове наповнення та оформлення облікового повідомлення; в) суперечності між цілями центрів відповідальності; г) всі відповіді правильні.</p>	<p>6. Система управління суб'єктом господарювання характеризується складною та розгалуженою структурою у якій вагоме місце займають підрозділи, що територіально розділені. Складність системи управління призвела до виникнення проблеми невчасного узагальнення підсумкової інформації центральним обліковим підрозділом. Причиною вказаних явищ є неспроможність облікових працівників окремих підрозділів освоїти практичні навички роботи з новим програмним забезпеченням комп'ютерної програми комплексної автоматизації обліку. Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та вкажіть на напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) освітні та кваліфікаційні бар'єри; б) бар'єр, обумовлений вибором техніки зв'язку; в) семантичний бар'єр; г) правильна відповідь а) та б).</p>
<p>7. Управлінський персонал суб'єкта господарювання стикнувся з труднощами отримання релевантних даних, несвоєчасності та неповноти задоволення власних інформаційних потреб. Причинами даної проблеми є додатковий</p>	<p>8. У повідомленні-відповіді на інформаційний запит управлінського персоналу про обсяги продажів, обліковим підрозділом були наведені дані тільки про фактичні обсяги реалізації видів продукції в натуральних та</p>

<p>великий обсяг роботи облікових працівників через що вони не в змозі задовольнити інформаційні запити та підготувати необхідний масив інформації. Також було вказано на невідповідність фактичних штатних одиниць облікового підрозділу їх нормативному значенню, що встановлено на основі Міжгалузевих нормативів чисельності працівників бухгалтерського обліку. Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та вкажіть на напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) бар'єри неправильного змістовного наповнення та оформлення облікового повідомлення;</p> <p>б) бар'єри неконвенційного сприйняття облікового повідомлення;</p> <p>в) термінологічні бар'єри;</p> <p>г) бар'єри інформаційного перевантаження в розрізі працівників, центрів відповідальності</p>	<p>вартісних показниках. Як результат, управлінський персонал звернув увагу на нерелевантність наданої інформації через відсутність даних про рентабельність випуску окремих видів продукції. Облікові працівники відмовилися усувати недоліки, вказавши на той факт, що оброблення облікових даних за допомогою аналітичних процедур та проведення аналізу не входить до їх посадових обов'язків. Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та вкажіть на напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) семантичні бар'єри;</p> <p>б) бар'єри між суб'єктами комунікаційного процесу особистого характеру;</p> <p>в) бар'єри, обумовлені використанням техніки зв'язку;</p> <p>г) бар'єри неправильного змістовного наповнення та оформлення облікового повідомлення</p>
<p>9. Управлінському персоналу суб'єкта господарювання для прийняття управлінського рішення щодо зменшення величини адміністративних витрат у наступному звітному періоді, надано облікові реєстри по синтетичному бухгалтерському рахунку 92 «Адміністративні витрати» в розрізі місяців. Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та вкажіть на напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) семантичні бар'єри;</p> <p>б) бар'єри між суб'єктами комунікаційного процесу особистого характеру;</p> <p>в) бар'єри інформаційного перевантаження в розрізі працівників, центрів відповідальності;</p> <p>г) освітні та кваліфікаційні бар'єри</p>	<p>10. Управлінським персоналом суб'єкта господарювання для вирішення управлінського завдання надіслано до облікового підрозділу інформаційний запит наступного змісту: «надати інформацію про стан та рух основних фондів систематизовану за їх групами та згруповану у табличному форматі». Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та вкажіть на напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) термінологічні бар'єри;</p> <p>б) бар'єри між суб'єктами комунікаційного процесу особистого характеру;</p> <p>в) бар'єри інформаційного перевантаження в розрізі працівників та підрозділів;</p> <p>г) бар'єри, обумовлені використанням техніки зв'язку</p>
<p>11. Управлінському персоналу суб'єкта господарювання для прийняття управлінського рішення щодо зменшення величини витрат виробництва на основі</p>	<p>12. Управлінським персоналом суб'єкта господарювання для вирішення управлінського завдання надіслано до облікового підрозділу інформаційний</p>

<p>оптимізації постійних та змінних витрат у наступному звітному періоді, надано облікові регістри по синтетичному бухгалтерському рахунку 23 «Виробництво», 24 «Брак у виробництві» та 92 «Адміністративні витрати» в розрізі кварталів. Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та вкажіть на напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) семантичні бар'єри; б) бар'єри між суб'єктами комунікаційного процесу особистого характеру; в) бар'єри інформаційного перевантаження в розрізі працівників, центрів відповідальності; г) освітні та кваліфікаційні бар'єри</p>	<p>запит наступного змісту: «надати інформацію про податкові доходи та витрати у розрізі декад звітного кварталу». Ідентифікуйте комунікаційні бар'єри якості облікового інформаційного повідомлення та вкажіть на напрями нівелювання їх негативного впливу:</p> <p>а) термінологічні бар'єри; б) бар'єри між суб'єктами комунікаційного процесу особистого характеру; в) бар'єри інформаційного перевантаження в розрізі працівників та підрозділів; г) бар'єри, обумовлені використанням техніки зв'язку</p>
---	---

2.5. Питання для самоконтролю

1. Що таке система управління суб'єктом господарювання?
2. Дайте характеристику етапам та елементам облікових комунікацій.
3. Охарактеризуйте зміст інформаційних облікових потоків.
4. Що таке комунікаційний канал?
5. Визначте основні типи комунікаційних мереж.
6. Наведіть розбіжності між інсорсингом та аутсорсингом.
7. Що таке комунікаційний бар'єр?
8. Охарактеризуйте комунікаційні бар'єри якості облікової інформації.
9. Розкрийте зміст комунікаційних бар'єрів внутрішньосистемного та міжсистемного рівнів.
10. Дайте характеристику комунікаційним бар'єрам зовнішнього рівня.

2.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Баланюк І.Ф., Бардаш С.В., Пилипів Н.І. та ін. Обліково-аналітичне забезпечення господарської діяльності: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. 293 с.
2. Гринь В.П. Сутність та види облікового інформаційного простору. *Науковий журнал «Економіка, управління та адміністрування»*. Житомирська політехніка. 2019. №4(90). С. 141-147.

3. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.

4. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.

5. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 04.04.2023).

6. Савчук В.К. Теоретичні засади формування інформаційно-аналітичного сервісу управління. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2013. Вип. 181(3). С. 218-223.

7. Фесун І.Ю. Концепція розкриття інформації: сучасний стан та перспективи розвитку. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Випуск 5(5). С. 362-368.

8. Шерстюк О.Л. Зміст та природа потреб користувачів фінансової інформації. *Вісник ЖДТУ. Серія: Економіка, управління та адміністрування*. 2016. №3(77). С. 39-45.

9. Шигун М.М. Розвиток моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і методологія: монографія. Житомир : ЖДТУ, 2009. 632 с.

10. Щирська А.Ю. Побудова адаптивної системи бухгалтерського обліку в розширенні спектра звітності для забезпечення якості інформаційних ресурсів. *Міжнародний збірник наукових праць «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу»*. 2019. Вип. 1(42). С. 116-123.

РОЗДІЛ 3 **Принципи, методики та техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності**

- 3.1. Мета і програмні результати.
- 3.2. Поняття, визначення, категорії.
- 3.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 3.4. Ситуаційні завдання.
- 3.5. Питання для самоконтролю.
- 3.6. Перелік рекомендованої літератури.

3.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із оцінкою інформаційних запитів управлінського персоналу та інших користувачів, визначенням на основі їх змісту видів управлінської бухгалтерської звітності, формату представлення облікової інформації. Набуття практичних умінь щодо застосування методичних підходів до формування показників управлінських бухгалтерських звітів. Отримання практичних здібностей із розроблення внутрішньофірмових регламентів (стандартів) підготовки управлінської бухгалтерської звітності.

3.2. Поняття, визначення, категорії

Бухгалтерська звітність – єдина система даних про фінансово-майновий стан суб'єкта господарювання, що складається на основі даних системи бухгалтерського обліку за встановленими регламентами.

Стандарти та регламенти формування управлінської бухгалтерської звітності (внутрішньофірмовий регламент) – система нормативно-правового забезпечення формування управлінської бухгалтерської звітності, що регулює взаємовідносини між продуцентами облікових даних та користувачами управлінської інформації, визначення переліку звітних показників, застосування підходів до оброблення даних, формат представлення звітних показників тощо.

Управлінська бухгалтерська звітність – система інформаційних даних, оброблених за допомогою облікових та аналітичних методів, що

міститься у різноманітних звітах та представлена у вигляді сукупності облікових і розрахункових показників у релевантному форматі представлення даних, сформована відповідно до внутрішніх регламентів суб'єкта господарювання, характеризує стан і тенденції його внутрішнього та зовнішнього середовища в цілому та у розрізі окремих аспектів діяльності, забезпечує можливість оперативного задоволення інформаційних потреб управлінського персоналу та є необхідною для аналізу, контролю, прогнозування, планування, організації та регулювання діяльності суб'єкта господарювання на даний момент часу та на перспективу.

Управлінська звітність – бухгалтерська звітність, що містить облікову інформацію про діяльність суб'єкта господарювання та надається управлінському персоналу в процесі управління ним.

Управлінська звітність – «система необхідної релевантної цільової фінансової та нефінансової інформації про майно, капітал, зобов'язання, доходи та витрати структурних підрозділів організації, їх взаємозв'язки, господарські процеси та їх результати, про внутрішні та зовнішні фактори, яка передана у відповідній формі, орієнтована на користувача, використовується під час планування, контролю та регулювання показників фінансово-господарської діяльності організації»⁵.

Управлінський облік – «процес виявлення, зміни, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю в середині організації і для забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів»⁶.

Фінансова звітність – сукупність форм звітності, які містять інформацію про фінансовий та майновий стан, доходи, витрати та результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі суб'єкта господарювання за звітний період.

3.3. Тестові завдання рівневої складності

3.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Облік витрат був характерний для господарських структур античного світу: а) так; б) ні	2. Звітні показники, призначені для задоволення інформаційних потреб внутрішніх користувачів – це управлінська бухгалтерська звітність: а) так; б) ні

⁵ Югансон И.А. Управленческая отчетность: сущность и принципы формирования. Бухгалтерский учет. 2008. № 5. С. 45-46. С. 45.

⁶ Голов С.Ф. Управленческий бухгалтерский учет. К.: «СКАРБИ», 1998. 384 с. С. 17.

Розділ 3. Принципи, методика і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності

<p>3. Вплив парадоксів облікових даних на їх релевантність нівелюється на окремому етапі прийняття управлінських рішень: а) так; б) ні</p>	<p>4. Конвергенція властивостей звітної інформації характерна для еволюційного етапу розвитку управлінської звітності: а) так; б) ні</p>
<p>5. Відповідно до принципу зрозумілості формування управлінської бухгалтерської звітності, інформація що наведена в ній повинна нівелювати суб'єктні комунікаційні бар'єри : а) так; б) ні</p>	<p>6. Відповідно до принципу економічності формування управлінської бухгалтерської звітності, витрати на її підготовку повинні бути в рази менші, а ніж отримані вигоди від використання представлених даних: а) так; б) ні</p>
<p>7. Дані про виконання договірних зобов'язань становлять інформаційний інтерес для працівників відділу збуту: а) так; б) ні</p>	<p>8. Дані про забезпеченість суб'єкта господарювання трудовими ресурсами становлять інформаційний інтерес для працівників інженерно-технічної служби: а) так; б) ні</p>
<p>9. Управлінська бухгалтерська звітність за форматом представлення ділиться на графічну, презентаційну текстову, табличну: а) так; б) ні</p>	<p>10. Управлінська бухгалтерська звітність за періодичністю надання ділиться на комплексну та ключову: а) так; б) ні</p>
<p>11. Управлінська бухгалтерська звітність виконує мотиваційну функцію: а) так; б) ні</p>	<p>12. Табличний спосіб представлення даних є найбільш використовуваним та зручним: а) так; б) ні</p>
<p>13. Оперативні звіти – це сукупність систематизованих даних, призначених для вищого керівництва: а) так; б) ні</p>	<p>14. Аналітичні звіти містять дані про причинно-наслідкові зв'язки між окремими показниками господарської діяльності: а) так; б) ні</p>
<p>15. Сукупність реквізитів – це форма управлінського бухгалтерського звіту: а) так; б) ні</p>	<p>16. Презентаційний формат подання звітності передбачає використання тільки текстової форми розкриття інформації: а) так; б) ні</p>
<p>17. Стандарти та регламенти формування управлінської бухгалтерської звітності підвищують оперативність та достовірність її формування: а) так; б) ні</p>	<p>18. Внутрішній регламент формування управлінської звітності повинен містити елемент, у якому зазначається термін його дії: а) так; б) ні</p>
<p>19. Управлінська бухгалтерська звітність виконує системну функцію: а) так;</p>	<p>20. Специфіка господарської діяльності є одним із факторів впливу на формування внутрішнього регламенту формування</p>

б) ні	управлінської бухгалтерської звітності: а) так; б) ні
3.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом	
1. Те, що звітність повинна складатися оперативно, в міру її необхідності, даний факт передбачає наступний принцип підготовки управлінської бухгалтерської звітності: а) оперативності; б) адресності; в) достатності; г) економічності.	2. Звітність повинна надаватися конкретному суб'єкту-запиту, даний факт передбачає наступний принцип підготовки управлінської бухгалтерської звітності: а) оперативності; б) адресності; в) економічності; г) співставності
3. За формою представлення бухгалтерська управлінська звітність буває: а) табличною; б) графічною; в) у текстовій формі; г) всі відповіді правильні	4. Звітні показники, що формуються на найнижчій ланці системи управління та містять аналітичну інформацію для прийняття поточних управлінських рішень називається: а) поточною; б) оперативною; в) комплексною; г) підсумковою
5. Перешкода в інформаційних взаємовідносинах між суб'єктами, що виникає у результаті оперування різними даними: а) шум; б) перешкода зв'язку; в) асиметрія інформації; г) корпоративний конфлікт	6. Який із принципів підготовки управлінської бухгалтерської звітності акцентує увагу на кількісних та якісних критеріях одночасно: а) оперативності; б) співставності; в) адресності; г) достатності
7. Який із принципів підготовки управлінської бухгалтерської звітності акцентує увагу на врахуванні та потреби нівелювання суб'єктних комунікаційних бар'єрів: а) оперативності; б) економічності; в) зрозумілості; г) співставності	8. Який із принципів підготовки управлінської бухгалтерської звітності вказує на необхідність доказовості фактів за допомогою первинної документації : а) достовірності; б) економічності; в) співставності; г) адресності
9. Дані про виконання планів закупівлі ресурсів становлять інформаційний інтерес у першу чергу для: а) фінансового відділу; б) відділу постачання; в) технологічного відділу; г) відділу оплати праці	10. При застосуванні аналітичних процедур для підвищення релевантності облікової інформації реалізується: а) системна функція; б) планова функція; в) аналітична функція; г) контрольна функція
11. Управлінська бухгалтерська звітність залежно від форми наведення поділяється на:	12. За рівнями представлення управлінська бухгалтерська звітність поділяється на:

<p>а) графічні звіти; б) табличні звіти; в) текстові звіти; г) всі відповіді правильні</p>	<p>а) звіти для вищого керівництва; б) звіти для менеджерів середньої ланки управління; в) звіти для менеджерів нижньої ланки управління; г) всі відповіді правильні</p>
<p>13. Управлінська бухгалтерська звітність за змістом наведеної в ній інформації поділяється на: а) графічну, текстову, презентаційну, табличну; б) звіти для персоналу всіх ланок управління; в) комплексні звіти, звіти за ключовими позиціями, аналітичні звіти; г) оперативні звіти, поточні звіти, підсумкові звіти</p>	<p>14. За періодичністю представлення управлінська бухгалтерська звітність поділяється на: а) графічну, текстову, презентаційну, табличну; б) звіти для персоналу всіх ланок управління; в) комплексні звіти, звіти за ключовими позиціями, аналітичні звіти; г) оперативні звіти, поточні звіти, підсумкові звіти</p>
<p>15. За форматом представлення управлінська бухгалтерська звітність поділяється на: а) графічну, текстову, презентаційну, табличну; б) звіти для персоналу всіх ланок управління; в) комплексні звіти, звіти за ключовими позиціями, аналітичні звіти; г) оперативні звіти, поточні звіти, підсумкові звіти</p>	<p>16. З метою підвищення релевантності управлінської бухгалтерської звітності при її формуванні необхідно використовувати наступні елементи: а) форма управлінської бухгалтерської звітності; б) розділ форми управлінської бухгалтерської звітності; в) елемент управлінської бухгалтерської звітності; г) всі відповіді правильні</p>
<p>17. Групування та оброблення інформації про об'єкти здійснюється на наступному етапі методики формування управлінської бухгалтерської звітності: а) постановка цілей та завдань; б) регулювання та регламентація; в) організаційний етап; г) операційний етап</p>	<p>18. Структура внутрішнього регламенту управлінської бухгалтерської звітності передбачає наявність: а) опису методики; б) сфери застосування; в) терміну дії; г) всі відповіді правильні</p>
<p>19. Розроблення та затвердження внутрішнього регламенту чи стандарту здійснюється на наступному етапі підготовки управлінської бухгалтерської звітності: а) контрольний етап; б) регулювання та регламентація; в) організаційний етап; г) операційний етап</p>	<p>20. Контроль за оцінкою ефективності функціонування суб'єкта господарювання здійснюється на такому етапі формування управлінської бухгалтерської звітності: а) контрольний етап; б) регулювання та регламентація; в) організаційний етап; г) операційний етап</p>
<p>3.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)</p>	
<p>1. Конфлікт між корпоративними суб'єктами за володіння матеріальними та нематеріальними ресурсами, використання усіх можливих інструментів і методів</p>	

впливу для його вирішення – це _____	
2. _____ – це сукупність систематизованих та узагальнених показників відносно предмету запиту, які характеризують фінансово-господарську діяльність, призначені тільки для управлінського персоналу та є релевантними при прийнятті управлінських рішень	
3. _____ – це сукупність форм звітності, які містять інформацію про фінансовий та майновий стан, доходи, витрати та результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі суб'єкта господарювання за звітний період	
4. _____ – це інформаційна система, у якій для формування звітних показників використовуються різноманітні методи оброблення даних, що забезпечує можливість надання інформації в аналітичних розрізах, у розрізі об'єктів, які не є такими в системі фінансового (бухгалтерського) обліку	
5. _____ – це єдина система даних про фінансово-майновий стан суб'єкта господарювання, що складається на основі даних системи бухгалтерського обліку за встановленими регламентами	
6. Звіти, які формуються на найнижчому рівні системи управління та містять релевантні аналітичні дані про окремі аспекти діяльності для прийняття поточних управлінських рішень – це _____	
7. _____ – звіти, що характеризують основні аспекти діяльності суб'єкта господарювання та особливості функціонування його окремих структурних підрозділів, характеризуються періодичністю складання відповідно до внутрішньофірмових регламентів	
8. _____ – це система нормативно-правового забезпечення формування управлінської бухгалтерської звітності, що регулює взаємовідносини між продуцентами облікових даних та користувачами управлінської інформації, визначення переліку звітних показників, застосування підходів до оброблення даних, формат представлення звітних показників тощо	
9. Встановлення єдиних вимог та параметрів до формування управлінської бухгалтерської звітності – це мета	
10. _____ повинен бути чітко структурованим та лаконічним, інформація, що наводиться в ньому не повинна повторюватися, а хід викладення матеріалу – послідовним	
3.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність	
<i>1. Генезис управлінського обліку</i>	
Історичні періоди: 1. Стародавній світ. 2. Античний світ. 3. Середньовіччя. 4. Промисловий етап. 5. Сучасний етап. 6. Новий час.	Управління: А. Управління маєтком, відсутнє управління виробництвом. Б. Управління державою. В. Управління галузями. Г. Стратегічне управління та управління якістю. Д. Управління державою та окремим господарством. Е. Управління виробництвом
<i>2. Генезис управлінського обліку</i>	
Історичні періоди: 1. Стародавній світ. 2. Античний світ. 3. Середньовіччя.	Бухгалтерський облік: А. Облік виробництва. Б. Облік капіталу. В. Облік витрат і калькулювання

Розділ 3. Принципи, методики і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності

<p>4. Новий час. 5. Промисловий етап. 6. Сучасний етап.</p>	<p>собівартості Г. Облік прибутків і збитків. Д. Облік виробництва. Е. Управлінський облік</p>
<p><i>3. Функції управлінської бухгалтерської звітності та їх зміст</i></p>	
<p>Функції: 1. Системна функція. 2. Планова функція. 3. Аналітична функція. 4. Інформаційна функція. 5. Організаційна функція. 6. Контрольна функція</p>	<p>Зміст: А. Містить дані, які дозволяють встановити ступінь виконання попередніх рішень. Б. Наводяться показники між якими є причинно-наслідковий зв'язок. В. Містить інформацію, що оброблена за допомогою аналітичних методів. Г. Акумулює дані, які відповідають інформаційним запитам управлінського персоналу. Д. Дозволяє оцінити ефективність роботи структурних підрозділів. Е. Містить інформацію про перспективний стан та тенденції розвитку</p>
<p><i>4. Етапи формування системи управлінської бухгалтерської звітності та їх характеристика:</i></p>	
<p>Складові елементи процесу: 1. Етап постановка цілей та завдань. 2. Організаційний етап. 3. Операційний етап. 4. Контрольний етап.</p>	<p>Зміст: А. Визначення термінів, періодичності, порядку представлення бухгалтерської управлінської звітності. Б. Опрацювання і систематизація інформації про об'єкти, що відображаються в звітності. В. Розроблення категоріального та понятійного апарату, визначення умовних скорочень. Г. Контроль за рівнем якості систематизації, обробки та аналізу інформації.</p>
<p><i>5. Розвиток управлінської бухгалтерської звітності</i></p>	
<p>Періоди: 1. ХІХ – початок ХХ ст. 2. 30-70-ті рр. ХХ ст. 3. 80-ті рр. ХХ ст. – теперішній час</p>	<p>Характеристика: А. Конвергенція звітних показників до інформаційних потреб користувачів. Б. Розвиток форм виробничої звітності. В. Становлення управлінської звітності</p>
<p><i>6. Принципи підготовки управлінської бухгалтерської звітності та їх зміст:</i></p>	
<p>Принципи: 1. Достовірності. 2. Співставності. 3. Зрозумілості. 4. Адресності. 5. Оперативності.</p>	<p>Зміст: А. Повинна існувати можливість співставлення даних по об'єктах між звітними періодами. Б. Дані звітності повинні відображатися в момент виконання операцій, після їх здійснення або ж випереджати процес</p>

	<p>виконання.</p> <p>В. Звіти повинні бути цілеспрямовані відносно суб'єкта-запиту та відповідно до його місця в ієрархії системи управління.</p> <p>Г. Дані звітів, повинні враховувати та нівелювати суб'єктні комунікаційні бар'єри.</p> <p>Д. Дані звіту повинні формуватися на основі інформації з первинних документів та облікових регістрів.</p>
<p><i>7. Функціональні підрозділи суб'єкта господарювання та їх інформаційні запити:</i></p>	
<p>Функціональні та структурні підрозділи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічний відділ. 2. Відділ збуту. 3. Технологічна служба. 4. Відділ оплати праці 	<p>Зміст інформаційних запитів:</p> <p>А. Плани аналітичної роботи, дані про його виконання.</p> <p>Б. Аналіз забезпеченості необхідним устаткуванням та обладнанням, дані про ефективність їх використання.</p> <p>В. Дані про взаємовідносини з контрагентами, аналіз виконання договірних зобов'язань щодо процесу постачання.</p> <p>Г. Дані про норми виробітку, аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами.</p>
<p><i>8. Управлінську бухгалтерські звіти та їх характеристика:</i></p>	
<p>Види звітів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підсумкові звіти. 2. Поточні звіти. 3. Оперативні звіти 4. Графічні звіти. 5. Аналітичні звіти 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Представлення даних у вигляді графіків та діаграм.</p> <p>Б. Звіти, що містять релевантну сукупність показників для прийняття поточних рішень.</p> <p>В. Звіти, в яких наведена узагальнена, систематизована та оброблена інформація, надаються управлінському персоналу із певною періодичністю (від місяця до року).</p> <p>Г. Звіти, які містять сукупність даних про причинно-наслідкові зв'язки між об'єктами управління.</p> <p>Д. Звіти, що містять оброблені та систематизовані дані, надаються із періодичністю від місяця до кварталу.</p>
<p><i>9. Управлінську бухгалтерські звіти та їх характеристика:</i></p>	
<p>Види звітів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комплексні звіти. 1. Оперативні звіти. 2. Поточні звіти. 3. Підсумкові звіти. 4. Графічні звіти. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Представлення даних у вигляді графіків та діаграм.</p> <p>Б. Звіти, що містять релевантну сукупність показників для прийняття поточних рішень.</p>

Розділ 3. Принципи, методику і техніку підготовки управлінської бухгалтерської звітності

	<p>В. Звіти, в яких наведена узагальнена, систематизована та оброблена інформація, надаються управлінському персоналу із певною періодичністю.</p> <p>Г. Звіти, що містять оброблені та систематизовані дані, надаються із періодичністю від місяця до кварталу.</p> <p>Д. Звіти, які характеризують діяльність суб'єкта господарювання за сукупністю взаємопов'язаних показників</p>
<i>10. Елементи управлінського бухгалтерського звіту:</i>	
<p>Елементи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форма. 2. Розділ. 3. Формат. 4. Елемент. 	<p>Зміст та характеристика:</p> <p>А. Сукупність об'єктів про які наводяться дані.</p> <p>Б. Підхід до розташування показників у звіті.</p> <p>В. Змістова частина звіту, сукупність показників, які описують стан та тенденції функціонування певного об'єкта.</p> <p>Г. Сукупність реквізитів.</p>
<i>11. Етапи формування системи управлінської бухгалтерської звітності та їх характеристика:</i>	
<p>Етапи формування:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регулювання та регламентація. 2. Організаційний. 3. Операційний. 4. Контрольний. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Контроль за якістю системи управлінської бухгалтерської звітності.</p> <p>Б. Розробка (адаптація) програмного забезпечення та інструкцій для користувачів як основи забезпечення автоматизації процесу формування внутрішньої звітності.</p> <p>В. Формування каналів зв'язку між суб'єктами взаємодії.</p> <p>Г. Систематизація інформації про об'єкти, що відображаються в звітності.</p>
<i>12. Етапи формування системи управлінської бухгалтерської звітності та їх характеристика:</i>	
<p>Етапи формування:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Постановка цілей та завдань. 2. Регулювання та регламентація. 3. Операційний. 4. Контрольний. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Контроль за оцінкою ефективності функціонування підприємства в цілому, а його структурних підрозділів зокрема.</p> <p>Б. Збір інформації про об'єкти, що відображаються в звітності.</p> <p>В. Розробка корпоративного стандарту з управлінської звітності.</p> <p>Г. Визначення основних показників інформації.</p>
<i>13. Принципи підготовки управлінської бухгалтерської звітності та їх сутність:</i>	
<p>Принципи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оперативності. 	<p>Зміст принципу:</p> <p>А. Звітність повинна бути складена на</p>

<p>2. Достатності. 3. Достовірності. 4. Економічності.</p>	<p>основі достовірних показників діяльності, які перевірені та відповідають дійсності. Б. Оперативне забезпечення запитів управлінського персоналу. В. Економічна вигода від наявності звіту повинна перевищувати економічні витрати на її складання. Г. Повинна містити повну інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень та не містити непотрібної, надлишкової інформації.</p>
<p><i>14. Види управлінської бухгалтерської звітності:</i></p>	
<p>Класифікаційні ознаки: 1. За форматом представлення. 2. За рівнем представлення. 3. За періодичністю представлення. 4. За змістом інформації.</p>	<p>Вид управлінських звітів: А. Комплексні, аналітичні, звіти за ключовими позиціями. Б. Оперативні, поточні, підсумкові. В. Звіти для вищого керівництва, менеджерів середньої та нижньої ланки управління. Г. Табличні, графічні звіти, презентації, звіт в текстовій формі.</p>
<p><i>15. Види управлінської бухгалтерської звітності та їх характеристика:</i></p>	
<p>Види: 1. Комплексні звіти. 2. Звіти за ключовими позиціями. 3. Аналітичні звіти. 4. Підсумкові звіти.</p>	<p>Характеристика: А. Звіти, що містять інформацію про причинно-наслідкові зв'язки зміни ключових показників діяльності підприємства. Б. Звіти, що містять оброблену та систематизовану інформацію та надаються із періодичністю від одного разу на місяць до одного разу в рік. В. Звіти, що характеризують діяльність підприємства в утлому та його окремих структурних підрозділів. Г. Звіти, що містять інформацію про пріоритетні для успішного функціонування суб'єкта господарювання показники.</p>

3.4. Ситуаційні завдання

<p>1. У цілях обґрунтування управлінським персоналом рішення про забезпечення поточної платоспроможності суб'єкта господарювання його обліковому підрозділу необхідно підготувати</p>	<p>2. У цілях обґрунтування управлінським персоналом рішення про модернізацію матеріально-технічного забезпечення суб'єкта господарювання його обліковому підрозділу необхідно підготувати</p>
---	--

<p>релевантний управлінський бухгалтерський звіт. Керуючись нормами принципу достатності при формуванні звітних облікових показників доцільно надати наступну інформацію:</p> <p>а) інформацію про залишок та рух грошових коштів, залишок, про дебіторську та кредиторську заборгованості у розрізі їх видів і термінами погашення;</p> <p>б) інформацію про стан, визнання та списання кредиторської заборгованості в розрізі її видів;</p> <p>в) інформацію про залишок та рух грошових коштів;</p> <p>г) інформацію про залишок та рух грошових коштів, залишок, визнання та списання (погашення) дебіторської і кредиторської заборгованостей в розрізі їх видів, а також інформацію про зміни у структурі власного капіталу.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>релевантний управлінський бухгалтерський звіт. Керуючись нормами принципу достатності при формуванні звітних облікових показників доцільно надати наступну інформацію:</p> <p>а) дані про суми нарахованої амортизації у розрізі груп об'єктів необоротних матеріальних активів;</p> <p>б) дані про первісну вартість, суми нарахованої амортизації, залишкову вартість в розрізі об'єктів (груп) необоротних матеріальних активів;</p> <p>в) інформацію про величини на яку збільшено первісну вартість об'єктів необоротних матеріальних активів у рамках проведеної переоцінки (дооцінки);</p> <p>г) дані про первісну вартість об'єктів необоротних матеріальних активів</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>3. З метою якісного вирішення управлінської проблеми, пов'язаної із визначенням стратегічних напрямів розвитку обліковим працівникам потрібно підготувати управлінський бухгалтерський звіт про фінансовий стан та тенденції зміни ключових показників фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання за звітний період. Керуючись нормами принципу адресності підготовки управлінської бухгалтерської звітності даний звіт у переважній більшості випадків адресується:</p> <p>а) управлінцям вищої ланки;</p> <p>б) управлінцям середньої ланки;</p> <p>в) управлінцям нижньої ланки;</p> <p>г) всі відповіді правильні.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>4. З метою якісного вирішення управлінської проблеми, пов'язаної із раціоналізацією розрахункових відносин обліковим працівникам необхідно підготувати управлінський звіт про виконання умов договірних відносин між суб'єктом господарювання та його контрагентами, у цілях обґрунтування альтернативи рішення про можливість введення часткової передоплати з метою забезпечення належного рівня платоспроможності. Керуючись нормами принципу адресності підготовки управлінської бухгалтерської звітності даний звіт у переважній більшості випадків адресується:</p> <p>а) управлінцям нижньої та середньої ланок;</p> <p>б) управлінцям середньої та вищої ланок;</p> <p>в) тільки управлінцям середньої ланки;</p> <p>г) тільки управлінцям вищої ланки.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>5. З метою якісного вирішення управлінської проблеми, пов'язаної із забезпеченням ефективності використання матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання до його</p>	<p>6. З метою якісного вирішення управлінської проблеми, пов'язаної із забезпеченням підвищення рівня прибутковості діяльності суб'єкта господарювання до його облікового</p>

<p>облікового підрозділу надійшов від управлінського персоналу інформаційний запит про необхідність підготовки даних про стан, рух й ефективність використання необоротних матеріальних активів. Зробіть оптимальний вибір виду управлінської бухгалтерської звітності за всіма класифікаційними ознаками:</p> <p>а) підсумковий аналітичний звіт у табличній формі для управлінського персоналу середньої та вищої ланок;</p> <p>б) оперативний комплексний звіт у текстовій формі для управлінського персоналу всіх ланок;</p> <p>в) оперативний аналітичний звіт у табличній формі для управлінського персоналу нижньої ланки;</p> <p>г) поточний звіт за ключовими позиціями у графічній формі для вищого керівництва.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>підрозділу надійшов від управлінського персоналу інформаційний запит про необхідність підготовки даних про склад і структуру доходів і витрат, фінансові результати, з метою презентації перед інвесторами основних напрямів перспективного розвитку. Зробіть оптимальний вибір виду управлінської бухгалтерської звітності за всіма класифікаційними ознаками:</p> <p>а) комплексний підсумковий звіт у текстовій формі для управлінського персоналу середньої ланки;</p> <p>б) комплексний підсумковий звіт у вигляді презентації для вищого керівництва;</p> <p>в) поточний звіт за ключовими позиціями у табличній формі для управлінського персоналу середньої ланки;</p> <p>г). аналітичний оперативний звіт у графічній формі для управлінського персоналу всіх ланок</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>7. З метою якісного вирішення управлінської проблеми, пов'язаної із забезпеченням результативності виконання виробничої програми суб'єкта господарювання до його облікового підрозділу надійшов від управлінського персоналу інформаційний запит про необхідність підготовки даних про рентабельність виготовлення видів продукції. Зробіть оптимальний вибір виду управлінської бухгалтерської звітності за всіма класифікаційними ознаками:</p> <p>1) аналітичний підсумковий звіт у презентаційній формі для управлінського персоналу нижньої та середньої ланок;</p> <p>2) підсумковий комплексний звіт у графічній формі для вищого управлінського персоналу;</p> <p>3) оперативний аналітичний звіт у текстовій формі для управлінського персоналу нижньої ланки;</p> <p>4) поточний звіт за ключовими позиціями у табличній формі для управлінського персоналу всіх рівнів.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>8. З метою якісного вирішення управлінської проблеми, пов'язаної із забезпеченням прийнятого рівня платоспроможності та ліквідності суб'єкта господарювання до його облікового підрозділу надійшов від управлінського персоналу інформаційний запит про необхідність підготовки даних про фактичні та планові залишки та рух грошових коштів у розрізі валют. Зробіть оптимальний вибір виду управлінської бухгалтерської звітності за всіма ознаками у цілях забезпечення максимальної релевантності:</p> <p>1) аналітичний оперативний звіт у графічній формі для управлінського персоналу нижньої та середньої ланок;</p> <p>2) підсумковий комплексний звіт у текстовій формі для управлінського персоналу всіх рівнів управління;</p> <p>3) поточний звіт за ключовими позиціями в презентаційній формі (у т.ч. графічній) для управлінського персоналу нижньої ланки;</p> <p>4) оперативний комплексний звіт у текстовій формі для вищого керівництва.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>

<p>9. При формуванні управлінського бухгалтерського звіту про витрати суб'єкта господарювання домінантним елементом звіту повинна виступати наступна інформація:</p> <p>а) види витрат в розрізі видів діяльності;</p> <p>б) питома вага елементу витрат в загальній їх величині;</p> <p>в) динаміка видів витрат;</p> <p>г) найменша складова витрат, ідентифікована за критеріями, що характерні для всіх видів витрат.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>10. Для якісної підготовки управлінського бухгалтерського звіту про розрахунки з контрагентами суб'єкта господарювання окремим розділом звіту повинні виступати дані про:</p> <p>а) перелік покупців та замовників;</p> <p>б) форми та види розрахунків, терміни погашення;</p> <p>в) суми безнадійної заборгованості;</p> <p>г) загальну суму заборгованості контрагентів.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
--	---

3.5. Питання для самоконтролю

1. Що таке управлінська бухгалтерська звітність?
2. Охарактеризуйте генезис управлінського обліку.
3. Які функції виконує управлінська бухгалтерська звітність?
4. Дайте характеристику інформаційним запитам функціональних підрозділів суб'єкта господарювання.
5. Охарактеризуйте основні види управлінської бухгалтерської звітності.
6. Яка різниця між оперативними та підсумковими управлінськими бухгалтерськими звітами?
7. Дайте характеристику методичним підходам до формування управлінської бухгалтерської звітності.
8. Назвіть внутрішні регламенти системи формування управлінської бухгалтерської звітності.
9. Охарактеризуйте послідовність розроблення внутрішнього стандарту «Про порядок формування та подання управлінської бухгалтерської звітності».
10. Яку структуру повинен мати внутрішньофірмовий стандарт формування та подання управлінської бухгалтерської звітності.

3.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Брадул О.М., Шепелюк В.А. Управлінський облік: навчальний посібник. К. Кондор. 2017. 352 с.
2. Гладій І.О. Управлінська звітність як інструмент управління

ризиками підприємства. *Економічний науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії»*. 2018. Випуск 33. С. 213-216.

3. Гринь В.П. Сутність та види облікового інформаційного простору. *Науковий журнал «Економіка, управління та адміністрування»*. Житомирська політехніка. 2019. №4(90). С. 141-147.

4. Карпенко О.В., Любимов М.О. Класифікація управлінської звітності як основа розуміння її сутності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Економіка. 2011. Вип. 16. С. 145-151.

5. Король С.Я. Управлінська звітність: сутність і алгоритм формування. *Бізнес-Інформ*. 2014. № 7. С. 325-330.

6. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.

7. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.

8. Осадча Г.Г., Синявська Ю. Управлінська бухгалтерська звітність та критерії оцінки її ефективності. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2018. Випуск 6(49). С. 223-227.

9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 року (зі змінами та доповненнями). URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення: 11.04.2023).

10. Шигун М.М., Іваненко В.О. Види звітності підприємств: підходи до класифікації. *Міжнародний збірник наукових праць. ЖДТУ*. 2010. Випуск 3(12). С. 432-443.

РОЗДІЛ 4 **Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку**

- 4.1. Мета і програмні результати.
- 4.2. Поняття, визначення, категорії.
- 4.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 4.4. Ситуаційні завдання.
- 4.5. Питання для самоконтролю.
- 4.6. Перелік рекомендованої літератури.

4.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із наданням якісних характеристик обліковій інформації, що використовується управлінським персоналом у процесі прийняття управлінських рішень. Оволодіння методами забезпечення якості сучасних систем обліку, практичними навичками дотримання вимог до їх організації в рамках підвищення якості облікових даних. Набуття практичних умінь щодо проведення заходів з оцінювання якості облікової інформації за допомогою нормативного, статистичного та експертного методів.

4.2. Поняття, визначення, категорії

Оцінка якості облікової інформації – процес встановлення відповідності облікової інформації заданим параметрам та критеріям.

Система якості в бухгалтерському обліку – спосіб організації оптимальної й ефективної взаємодії структурних одиниць суб'єкта господарювання, з метою формування й забезпечення функціонування системи бухгалтерського обліку та забезпечення задоволення інформаційних запитів внутрішніх та зовнішніх користувачів обліково-аналітичної інформації при оптимальному використанні ресурсів на опрацювання та підготовку релевантних облікових даних.

Якість – характеристика об'єктів, яка в сукупності визначає їх властивості.

Якість облікової інформації – необхідна та достатня сукупність релевантних даних про діяльність суб'єкта господарювання, що відповідає

інформаційним запитам користувачів на всіх етапах управління та продукується в ході провадження облікового процесу, який в своїй побудові відповідає організаційній структурі та потребам управління.

4.3. Тестові завдання рівневої складності

4.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Інформація – це дані, що можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді: а) так; б) ні	2. Умова коли облікові дані обробляються в одні й ті ж проміжки часу – це циклічність обробки: а) так; б) ні
3. Концептуальні підходи до складання та подання фінансових звітів наведені в МСБО 1 «Подання фінансової звітності»: а) так; б) ні	4. Мета, склад, вимоги та принципи підготовки фінансової звітності наведені в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: а) так; б) ні
5. Доречна облікова інформація повинна мати передбачувану цінність: а) так; б) ні	6. Суттєва облікова інформація повинна мати підтверджувальну цінність: а) так; б) ні
7. Масовість облікової інформації характеризується значною однорідністю арифметичних операцій: а) так; б) ні	8. Правдиве подання є основоположною якісною характеристикою інформації відповідно до Концептуальної основи фінансової звітності: а) так; б) ні
9. Фінансовий аудит є активним засобом забезпечення якості облікової інформації: а) так; б) ні	10. Кадровий потенціал суб'єкта господарювання є елементом системи забезпечення якості облікової інформації: а) так; б) ні
11. Комерційна діяльність суб'єкта господарювання є елементом системи забезпечення якості облікової інформації: а) так; б) ні	12. Оцінка якості облікової інформації – процес її відповідності встановленим параметрам та критеріям: а) так; б) ні
13. Початковий етап оцінки якості облікових даних передбачає здійснення дослідження аналітичних властивостей інформації: а) так; б) ні	14. У ході неформалізованої оцінки якості інформації вивчаються якісні характеристики облікових даних за допомогою тестової системи: а) так; б) ні
15. Нормативний метод оцінки якості облікової інформації базується на	16. Статистичні методи використовуються при застосуванні

Розділ 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку

вивченні норм діючих регламентів у ході застосування яких було сформовано необхідний інформаційний масив: а) так; б) ні	нормативного методу оцінки якості облікової інформації: а) так; б) ні
17. Засіб вибіркового дослідження застосовується при статистичному методі оцінки якості облікової інформації: а) так; б) ні	18. Експертний метод оцінки якості облікової інформації вимагає використання методу Дельфі, рангів та бального методу: а) так; б) ні
19. Засіб зіставлень та структурування використовується в нормативному методі оцінки якості облікової інформації: а) так; б) ні	20. Коефіцієнт впливу при визначенні якості облікової інформації визначає рівень її реагування на процес прийняття управлінських рішень: а) так; б) ні
4.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом	
1. Якісні характеристики облікової інформації відповідно до Концептуальної основи фінансової звітності: а) доречність, суттєвість, правдиве подання; б) доречність, суттєвість, правдиве подання, зіставність, можливість перевірки, вчасність, зрозумілість; в) зіставність, можливість перевірки, вчасність, зрозумілість; г) правильної відповіді немає	2. Інформація – це: а) сукупність корисних відомостей, які є об'єктом збирання, реєстрації, зберігання, передавання й перетворення; б) нові відомості, які прийняті, зрозумілі та оцінені її користувачем як доречні; в) повідомлення про будь-який факт, явище; г) всі відповіді правильні
3. Інформація є доречною якщо: а) має вплив на управлінські рішення через можливість оцінювання минулих, теперішніх або майбутніх подій; б) не містить суттєвих помилок та є неупередженою щодо користувачів; в) правдиво відображає господарські операції; г) є нейтральною	4. Інформація є достовірною, якщо відповідає наступним характеристикам: а) домінування економічної сутності над юридичною формою, правдивість, нейтральність, обачність, повнота; б) правдивість, нейтральність, обачність, повнота; в) привалювання економічної сутності над юридичною формою; г) доцільність, періодичність, конфіденційність
5. Зрозумілість інформації передбачає, що інформація: а) розкриває тільки доступну фінансову інформацію у звітності; б) є зрозумілою для підготовленого користувача; в) є зрозумілою для будь-якого користувача; г) є повною та достовірною	6. Створення якісних інформаційних ресурсів передбачає: а) здійснення моніторингу та оцінювання потреб різних груп користувачів інформації, яка формується в системі бухгалтерського обліку; б) узгодження інтересів різних споживачів облікових даних; в) визначення засобів формування

Розділ 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку

	облікової інформації для систем управління; г) усі відповіді правильні
7. Якість облікової інформації реалізується через характеристики: а) дохідливості, доречності; б) достовірності, зіставності; в) достовірності, зіставності, дохідливості, доречності; г) зрозумілості, своєчасності, неупередженості	8. Принцип зіставності облікової інформації характеризує: а) можливість користувачів порівнювати інформацію за різні періоди; б) можливість даних впливати на управлінські рішення, що приймаються на їх основі; в) можливість єдиного та однозначного її трактування користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації; г) те, що дані не повинні містити помилок, перекручень та викривлень, які можуть вплинути на рішення користувачів
9. Дохідливість облікової інформації означає: а) можливість користувачів порівнювати інформацію за різні періоди; б) що дані мають бути зрозумілими та відповідати однозначному тлумаченню їх користувачами якщо вони мають достатні знання і зацікавлені у сприйнятті цієї інформації; в) здатність інформації впливати на управлінські рішення користувачів, що приймаються на її основі; г) правильна відповідь відсутня	10. Аналітичність облікової інформації передбачає: а) здатність формувати не лише зафіксований в документах масив інформаційних даних, а й набувати підсумкових та розрахункових форм; б) надання інформації про засновників; в) інформація відповідає визначеним завданням; г) усі відповіді правильні
11. Під якістю обліку розуміють: а) систему якісних характеристик системи обліку, які характеризують її здатність задовольняти інформаційні потреби груп користувачів; б) задоволення інформаційних запитів і очікувань користувачів облікової системи; в) систему параметрів, реалізованих у вихідній обліковій інформації, їх значень, пов'язаних з потребами та очікуваннями користувачів; г) усі відповіді правильні	12. Складовими якості облікової системи є: а) система якості; б) принципи системи якості; в) загальні вимоги; г) усі відповіді правильні
13. Ефективність системи бухгалтерського обліку слід розглядати за ... а) тільки кількісними параметрами; б) тільки якісними параметрами; в) обов'язково за кількісними та якісними	14. Якість процесу характеризується його: а) результативністю, ефективністю, гнучкістю; б) системністю, результативністю, ефективністю; в) простотою, системністю, гнучкістю;

<p>параметрами; г) за параметрами на розсуд бухгалтера</p>	<p>г) гнучкістю, системністю, простотою</p>
<p>15. Кількісний параметр ефективності системи бухгалтерського обліку «Управлінська бухгалтерська звітність» містить наступне твердження ... а) ефективність системи бухгалтерського обліку забезпечується можливістю повноцінного задоволення потреб користувачів в облікових даних; б) витрати на організацію повинні бути мінімальними та значно меншими за ефект від використання облікової інформації; в) організація та ведення управлінського обліку з певним набором управлінської бухгалтерської звітності свідчить про ефективність системи бухгалтерського обліку як інструменту задоволення інформаційних потреб користувачів; г) на ефективність функціонування системи бухгалтерського обліку впливає частота і результати здійснення контрольно-аналітичної роботи</p>	<p>16. Якісний параметр ефективності системи бухгалтерського обліку «Форма представлення облікової інформації» містить наступне твердження ... а) ефективними для управління є облікові дані, які подані в розрізі кількох звітних періодів; б) ефективна система бухгалтерського обліку тоді, коли вона здатна забезпечити оперативне подання інформації в різних формах відповідно до запитів користувачів; в) на ефективність системи бухгалтерського обліку вказує можливість поєднання облікових даних з інформацією із зовнішнього середовища в одному інформаційному запиті користувача; г) ефективне функціонування системи бухгалтерського обліку забезпечується наявністю відповідної кваліфікації та професійних компетенцій в облікових працівників, постійним їх підвищенням, достатнім стажем роботи</p>
<p>17. Якими загальновизнаними регламентами слід користуватися для забезпечення якості сучасних облікових систем? а) Міжнародними стандартами аудиту; б) Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку; в) ISO (міжнародні вимоги до системи менеджменту якості); г) Національні стандарти бухгалтерського обліку</p>	<p>18. Дотримання якісних і кількісних параметрів ефективності системи бухгалтерського обліку забезпечується за допомогою вжиття таких ефективних організаційних заходів ... а) ведення бухгалтерського обліку за допомогою програми комплексної автоматизації, її налаштування під особливості господарського процесу підприємства; б) розробка пакета організаційно-розпорядчої документації (робочий план рахунків, графіки документообігу, посадові інструкції облікових працівників тощо); в) організація та ведення управлінського стратегічного обліку; г) всі відповіді правильні</p>
<p>19. Нормативний метод оцінки якості облікової інформації передбачає: а) вивчення нормативних документів відповідно до яких сформовано інформаційний масив;</p>	<p>20. Експертний метод оцінки якості облікової інформації передбачає: а) використання статистичних методів; б) невикористання кількісних показників якості облікової інформації;</p>

Розділ 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку

<p>б) використання статистичних даних; в) використання контрольних листків, карток тощо; г) використання математичних розрахунків показників якості облікової інформації</p>	<p>в) вивчення нормативних документів відповідно до яких сформовано інформаційний масив; г) всі відповіді правильні</p>
<p>21. Облікові працівники можуть нести наступні види відповідальності ... а) адміністративна відповідальність; б) матеріальна відповідальність; в) дисциплінарна відповідальність; г) всі відповіді правильні</p>	<p>22. Відповідальність особи за порушення трудової дисципліни (трудового законодавства, правил внутрішнього трудового розпорядку, посадових інструкцій тощо) – це ... а) адміністративна відповідальність; б) матеріальна відповідальність; в) дисциплінарна відповідальність; г) кримінальна відповідальність</p>
<p>23. Відповідальність за порушення встановлених термінів виплати заробітної плати, пенсій, стипендій, виплата їх не в повному обсязі, а також інші порушення вимог законодавства про працю становить ... а) штраф від 30 до 100 нмдг; б) штраф від 40 до 120 нмдг; в) штраф від 50 до 150 нмдг; г) штраф від 70 до 180 нмдг.</p>	<p>24. Відповідальність за здавання виторгу торговельними підприємствами всіх форм власності, що здійснюють реалізацію товарів за готівку, з порушенням термінів, установлених правилами розрахунків і ведення касових операцій становить ... а) немає відповідальності; б) штраф у розмірі від 17 до 80 нмдг; в) штраф у розмірі від 27 до 90 нмдг; г) штраф у розмірі від 37 до 110 нмдг.</p>
<p>25. Підстави для застосування дисциплінарних стягнень до облікових працівників: а) систематичне невиконання працівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку; б) прогул (у тому числі відсутності на роботі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин; в) появи на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння; г) всі відповіді правильні.</p>	<p>26. За службову недбалість, тобто невиконання або неналежне виконання службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб головний бухгалтер несе наступну відповідальність ... а) штраф у розмірі від 250 до 500 нмдг або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років; б) штраф у розмірі від 250 до 500 нмдг або виправними роботами на строк до двох років; в) штраф у розмірі від 250 до 500 нмдг або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох</p>

	років; г) не несе відповідальності.
4.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)	
1. _____ – це дані, які можуть бути відображені та збережені на матеріальних носіях або наведені в електронному вигляді	
2. Характеристика об'єктів, яка в сукупності визначає їх властивості – це _____	
3. Спосіб організації оптимальної й ефективної взаємодії структурних одиниць суб'єкта господарювання, з метою формування й забезпечення функціонування системи бухгалтерського обліку та забезпечення задоволення інформаційних запитів внутрішніх та зовнішніх користувачів обліково-аналітичної інформації при оптимальному використанні ресурсів на опрацювання та підготовку релевантних облікових даних – це _____	
4. _____ – це процес встановлення відповідності облікової інформації заданим параметрам та критеріям	
5. _____ облікової інформації передбачає те, що факт поділу, оцінка та представлення даних про певні економічні об'єкти, явища та процеси повинна бути зрозумілою та стислою	
6. _____ – система стандартів ISO, які використовуються з метою створення та удосконалення систем управління якістю суб'єктів господарювання	
7. _____ – процес ідентифікації параметрів досяжності системою облікових показників заданого рівня	
8. _____ облікової інформації забезпечується присутністю таких характеристик: нейтральність; достовірність, повнота	
9. _____ є показником якості облікових даних, який характеризує їх такими, що не містять суттєвих викривлень	
10. У фінансових звітах повинна відображатися лише _____ інформацію, яка має вплив на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та потенційні події, відкоригувати їхні оцінки, що вже зроблені	
4.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність	
<i>1. Вимірники облікової інформації:</i>	
Види: 1. Натуральні вимірники. 2. Трудові вимірники. 3. Вартісні вимірники. 4. Нефінансові вимірники	Одиниці виміру: А. грн. Б. кг., м., м ² , шт. од. В. трудовитрати, год. дн. Г. рівень задоволеності, позитивний імідж у споживачів
<i>2. Якісні характеристики облікової інформації:</i>	
Характеристики: 1. Правдиве подання. 2. Зіставність. 3. Своєчасність. 4. Зрозумілість.	Зміст: А. Облікова інформація надається користувачам оперативно. Б. Облікова інформація для користувачів повинна стислою та зрозумілою. В. Облікової інформації забезпечується присутністю таких характеристик: нейтральність; достовірність, повнота. Г. Облікова інформація є більш

Розділ 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку

	релевантною якщо існує можливість її порівняння
<i>3. Якісні характеристики облікової інформації:</i>	
<p>Характеристики:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зіставність. 2. Суттєвість. 3. Зрозумілість. 4. Доречність 	<p>Зміст:</p> <p>А. Облікова інформація має вплив на прийняття управлінських рішень користувачами, адже забезпечує можливість оцінки минулих, теперішніх та майбутніх подій.</p> <p>Б. Облікова інформація про явища та процеси повинна зрозумілою та стислою.</p> <p>В. Облікова інформація, відсутність якої потенційно може вплинути на результат процесу прийняття управлінських рішень.</p> <p>Г. Облікова інформація має вищий ступінь релевантності, якщо її можна порівняти з подібною інформацією</p>
<i>4. Якісні характеристики облікової інформації:</i>	
<p>Характеристики:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правдивість подання. 2. Можливість перевірки. 3. Своєчасність. 4. Доречність. 	<p>Зміст:</p> <p>А. Облікова інформація користувачам надається вчасно, що підвищує ефективність прийнятих управлінських рішень.</p> <p>Б. Облікова інформація має вплив на прийняття управлінських рішень користувачами, адже забезпечує можливість оцінки минулих, теперішніх та майбутніх подій.</p> <p>В. Користувачів облікової інформації, які поінформовані про методи її формування можуть досягти консенсусу щодо того, що визначений масив даних є правдивим та може підлягати прямій або непрямій перевірці.</p> <p>Г. Облікової інформації забезпечується присутністю таких характеристик: нейтральність; достовірність, повнота</p>
<i>5. Вимоги до організації бухгалтерського обліку задля підвищення якості облікової інформації:</i>	
<p>Об'єкти організації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Облікова політика. 2. Первинне документальне спостереження. 3. Аналітичний облік. 4. Звітність. 5. Документообіг. 	<p>Вимоги до організації:</p> <p>А. Обов'язкове передбачення контрольних позицій в графіку документообігу</p> <p>Б. Якісне формування розпорядчого документа про облікову політику.</p> <p>В. Ідентифікація фактів господарського життя з невизначеними наслідками</p> <p>Г. Використання типових форм первинних документів.</p>

Розділ 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку

	Д. Підвищення рівня аналітичності рахунків бухгалтерського обліку
<i>6. Вимоги до організації бухгалтерського обліку задля підвищення якості облікової інформації:</i>	
Об'єкти організації: 1. Подвійний запис. 2. Облікові реєстри. 3. Праця облікових працівників. 4. Організаційна структура облікового підрозділу. 5. Перспективний розвиток бухгалтерського обліку	Вимоги до організації: А. Складання планів розвитку системи бухгалтерського обліку. Б. Формування додаткового набору реєстрів в рамках задоволення інформаційних потреб управлінського персоналу. В. Ефективний вибір типу організаційної структури облікового підрозділу. Г. Розроблення та затвердження робочого плану рахунків. Д. Підвищення кваліфікації обліковими працівниками
<i>7. Оцінка якості облікової інформації:</i>	
Етапи оцінки: 1. Підготовчий етап оцінки якості облікової інформації. 2. Етап формалізованої оцінки якості облікової інформації. 3. Етап неформалізованої оцінки якості облікової інформації. 4. Кінцева оцінка якості облікової інформації	Зміст етапів: А. Прийняття плану аналізу діяльності суб'єкта господарювання. Б. Встановлення рівня аналітичності та надійності облікової інформації за допомогою тестової системи. В. Визначення рівня якості облікової інформації за визначеною шкалою. Г. Дослідження аналітичних властивостей облікової інформації, що наділена кількісними характеристиками
<i>8. Методи оцінки якості облікової інформації:</i>	
Методи: 1. Нормативний метод. 2. Статистичні методи. 3. Експертний метод	Зміст методу: А. Базується на статистичних даних при оцінюванні якості облікової інформації. Б. Передбачає вивчення нормативних приписів, що використовуються для формування облікової інформації. В. Базується на не використанні кількісних показників при оцінюванні якості облікової інформації
<i>9. Коефіцієнтний метод оцінки якості облікової інформації:</i>	
Коефіцієнти: 1. Коефіцієнт відповідності методології розрахунку. 2. Коефіцієнт впливу. 3. Коефіцієнт доступності. 4. Коефіцієнт спотворення	Характеристика: А. Визначає єдність методик розрахунку показників поточного і минулих періодів. Б. Передбачає оцінку фактів відсутності в обліковій інформації суттєвих викривлень. В. Визначає ступінь впливу облікової інформації на управлінські рішення.

Розділ 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку

	Г. Визначає можливість обізнаного в методиках формування даних користувача самостійно надати якісні характеристики
<i>10. Значення коефіцієнтів спотворення при визначенні рівня якості облікової інформації</i>	
Інтервал: 1. до 0,5 2. 0,5 – 0,8 3. > 0,8	Значення коефіцієнтів: А. Відсутність спотворення. Б. Часткове спотворення. В. Повне спотворення.
<i>11. Характерні особливості облікової інформації:</i>	
Особливості облікової інформації: 1. Безперервність обробки. 2. Циклічність обробки. 3. Масовість. 4. Складність розрахунків	Характеристика особливостей облікової інформації: А. Облікові дані піддаються постійній обробці в одні й ті ж часові періоди, але їх зміст та наповнення постійно змінюються. Б. На формування одного показника припадає велика кількість арифметичних, логічних та інших дій. В. Облікова політика відображає складний об'єкт регулювання який визначається: 1) великою кількістю взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів внутрішнього характеру; 2) місцем суб'єкта господарювання у системі економіки, елементом якої він є. Г. Наявність однорідних масових арифметичних операцій у процесі обробки економічної інформації
<i>12. Якісні характеристики облікової інформації згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»:</i>	
Якісні характеристики: 1. Дохідливість. 2. Доречність. 3. Достовірність. 4. Зіставності.	Характеристика: А. Інформація у фінансовій звітності повинна не містити помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності. Б. Наведення відповідної інформації попереднього періоду та розкриття інформації про облікову політику і її зміни. В. Інформація у звітності повинна бути зрозумілою її користувачам за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації. Г. Фінансова звітність повинна містити лише інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами

<i>13. Оцінка якості облікової інформації:</i>	
<p>Етапи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовчий етап. 2. Етап формалізованої оцінки якості інформації. 3. Етап неформалізованої оцінки якості інформації. 4. Підсумкова оцінка якості облікової інформації. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Здійснення кількісної оцінки якості облікової інформації, встановлення причин та факторів незадоволення користувачів.</p> <p>Б. Визначення шляхів та способів покращення якості облікової інформації в цілому та окремих її характеристик.</p> <p>В. Здійснення кількісної оцінки якісних характеристик облікової інформації.</p> <p>Г. Підготовка та визначення вихідної інформації для оцінки якості</p>
<i>14. Методи оцінки якості облікової інформації:</i>	
<p>Методи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нормативний метод. 2. Статистичні методи. 3. Експертний метод. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Застосування даного методу обумовлює створення документів різного статусу.</p> <p>Б. При використанні даного методу доцільно використовувати методи Дельфі, ранжування, зіставлень.</p> <p>В. При використанні даного методу доцільно застосовувати контрольні картки.</p>
<i>15. Система коефіцієнтів для оцінки якості облікової інформації :</i>	
<p>Коефіцієнти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коефіцієнт спотворення. 2. Коефіцієнт впливу. 3. Коефіцієнт доступності. 4. Коефіцієнт відповідності методології розрахунку. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Даний показник враховує наявність розроблених методик розрахунку кожного облікового показника, кількість альтернативних методів розрахунку облікового показника.</p> <p>Б. Даний показник враховує задоволеність інвесторів та контрагентів.</p> <p>В. Даний показник враховує єдність натуральних і вартісних вимірників, єдність проміжків чи моментів часу, за які були обчислені порівнювані показники.</p> <p>Г. Даний показник враховує розрахунок облікових показників відповідно до чинної нормативної бази</p>

4.4. Ситуаційні завдання

1. Для раціональної організації процесу прийняття управлінських рішень щодо підвищення рентабельності фінансово-	2. При вирішенні управлінського завдання щодо зміни постачальників сировини і матеріалів відповідно до вимоги
--	---

<p>господарської діяльності суб'єкта господарювання доречними виступають дані про:</p> <p>а) склад необоротних активів; б) перелік контрагентів; в) склад та структуру витрат діяльності; г) умови кредитування суб'єкта господарювання банківськими установами.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>зіставності необхідні дані повинні характеризувати:</p> <p>а) склад сировини у якій є потреба; б) перелік постачальників та розміри поставок за минулий звітний період; в) вартість сировини і матеріалів; г) дані про постачальників сировини і матеріалів, обсяги та вартість поставок за минулі звітні періоди, додаткові транспортно-заготівельні витрати, планові потреби в матеріалах, випадки невиконання контрагентами договірних умов.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>3. Суб'єкт господарювання здійснює реалізацію готової продукції оптовим покупцям на умовах післяпродажного погашення зобов'язань. У цілях підвищення якості облікової інформації, що відображається у фінансовій звітності доцільно обрати для практичного застосування наступні елементи облікової політики:</p> <p>а) прямолінійний метод нарахування амортизації на необоротні матеріальні активи; б) створення резерв сумнівних боргів на основі індивідуальної оцінки платоспроможності боржників; в) методом середньозваженої собівартості для оцінки запасів при їх вибутті; г) аналітичний облік адміністративних витрат вести за статтями, які передбачені нормами П(С)БО 16 «Витрати».</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>4. Процес виконання виробничої програми суб'єктом господарювання характеризується ритмічністю, що зумовлює визначення періоду відпусток для 90,0% працівників у період з 1 вересня по 1 листопада. У цілях підвищення якості облікової інформації про фінансові результати доцільно ідентифікувати наступні елементи облікової політики:</p> <p>а) формувати резерв на оплату відпусток; б) використовувати аналітичні рахунки для облікового відображення відпускних та відповідних витрат; в) передбачити відрядну форму оплати праці; г) передбачити необхідність складання графіку відпусток.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>5. Обліковим підрозділом суб'єкта господарювання здійснюється формування інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень щодо освоєння нових сегментів ринку. У цілях підвищення якості облікової інформації доцільне практичне застосування наступних елементів облікової політики:</p> <p>а) ведення аналітичного обліку доходів від реалізації у розрізі географічних сегментів збуту; б) ведення аналітичного обліку доходів від реалізації в розрізі однорідних груп</p>	<p>6. Діяльність суб'єкта господарювання характеризується незначними обсягами виробництва; виручка від реалізації в минулому звітному періоді – 10,7 млн. грн.; кількість працівників – 45; кількість працівників облікового підрозділу – 4. Встановіть оптимальну форму організації та тип організаційної структури облікового підрозділу, які максимально сприятимуть підвищенню якості облікової інформації:</p> <p>а) централізована форма та лінійна організаційна структура бухгалтерії; б) децентралізована форма та лінійна</p>

<p>покупців; в) ведення аналітичного обліку витрат на збут в розрізі господарських сегментів; г) всі відповіді правильні. Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>організаційна структура бухгалтерії; в) централізована форма та функціональна організаційна структура бухгалтерії; г) централізована форма та лінійно-функціональна організаційна структура бухгалтерії. Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>7. Обліковим підрозділом суб'єкта господарювання для нарахування амортизації на основних засобів використовується метод прискореного зменшення залишкової вартості. Визначте ефективний метод оцінки якості облікової інформації який доцільно застосувати: а) нормативний метод; б) статистичні методи; в) експертні методи; г) всі відповіді правильні. Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>8. Витрати пов'язані із функціонуванням збутового відділу суб'єкта господарювання віднесено до собівартості реалізації продукції. Визначте ефективний метод оцінки якості облікової інформації який доцільно застосувати: а) нормативний метод; б) статистичні методи; в) експертні методи; г) всі відповіді правильні. Обґрунтуйте відповідь</p>
<p>9. Для оцінки якості облікової інформації, яка відображається у фінансовій звітності суб'єкта господарювання незалежний аудитор використовує наступні методи: а) нормативний метод; б) статистичні методи; в) експертний метод; г) всі відповіді правильні. Обґрунтуйте відповідь</p>	<p>10. Керівництво суб'єкта господарювання стикнулося з неякісним інформаційним забезпеченням, що використовується для прийняття управлінських рішень. В результаті проведення ряду заходів якість облікової інформації була підвищена. З метою детальної оцінки якості облікових даних була сформована робоча група із працівників підприємства на чолі із фінансовим директором. Після проведення ряду оцінювальних дій фінансовий директор повідомив вищий управлінський персонал про високу якість облікових даних. Такий висновок базувався на його суб'єктивній думці та на результатах бального оцінювання ключових показників функціонування системи бухгалтерського обліку. Вкажіть який метод оцінки якості облікової інформації було використано: а) нормативний метод; б) метод Дельфі; в) статистичні методи; г) експертний метод. Обґрунтуйте відповідь</p>

4.5. Питання для самоконтролю

1. Що таке інформація?
2. Назвіть особливості облікової інформації.
3. Якими якісними характеристиками наділена облікова інформація?
4. Що таке суттєвість облікової інформації?
5. Охарактеризуйте елементи забезпечення якості обліково-аналітичної інформації.
6. Дайте характеристику методам забезпечення якості облікової інформації.
7. Які вимоги висуваються до організації бухгалтерського обліку задля забезпечення якості облікової інформації?
8. Охарактеризуйте методи оцінки якості облікової інформації.
9. Розкрийте зміст нормативного підходу до оцінки якості облікової інформації.
10. Визначте особливості застосування експертного методу оцінки якості облікової інформації.

4.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Євдокименко В.К., Кузь В.І. Якість облікової інформації та організації облікового процесу як чинники удосконалення системи бухгалтерського обліку в сучасних умовах. Збірник наукових праць Буковинського університету. Економічні науки. Чернівці: Книги – XXI, 2016. 153 с. С. 37-48.
2. Єршова Н.Ю. Якість облікової інформації: методичний підхід до оцінювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №8(158). С. 368-374.
3. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: <https://www.minfin.gov.ua>. (дата звернення: 07.04.2023).
4. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в системі формування управлінської інформації: методологія та практика: монографія. Мелітополь: Таврійській державний агротехнологічний університет, 2007. 297 с.
5. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.
6. Кузь В.І. Ефективність системи бухгалтерського обліку на підприємстві. *Науковий журнал «Молодий вчений»* : Видавничий дім

«Гельветика», 2015. №5(20). Ч.2. С. 8-11.

7. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України №73 від 07 лютого 2013 року. (зі змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 01.04.2023).

9. Поплаухіна Т.Д. Система забезпечення якості обліково-аналітичної інформації. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2014. №5. С. 303-306.

10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 року (зі змінами та доповненнями). URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення: 11.04.2023).

РОЗДІЛ 5 ■ Облікова політика в ціноутворенні

- 5.1. Мета і програмні результати.
- 5.2. Поняття, визначення, категорії.
- 5.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 5.4. Ситуаційні завдання.
- 5.5. Питання для самоконтролю.
- 5.6. Перелік рекомендованої літератури.

■ 5.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із застосуванням методів ціноутворення в управлінському обліку (визначення цілей цінової політики, обрання цінової стратегії суб'єкта господарювання, методів ціноутворення). Набуття практичних умінь щодо застосування методів трансферного ціноутворення. Отримання практичних навичок із оцінки впливу елементів облікової політики на результативні показники, які в подальшому використовуються при проведенні аналітичних процедур та потенційно можуть призвести до викривлення результатів аналізу.

■ 5.2. Поняття, визначення, категорії

Вартість реалізації – метод оцінки коли активи відображаються за сумою грошових коштів (їх еквівалентів), яку можна отримати на фактичний момент часу через продаж активу в ході звичайної реалізації, у свою чергу зобов'язання – за вартістю їх погашення, тобто за недисконтованою сумою грошових коштів або їхніх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язань у ході звичайної діяльності підприємства.

Елементами облікової політики – дії суб'єкта організації бухгалтерського обліку щодо вибору конкретних способів, прийомів, методів, процедур організації та здійснення облікового відображення окремих об'єктів.

Історичну (фактична) собівартість – метод оцінки коли активи відображаються за сумою сплачених грошових коштів (еквівалентів), а зобов'язання – за сумою надходжень, отриманих в обмін на зобов'язання.

Контрольовані операції – господарські операції, що виконуються платником та мають вплив на об’єкт оподаткування податком на прибуток: операції між пов’язаними сторонами; зовнішньоекономічні операції з комісіонерами-нерезидентами; операції з нерезидентами, які не є платниками податку на прибуток.

Об’єкти облікової політики – об’єкти обліку, щодо яких нормативно-правовим забезпеченням передбачена множина способів організації, визнання, оцінки або ж класифікації.

Облікова політика суб’єкта господарювання – «сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності»⁷.

Трансферне ціноутворення – процес, спрямований на встановлення відповідності визначеної вартості об’єкта ціноутворення до ринкових умов.

Ціна – вартісна величина, за яку продавець готовий продати, а покупець – купити об’єкт реалізації.

Ціноутворення – процес формування ціни об’єкта реалізації.

5.3. Тестові завдання рівневої складності

5.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Цінність – суб’єктивна оцінка можливості продукту задовольнити потреби індивіда?: а) так; б) ні	2. Держава може регулювати ціни на соціально значимі групи продуктів: а) так; б) ні
3. Чи відноситься максимізація прибутку до завдань ціноутворення: а) так; б) ні	4. Чи відноситься забезпечення лідерства у якості до завдань ціноутворення: а) так; б) ні
5. Ціль «Зняття вершків» проводиться завдяки встановленню монопольних цін: а) так; б) ні	6. Ціль «Утримання компанії «на плаву» ідентифікується тільки у довгостроковій перспективі: а) так; б) ні
7. Забезпечення економії сировини відноситься до завдань обліку витрат: а) так; б) ні	8. Чи доцільно застосовувати стратегію високих цін в умовах підвищення рівня конкурентної боротьби: а) так; б) ні
9. Стратегія цільових цін застосовується переважно малими компаніями:	10. Стратегія пільгових цін має за мету збільшити обсяги реалізації:

⁷ Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України №996-XIV від 16 липня 1999 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 12.04.2023).

Розділ 5. Облікова політика в ціноутворенні

а) так; б) ні	а) так; б) ні
11. Стратегія «Випадкової знижки» передбачає встановлення низького рівня цін із подальшим поступовим їх збільшенням: а) так; б) ні	12. Стратегія «Імідж» використовується в тому випадку коли покупці орієнтуються на якість продукту: а) так; б) ні
13. Бальний метод є параметричним методом ціноутворення: а) так; б) ні	14. Метод ціноутворення «Витрати плюс» передбачає додавання до суми повних витрат планового розміру прибутку: а) так; б) ні
15. Метод столу замовлень передбачає визначення ціни як суми цін на окремі елементи продукту: а) так; б) ні	16. В Україні трансферне ціноутворення запроваджене в 2021 році: а) так; б) ні
17. Операції, які виконуються з пов'язаними особами – нерезидентами є неконтрольованими: а) так; б) ні	18. Вибір елементів облікової політики не впливає на фінансові результати у короткостроковому періоді: а) так; б) ні
19. Створення забезпечень на виплату відпусток впливає на показник фінансових результатів: а) так; б) ні	20. Відмінностей між визначенням фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку та рухом грошових коштів не існує: а) так; б) ні
5.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом	
1. Процес встановлення ціни продукту – це: а) цінність; б) ціноутворення; в) калькулювання; г) визначення цінової стратегії	2. Завдання, що передбачає встановлення цінової політики, за якої граничні витрати дорівнюватимуть граничному доходу: а) максимізація поточного прибутку; б) максимальне розширення обсягів реалізації; в) забезпечення виживання; г) лідерство у якості
3. Завдання ціноутворення, яке передбачає встановлення завищеної ціни на продукт: а) максимізація поточного прибутку; б) максимальне розширення обсягів реалізації; в) зняття вершків; г) лідерство у якості	4. Те, що ціна виступає засобом оцінювання об'єктів вартісних вимірниках передбачає: а) обліково-вимірвальна функція ціни; б) стимулююча функція ціни; в) розподільча функція ціни; г) функція збалансованості попиту та пропозиції
5. Стимулюючий вплив на виробника ціна актуалізує через: а) величину закладеного прибутку; б) можливість покриття витрат на оплату праці;	6. При реалізації якісно нового продукту доцільно застосовувати наступну модель цінової політики: а) утримання «на плаву»; б) короткострокова максимізація

Розділ 5. Облікова політика в ціноутворенні

<p>в) дії, пов'язані із можливістю досягнення точки беззбитковості;</p> <p>г) включення до виробничої собівартості адміністративних витрат</p>	<p>прибутку;</p> <p>в) «зняття вершків»;</p> <p>г) максимізація продажу товарів у короткостроковій перспективі</p>
<p>7. Для збільшення обсягів реалізації у кінці життєвого циклу продукту доцільно обрати наступну цінову стратегію ...</p> <p>а) стратегія пільгових цін;</p> <p>б) стратегія середніх цін;</p> <p>в) стратегія низьких цін;</p> <p>г) стратегія цільових цін</p>	<p>8. Система дій, яких слід дотримуватися при визначенні розміру цін на продукт у ринкових умовах господарювання:</p> <p>а) цінова політика;</p> <p>б) цінові завдання;</p> <p>в) цінова стратегія;</p> <p>г) оцінка результативності</p>
<p>9. До цінових стратегій, що сформовані на сприйнятті покупцем-споживачем рівня цін та його економічної цінності відносять:</p> <p>а) стратегію високих цін;</p> <p>б) стратегію періодичної знижки;</p> <p>в) стратегію «кривої засвоєння»;</p> <p>г) стратегію «імідж»</p>	<p>10. Який з наведених методів ціноутворення передбачає включення до ціни визначеної норми прибутку?</p> <p>а) метод «витрати плюс»;</p> <p>б) метод прямих витрат;</p> <p>в) метод граничних витрат;</p> <p>г) метод аналізу збитковості</p>
<p>11. Метод ціноутворення, який характеризує встановлення ціни як суми вартості окремих конструктивних елементів продукту – це ...</p> <p>а) метод питомих показників;</p> <p>б) метод регресійного аналізу;</p> <p>в) метод розрахунку економічної цінності продукту;</p> <p>г) агрегатний метод</p>	<p>12. Господарські операції, які можуть впливати на об'єкт оподаткування податком на прибуток – це ...</p> <p>а) контрольовані операції;</p> <p>б) прямі операції;</p> <p>в) податкові операції;</p> <p>г) виробничі операції</p>
<p>13. Цінова стратегія за якої ціна виступає своєрідним сигналом про найвищу якість продукту:</p> <p>а) стратегія періодичної знижки;</p> <p>б) стратегія високих цін;</p> <p>в) стратегія сигналу цін;</p> <p>г) стратегія «імідж»</p>	<p>14. До недоліків методу трансфертного ціноутворення на основі ринкових цін слід віднести ...</p> <p>а) важкість знаходження аналогічних товарів на зовнішньому ринку;</p> <p>б) необґрунтованість методичних підходів до визначення ціни;</p> <p>в) економічну неефективність;</p> <p>г) загрози умовної автономності підрозділів</p>
<p>15. Який з облікових факторів має прямий вплив на зменшення величини позитивних фінансових результатів?</p> <p>а) резерв сумнівних боргів;</p> <p>б) метод нарахування амортизації;</p> <p>в) витрати майбутніх періодів;</p> <p>г) метод оцінки запасів при їх вибутті</p>	<p>16. Який з облікових факторів має вплив на потенційне зменшення величини позитивних фінансових результатів?</p> <p>а) метод нарахування амортизації;</p> <p>б) витрати майбутніх періодів;</p> <p>в) забезпечення наступних витрат та платежів;</p> <p>г) доходи майбутніх періодів</p>
<p>17. Ознаки наявності недоліків в цінових стратегіях:</p> <p>а) цінову політику складно пояснити покупцям;</p>	<p>18. Створення резерву сумнівних боргів у короткостроковому періоді має:</p> <p>а) потенційний вплив на зменшення фінансових результатів;</p>

Розділ 5. Облікова політика в ціноутворенні

б) ціна не відповідає обраному ціновому сегменту; в) постійні зміни цін на продукт; г) всі відповіді правильні	б) прямий вплив на зменшення фінансових результатів; в) потенційний вплив на збільшення фінансових результатів; г) прямий вплив на збільшення фінансових результатів
19. Господарські операції, які проводяться з пов'язаними особами – нерезидентами відносяться до: а) контрольованих операцій; б) неконтрольованих операцій; в) основних операцій; г) допоміжних операцій	20. Який з методів трансферного ціноутворення має недолік – ставить під загрозу умовну автономність підрозділу: а) метод на основі ринкових цін; б) метод на основі витрат; в) метод регульованих цін; г) метод на основі договору
5.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)	
1. Виконання функцій управлінського циклу, орієнтованих на підвищення ефективності використання ресурсів –	
2. _____ – це процес визначення ціни на продукт	
3. _____ – це суб'єктивна оцінка індивіда можливостей продукту задовольняти його потреби	
4. _____ – це вартісне вираження продукту, кількість грошей за яку продавець готовий його продати, а покупець – купити	
5. Цінова стратегія, яка передбачає періодичне зниження ціни на окремі продукти (групи продуктів) – _____	
6. Метод калькулювання собівартості, який передбачає включення до неї тільки тих витрат ресурсів, які можна безпосередньо пов'язати з об'єктом виробництва – _____	
7. _____ – це процес, спрямований на встановлення відповідності визначеної вартості об'єкта ціноутворення до ринкових умов	
8. _____ – це господарські операції, що виконуються платником та мають вплив на об'єкт оподаткування податком на прибуток: операції між пов'язаними сторонами; зовнішньоекономічні операції з комісіонерами-нерезидентами; операції з нерезидентами, які не сплачують податок на прибуток	
9. Сукупність методів, способів та процедур облікового відображення, які суб'єкт організації обліку може обрати для достовірної вартісної оцінки об'єктів обліку із нормативно визначених альтернатив – _____	
10. До зменшення фінансових результатів у короткостроковому періоді призводить створення _____ та _____	
6.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність	
1. Функції ціни:	
Функції ціни: 1. Розподільча функція. 2. Обліково-вимірвальна функція. 3. Стимулююча функція. 4. Критерії раціонального розміщення виробництва	Зміст функції: А. Ціна виступає інструментом розподілу та перерозподілу національного доходу. Б. Ціна є інструментом формування вартісних показників відносно здійснених господарських операцій. В. Ціна впливає на величину прибутку, рівень якого впливає на руху капіталу між секторами економіки.

Розділ 5. Облікова політика в ціноутворенні

	Г. Ціна є засобом стримування чи заохочування для виробництва того чи іншого продукту
<i>2. Завдання процесу ціноутворення:</i>	
<p>Завдання ціноутворення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оптимальне розширення збуту. 2. Лідерство у якості. 3. Забезпечення виживання. 4. Максимізація поточного прибутку 	<p>Характеристика завдань:</p> <p>А. Орієнтація на збільшення попиту через зниження цін з метою розширення сегменту ринку на початковій стадії життєвого циклу продукту.</p> <p>Б. Встановлення низьких цін щоб залучити більшу кількість покупців та забезпечити збут продукту.</p> <p>В. Встановлення ціни на рівні тотожності граничного доходу та граничних витрат .</p> <p>Г. Встановлення високої ціни у цілях покриття додаткових витрат, понесених для підвищення якості продукції</p>
<i>3. Цілі цінової політики:</i>	
<p>Цілі цінової політики:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лідерство на ринку. 2. Зняття вершків. 3. Утримання на плаву. 4. Максимізація продажу продукту в короткостроковому періоді 	<p>Характеристика цілей цінової політики:</p> <p>А. Підвищення обсягів виробництва та реалізації призведе до зменшення загальних витрат на одиницю продукту та зростання рівня прибутковості, тому управлінський персонал фіксує ціну на допустимо мінімальному рівні.</p> <p>Б. Зменшення цін з метою збільшення обсягів реалізації задля звільнення складських приміщень.</p> <p>В. Випуск на ринок нових видів продукту, які за технічними та якісними критеріями не мають конкурентів.</p> <p>Г. Дотримання позитивного іміджу надійного виробника, який виготовляє продукцію високої якості</p>
<i>4. Стратегії, які побудовані на сприйнятті покупцями рівня цін та економічної цінності:</i>	
<p>Стратегії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегія нейтрального ціноутворення. 2. Стратегія високих цін. 3. Стратегія цільових цін. 4. Стратегія «пов'язаного ціноутворення» 	<p>Характеристика стратегії:</p> <p>А. Встановлення ціни на рівні середньоринкового розміру на такий вид продукту.</p> <p>Б. Встановлення ціни виходячи з цільового рівня прибутковості виробництва певного продукту.</p> <p>В. Встановлення ціни на основі ціни споживання (ціна продукту та ціна утримання).</p> <p>Г. Встановлення ціни виходячи із мети отримання надприбутків через реалізацію продукту покупцям, які готові платити</p>

Розділ 5. Облікова політика в ціноутворенні

	більше середньоринкового рівня
<i>5. Методи ціноутворення:</i>	
<p>Методи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метод аналізу межі прибутків і збитків. 2. Бальний метод. 3. Метод престижних цін. 4. Метод додаткової надбавки до ціни 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Забезпечує досягнення беззбитковості, сукупні доходи та сукупні витрати тотожні.</p> <p>Б. Використовується для продукту, що має демонстраційний ефекти та є предметом розкоші.</p> <p>В. Ціна формується на основі виробничої собівартості із додаванням певної надбавки (визначається у відсотковому значенні).</p> <p>Г. Ціна встановлюється на основі експертних оцінок значимості параметрів продукту для споживачів із присвоєнням їм певної кількості балів</p>
<i>6. Види цінових стратегій:</i>	
<p>Цінові стратегії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегія кривої засвоєння. 2. Стратегія проникнення на ринок. 3. Стратегія слідування за лідером. 4. Стратегія набору 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Орієнтація при ціноутворенні на рівень фактичних цін у конкурента.</p> <p>Б. Зниження цін з метою розширення обсягів реалізації та отримання додаткового прибутку в довгостроковій перспективі.</p> <p>В. Встановлення високих цін при входженні на ринок із подальшим швидким їх зниженням за рахунок нарощування обсягів виробництва та реалізації.</p> <p>Г. Зниження ціни на набір продуктів відносно суми цін елементів набору</p>
<i>7. Методи визначення відповідності умов контрольованої операції принципу «витягнутої руки»:</i>	
<p>Методи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метод ціни перепродажу. 2. Метод розподілення прибутку. 3. Метод порівняльної неконтрольованої ціни. 4. Метод чистого прибутку 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Передбачає порівняння ціни контрольованої операції з ціною у зіставній неконтрольованій операції.</p> <p>Б. Передбачає порівняння валової рентабельності від перепродажу продукту, придбаній у контрольованій операції, з валовою рентабельністю від перепродажу продукту, що одержаний у зіставних неконтрольованих операціях.</p> <p>В. Передбачає порівняння відповідного фінансового показника рентабельності у контрольованій операції з відповідним показником рентабельності у зіставній неконтрольованій операції.</p>

	<p>Г. Передбачає виділення кожній особі, яка бере участь у контрольованій операції частини підсумкових фінансових результатів, отриманих за результатами здійснення такої операції, яку б інша непов'язана сторона одержала від участі у зіставній неконтрольованій операції</p>
<p><i>8. Характеристика витратних методів ціноутворення:</i></p>	
<p>Методи ціноутворення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метод граничних витрат. 2. Метод прямих витрат. 3. Метод повних витрат. 4. Метод рентабельності інвестицій 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Передбачає збільшення загальної величини витрат ресурсів на відсоток, який характеризує внесок суб'єкта господарювання у збільшення вартості продукту.</p> <p>Б. Передбачає збільшення змінних витрат виробництва одиниці продукту на відсоток, який забезпечує прийнятний рівень прибутковості виробничої чи господарської діяльності.</p> <p>В. Передбачає збільшення загальних витрат виробництва одиниці продукту на суму фінансових витрат (відсотків за кредит, що отриманий для забезпечення процесу виробництва та реалізації продукту).</p> <p>Г. Передбачає включення до загальної суми витрат на виробництво величини, яка характеризує планову норму прибутку</p>
<p><i>9. Принципи системи управління витратами:</i></p>	
<p>Принципи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поєднання зниження витрат з високою якістю продукції. 2. Управління витратами на всіх стадіях життєвого циклу суб'єкта господарювання. 3. Широке впровадження ефективних методів зниження витрат. 4. Спрямованість на недопустимість понаднормових витрат 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Проведення оперативного аналізу собівартості, виявлення відхилень, встановлення причин та винних осіб, розроблення цільових заходів з їх усунення.</p> <p>Б. Формування витратна стадіях виробництва, реалізації та проведення дослідно-конструкторських робіт щодо витрат, пов'язаних із утилізацією продукту.</p> <p>В. Усунення фактів безгосподарності, втрат від браку, наднормативних витрат, непродуктивних витрат, простоїв тощо.</p> <p>Г. Покращення якісних характеристик продукту у цілях задоволення зростаючих потреб споживачів</p>
<p><i>10. Методи трансферного ціноутворення:</i></p>	
<p>Методи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На основі витрат. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Базовою є ціна, яка сформована на</p>

<p>2. На основі ринкових цін. 3. На основі договору. 4. На основі регуляторних заходів</p>	<p>ринку досконалої конкуренції на аналогічні продукти та продукти-субститути. Б. Базовою є ціна, що визначена на основі понесених витрат на створення продукту. В. Ціна визначається на основі результатів від здійснення договірних відносин. Г. Ціна формується на основі регламентованих приписів вищого управлінського персоналу</p>
--	---

5.4. Ситуаційні завдання

<p>1. Фінансово-господарська діяльність суб'єкта господарювання характеризується такими даними: змінні виробничі витрати на виробництво одиниці продукції – 125,33 грн.; змінна частина адміністративних витрат – 35,36 грн.; за звітний період виготовлено 1500 одиниць продукції; загальна величина постійних витрат – 150000,00 грн.; плановий прибуток складає 1800,00 грн. на одиницю продукції. Оптова ціна одиниці продукції становитиме? а) 160,69 грн.; б) 1261,89 грн.; в) 261,89 грн.; г) 2060,69 грн.</p>	<p>2. Фінансово-господарська діяльність суб'єкта господарювання характеризується такими даними: собівартість одиниці виготовленої продукції становить 2500,00 грн.; плановий розмір прибутку на одиницю продукції – 545,00 грн.; розмір торгівельної націнки – 25,0%; ставка податку на додану вартість – 20,0%. Оптова ціна реалізації продукції становитиме? а) 4415,25 грн.; б) 4404,00 грн.; в) 4567,50 грн.; г) 4566,35 грн.</p>
<p>3. Фінансово-господарська діяльність суб'єкта господарювання характеризується такими даними: загальні постійні витрати – 188 млн. грн.; ціна одиниці продукції – 1535,50 грн.; змінні витрати на одиницю продукції – 754,56 грн.; згідно виробничої програми виготовлено 15000 одиниць продукції. Безбитковий розмір ціни одиниці продукції становитиме? а) 16,05 грн.; б) 28,69 грн.; в) 28,70 грн.; г) 19,50 грн.</p>	<p>4. Фінансово-господарська діяльність суб'єкта господарювання характеризується такими даними: маржинальний дохід на одиницю продукції – 8500,00 грн.; матеріальні витрати на виробництво одиниці продукції – 1500,00 грн.; витрати на оплату праці – 835,00 грн.; інші змінні витрати – 759,00 грн.; згідно даних виробничої програми за звітний період виготовлено 500 одиниць продукції. Ціна одиниці продукції становитиме? а) 197,18 грн.; б) 230,19 грн.; в) 3097,60 грн.;</p>

Розділ 5. Облікова політика в ціноутворенні

<p>5. Суб'єкту господарювання необхідно визначити ціну реалізації виробничого приміщення (150 м²). Ринкова ціна на дещо тожоне приміщення площею 850 м² складає 6,8 млн. грн. За умови, що всі інші техніко-економічні параметри виробничих приміщень тожоні, ціна реалізації виробничого приміщення площею 150 м² становитиме:</p> <p>а) 385,33 тис. грн.; б) 1200,0 тис. грн.; в) 1200,3 тис. грн.; г) 1385,3 тис. грн.</p>	<p>г) 11594,00 грн.</p> <p>6. Суб'єкт господарювання виготовляє новий вид продукції. Нормальна виробнича потужність згідно даних затвердженої виробничої програми становить 8200 одиниць продукції. Змінні витрати на одиницю продукції складають 18,00 грн., а загальна сума постійних витрат – 350000,00 грн. Для заняття сегменту ринку необхідно додатково залучити 150000,00 грн. у форматі банківського кредиту під 35,0% річних виплат. Розмір ціни реалізації одиниці продукції становитиме:</p> <p>а) 66,62 грн.; б) 67,08 грн.; в) 106,62 грн.; г) 139,34 грн.</p>
<p>7. Суб'єкт господарювання виготовляє автоматизоване обладнання для виготовлення металевих виробів вартістю 253,0 тис. грн. за одиницю. У наступному звітному періоді планується виготовляти аналогічне обладнання з додатковими комплектуючими вартістю 15833,00 грн. Додаткові витрати на збирання (доукомплектування) такого обладнання складають 13,0% від загальної вартості обладнання, а рентабельність встановлена на рівні 38,0%. Ціна на новий виріб становитиме:</p> <p>а) 13280,35 грн.; б) 232803,50 грн.; в) 282113,35 грн.; г) 419218,18 грн.</p>	<p>8. Суб'єкт господарювання у процесі ціноутворення використовує бальний метод. Для порівняння виробів виходячи з професійних суджень обрано наступні параметри: колір; рівень споживання; матеріаломісткість. Базовий вид продукції оцінено за такими балами: колір – 25, рівень споживання – 115, матеріаломісткість – 185. Ціна реалізації базового виробу – 18000,00 грн. Новий вид продукції оцінено за такими балами: колір – 35, рівень споживання – 205, матеріаломісткість – 105. Планова рентабельність виробництва продукції складає 43,0%. Оптова ціна виробу становитиме:</p> <p>а) 27321,72 грн.; б) 27324,00 грн.; в) 27323,50 грн.; г) 27333,72 грн.</p>
<p>9. Суб'єкт господарювання здійснює імпорт обладнання для подальшого перепродажу: митна вартість 156233,00 грн.; розмір мита – 3% від митної вартості; податок на додану вартість – 20,0%; послуги перевезення – 1500,00 грн. (з податком на додану вартість); планова рентабельність складає 15,0%. Оптова ціна реалізації обладнання</p>	<p>10. Фінансово-господарська діяльність суб'єкта господарювання характеризується такими даними: залишок товару в натуральних вимірниках – 1000 одиниць; у вартісних – 3000,00 грн., у т.ч. торгівельна націнка – 900,00 грн.; придбано товари – 2500 одиниць вартістю 6000,00 грн. (з податком на додану вартість); при</p>

становитиме: а) 222716,58 грн.; б) 223794,59 грн.; в) 223798,00 грн.; г) 402384,53 грн.	оприбуткуванні товарної продукції нараховано торгівельну націнку у розмірі 2000,00 грн. Ціна одиниці товару при реалізації складатиме: а) 2,56 грн.; б) 2,68 грн.; в) 2,86 грн.; г) 12,80 грн.
---	---

5.5. Питання для самоконтролю

1. Дайте характеристику процесу ціноутворення.
2. Охарактеризуйте функції ціни.
3. Назвіть завдання обліку витрат та формування собівартості.
4. Визначте основні цілі цінової політики суб'єкта господарювання.
5. Дайте характеристику основним видам цінових стратегій.
6. Охарактеризуйте методи ціноутворення.
7. Що таке трансферне ціноутворення?
8. Визначте причинно-наслідкові зв'язки застосування трансферного ціноутворення та фінансового результату.
9. Дайте характеристику базовим методам трансферного ціноутворення.
10. Охарактеризуйте значення облікової політики як інструменту управління результативними показниками діяльності суб'єкта господарювання.

5.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Брадул О.М., Шепелюк В.А. Управлінський облік: навчальний посібник. К. Кондор. 2017. 352 с.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К. Центр учбової літератури. 2018. 400 с.
3. Губачова О.М. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. 337 с.
4. Колесников О.В. Ціноутворення: Навчальний посібник. Видання 3-є виправлене та доповнене. К.: Центр учбової літератури, 2007. 144 с.
5. Корягін М.В., Куцик П.О. Концептуальний розвиток методології бухгалтерського обліку: монографія. Львів : ЛКА, 2015. 239 с.

6. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.

7. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України №635 від 27 червня 2013 року. URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 11.04.2023).

8. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики : монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2010. 260 с.

9. Савченко В.М., Пальчук О.В., Саловська Л.В. Облікова політика: навч. посібник. К. : Знання, 2010. 479 с.

10. Сторожук Т.М. Облікова політика підприємства: сутність і призначення. *Фінансовий простір*. 2013. № 3(46). С. 130-137.

РОЗДІЛ 6

Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством

- 6.1. Мета і програмні результати.
- 6.2. Поняття, визначення, категорії.
- 6.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 6.4. Ситуаційні завдання.
- 6.5. Питання для самоконтролю.
- 6.6. Перелік рекомендованої літератури.

6.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із оволодінням сучасним інструментарієм корпоративного обліку та обліку за сегментами. Набуття практичних умінь застосування методів оцінки та способів інтерпретації показників звітності для потреб процесу прийняття управлінських рішень, трансформації та консолідації облікових даних при формуванні інформаційного забезпечення системи управління.

6.2. Поняття, визначення, категорії

Географічний сегмент – інформаційно ідентифікований та відокремлений аспект господарської діяльності, пов'язаний з виробництвом та реалізацією певного виду продукту у визначеному економічному середовищі, яка відрізняється від інших економічними і політичними параметрами географічного регіону; територіальним розташуванням виробництва або покупців продукції; взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах; регіональними та іншими ризиками.

Господарський сегмент – «відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг), яка відрізняється від інших: видом продукції (товарів, робіт, послуг); способом отримання доходу (способом розповсюдження продукції, товарів, робіт, послуг); характером виробничого процесу; характерними для цієї діяльності ризиками;

категорією покупців»⁸.

Інформація за сегментами – інформація, яка характеризує певний аспект фінансово-господарської діяльності.

Консолідована облікова інформація – отримані з різних джерел, системні різнотипні облікові дані, які у сукупності володіють ознаками повноти, цілісності, несуперечності та складають інформаційну модель фінансово-господарської діяльності з метою її аналітичного дослідження, опрацювання та ефективного використання у процесі прийняття управлінських рішень.

Корпоративна звітність – сукупність звітних показників, що забезпечують достовірне і повне уявлення про економічний потенціал і тенденції розвитку суб'єкта господарювання, вартісно характеризують взаємозв'язки між складовими його організаційної структури.

Корпоративний облік – окремий вид бухгалтерського обліку, специфічна інформаційна система, характерна для суб'єктів господарювання корпоративної форми власності або ж суб'єктів із розгалуженою організаційною структурою виробництва та управління.

Моделювання – «метод бухгалтерського обліку, що дозволяє вивчати факти господарського життя і господарські процеси не прямо і не безпосередньо, а через спеціально створені їх образи і описи – символи»⁹.

Процес консолідації інформації – процес перетворення облікових даних у релевантну інформацію, з метою супроводу та підтримки процесу прийняття управлінських рішень.

Сегмент – структурна одиниця, ідентифікована для визначених цілей, виділена із загальної організаційної структури за низкою параметрів і критеріїв господарської діяльності та характеризується індивідуальними обліково-звітними даними.

6.3. Тестові завдання рівневої складності

6.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Дані корпоративної звітності – це оброблена, систематизована та згрупована інформація з підсистеми корпоративного обліку: а) так; б) ні	2. Вартість суб'єкта господарювання виступає є одним із базових розрахункових об'єктів підсистеми корпоративного обліку: а) так; б) ні
3. Інформація за сегментами – це дані, які	4. Сегментування пов'язане з потребою

⁸ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»: Наказ Міністерства фінансів України № 412 від 19 травня 2005 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>. (дата звернення: 02.04.2023).

⁹ Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета. М.: Финансы и статистика, 2003. 496 с. С. 127.

Розділ 6. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством

<p>характеризують окремі аспекти фінансово-господарської діяльності:</p> <p>а) так; б) ні</p>	<p>оцінки окремих аспектів фінансово-господарської діяльності, а також ідентифікацією відповідних інформаційних потреб:</p> <p>а) так; б) ні</p>
<p>5. Процес сегментування передбачає обрання цільових сегментів в якості об'єктів для проведення контрольних заходів:</p> <p>а) так; б) ні</p>	<p>6. У розпорядчому документі про облікову політику обов'язково повинні бути зазначені ідентифіковані географічні та господарські сегменти:</p> <p>а) так; б) ні</p>
<p>7. Найоптимальнішими для системи бухгалтерського обліку є моделі, які забезпечують можливість оптимізувати дані:</p> <p>а) так; б) ні</p>	<p>8. За ступенем узагальнення облікові моделі поділяються на гомоморфні й ізоморфні:</p> <p>а) так; б) ні</p>
<p>9. Доходи і витрати суб'єкта господарювання завжди можуть бути розподілені між сегментами:</p> <p>а) так; б) ні</p>	<p>10. У цілях складання фінансової звітності суб'єкта господарювання процес моделювання характеризується обраною формою ведення обліку:</p> <p>а) так; б) ні</p>
<p>11. Процес оцінки – це присвоєння об'єктам бухгалтерського обліку вартісного вираження:</p> <p>а) так; б) ні</p>	<p>12. Залишкова вартість об'єктів необоротних матеріальних активів – це різниця між їх первісною вартістю та сумою нарахованого зносу (накопиченої амортизації):</p> <p>а) так; б) ні</p>
<p>13. Оцінювання як інструмент управління реалізується через функції, що ним виконуються:</p> <p>а) так; б) ні</p>	<p>14. Для об'єктів активів домінуючою є оцінка, що формується на основі витрат на їх виробництво чи придбання:</p> <p>а) так; б) ні</p>
<p>15. Щоб встановити тенденції зміни показників фінансового стану суб'єкта господарювання метод оцінки не повинен забезпечувати порівнянність об'єктів обліку:</p> <p>а) так; б) ні</p>	<p>16. Беручи до уваги умови врахування сегменти поділяються на географічні та господарські:</p> <p>а) так; б) ні</p>
<p>17. Паралельне ведення обліку не передбачає одночасне застосування облікових методів, визначених національним законодавством та на міжнародному рівні:</p> <p>а) так; б) ні</p>	<p>18. Структурне групування – це вивчення змісту взаємозв'язків між ознаками:</p> <p>а) так; б) ні</p>

19. У цілях підвищення релевантності облікової інформації слід застосовувати підходи до її трансформації відповідно до визначених міжнародних концептуальних умов: а) так; б) ні	20. Дотримуючись норм міжнародних стандартів фінансової звітності слід застосовувати єдину методику трансформації показників фінансової звітності: а) так; б) ні
6.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом	
1. Передумовами розвитку корпоративного обліку та звітності є: а) створення акціонерних товариств; б) глобалізація бізнесу; в) розвиток засобів зв'язку; г) створення фондів та товарних бірж	2. На сучасному етапі розвитку корпоративного обліку та звітності головними їх об'єктами є: а) акціонерний капітал; б) фінансові інструменти; в) похідні цінні папери; г) інтелектуальна власність
3. Сформований для єдиних цілей компонент діяльності суб'єкта господарювання, виділений із загальної організаційної структури за низкою параметрів і критеріїв, що характеризується певними обліковими даними – це: а) структурний підрозділ бухгалтерської служби; б) планово-економічний відділ підприємства; в) відділ підприємства; г) сегмент господарської діяльності	4. Відокремлювана частина діяльності суб'єкта господарювання з виробництва або реалізації певного виду продукції, яка відрізняється від інших економічними і політичними параметрами географічного регіону: а) географічний сегмент; б) господарський сегмент; в) пріоритетний сегмент; г) допоміжний сегмент
5. Сегментування господарської діяльності пов'язане із задоволенням інформаційних потреб: а) вищого управлінського персоналу; б) внутрішніх користувачів; в) зовнішніх користувачів; г) внутрішніх та зовнішніх користувачів	6. Географічний збутовий сегмент виділяється за: а) місцем розташування ринків збуту; б) місцем розташування покупців продукції; в) місцем розташування покупців товарів; г) всі відповіді правильні
7. Облікові моделі за ступенем узагальнення поділяються на: а) аналітичні та іконографічні; б) однозначні та ітераційні; в) ізоморфні та гомоморфні; г) функціональні та структурні	8. Облікові моделі за формою поділяються на: а) аналітичні та іконографічні; б) однозначні та ітераційні; в) ізоморфні та гомоморфні; г) функціональні та структурні
9. Облікові моделі, які характеризують методологічні аспекти організації та ведення обліку і, як наслідок, пов'язані з обліковою політикою – це: а) економіко-математичні моделі; б) економіко-організаційні моделі; в) обліково-економічні моделі; г) структурні моделі	10. Облікові моделі, які відповідають критерію структурної схожості об'єкта і моделі, які точно описують стан і поведінку об'єкта або процесу – це: а) функціональні моделі; б) обліково-економічні моделі; в) структурні моделі; г) економіко-організаційні моделі
11. Облікові моделі, які створені на основі подвійного запису, відображають	12. Грошова величина, за якою може бути проведений обмін об'єкта активу, або

Розділ 6. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством

<p>обліково-економічну сутність об'єкта чи процесу – це:</p> <p>а) обліково-економічні моделі; б) економіко-організаційні моделі; в) економіко-математичні моделі; г) функціональні моделі</p>	<p>оплата ідентифікованого зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами – це:</p> <p>а) справедлива вартість; б) ліквідаційна вартість; в) чиста реалізаційна вартість; г) фактична вартість</p>
<p>13. У фінансовій звітності розрахунки з покупцями за реалізовану продукцію відображаються у таких оцінках:</p> <p>а) за первісною вартістю і ліквідаційною вартістю; б) за первісною вартістю і чистою реалізаційною вартістю; в) за первісною вартістю і справедливою вартістю; г) за справедливою вартістю і чистою реалізаційною вартістю</p>	<p>14. Оцінювання, вимірювання та узагальнення господарських операцій суб'єкта господарювання у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці – це вимоги принципу:</p> <p>а) історичної (фактичної) собівартості; б) безперервності; в) єдиного грошового вимірника; г) обачності</p>
<p>15. Інтегрована різнотипна облікова інформація, яка здатна сформувати адекватну інформаційну модель – це:</p> <p>а) зведена облікова інформація; б) підсумкова облікова інформація; в) узагальнена облікова інформація; г) консолідована облікова інформація</p>	<p>16. Процес консолідації облікової інформації включає:</p> <p>а) фізичну та логічну консолідацію; б) внутрішню та зовнішню консолідацію; в) пряму та непряму консолідацію; г) ретроспективну, оперативну та перспективну консолідацію</p>
<p>17. Виділення однорідних економічних груп об'єктів або типів процесів, спільних ознак і відмінностей між ними – це:</p> <p>а) типологічне групування; б) структурне групування; в) аналітичне групування; г) комбіноване групування</p>	<p>18. Вивчення взаємозв'язків між ознаками, покладених в основу групування – це:</p> <p>а) типологічне групування; б) структурне групування; в) аналітичне групування; г) комбіноване групування</p>
<p>19. Організація та ведення фінансового обліку господарських операцій за двома і більше системами стандартів – це:</p> <p>а) трансформація бухгалтерської звітності; б) повна трансформація бухгалтерської звітності; в) часткова трансформація бухгалтерської звітності; г) конверсія</p>	<p>20. Організаційний підхід до трансформації показників фінансової звітності суб'єкта господарювання, який передбачає відображення показників звітності в національній валюті з відповідним коригуванням, що відображає зміну купівельної спроможності грошей – це:</p> <p>а) конверсія; б) повна трансформація фінансової звітності суб'єкта господарювання; в) повна трансформація з урахуванням гіперінфляції; г) повна трансформація з урахуванням вимог щодо перерахунку показників фінансової звітності в іноземну валюту</p>

6.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)	
1. _____ – це інформація, яка характеризує певний аспект фінансово-господарської діяльності	
2. _____ – це сукупність звітних показників, що забезпечують достовірне і повне уявлення про економічний потенціал і тенденції розвитку суб'єкта господарювання, вартісно характеризують взаємозв'язки між складовими його організаційної структури	
3. _____ виділяється за місцем знаходження засобів виконання виробничих програм суб'єкта господарювання	
4. Місце розташування основних ринків реалізації продукції та переважної кількості покупців продукції чи замовників послуг – _____	
5. _____ – уніфікована система нормативних приписів, які визначають особливості функціонування суб'єкта господарювання, створена в цілях внутрішнього користування з метою досягнення раціонального стану	
6. _____ – метод бухгалтерського обліку, який створює можливості вивчення фактів господарського життя і господарських процесів через спеціально створені образи	
7. _____ – це структурна одиниця, ідентифікована для визначених цілей, виділена із загальної організаційної структури за низкою параметрів і критеріїв господарської діяльності та характеризується індивідуальними обліково-звітними даними	
8. _____ – це процес перетворення облікових даних у релевантну інформацію, з метою супроводу та підтримки процесу прийняття управлінських рішень	
9. Визначена на рівні суб'єкта господарювання послідовність застосування процедур оцінки вартості об'єктів – це _____	
10. _____ – отримані з різних джерел та систематизовані різноманітні облікові дані, які в сукупності володіють ознаками повноти та цілісності, складають адекватну запитам інформаційну модель діяльності у цілях її аналізу опрацювання та ефективного використання при прийнятті управлінських рішень	
11. _____ – відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг) у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших: економічними і політичними умовами географічного регіону; взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах; територіальним розташуванням виробництва продукції (робіт, послуг) або покупців продукції (товарів, робіт, послуг); характерними для географічного регіону ризиками діяльності; правилами валютного контролю і валютними ризиками в таких регіонах	
12. _____ – визначена діючим наказом про облікову політику послідовність процесу оцінки вартості об'єктів обліку, яка включає в себе наступні етапи: визначення об'єкта, предмета, мети і функції оцінки, розробку способів оцінки, визначення шляху найкращого та найбільш ефективного застосування способу, збір та аналіз необхідної інформації, співставлення вартостей, отриманих різними способами і встановлення найбільш вірогідної вартості майна, яке оцінюється, складання висновку, одержаного від оцінки фінансового результату	
6.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність	
<i>1. Корпоративний облік та його об'єкти:</i>	
Передумови розвитку корпоративного	Об'єкти корпоративного обліку:

<p>обліку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційна революція. 2. Промислові революції, розвиток банківської системи та створення бірж. 3. Інтернаціоналізація виробництва і капіталу. 4. Створення акціонерних товариств 	<p>А. Акціонерний (зарєєстрований) капітал, фінансові інструменти, трансакційні витрати. Б. Акціонерний (зарєєстрований) капітал, акції, розрахунки з акціонерами. В. Нематеріальні активи, ділова репутація, похідні цінні папери. Г. Біржова капіталізація, інтелектуальна власність, економічний прибуток</p>
<p>2. Зміст сегментування господарської діяльності:</p>	
<p>Сегменти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пріоритетний сегмент. 2. Господарський сегмент. 3. Географічний сегмент. 4. Допоміжний сегмент 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Окрема частина діяльності суб'єкта господарювання, яка відрізняється від інших видом продукції (товарів, робіт, послуг), що виготовляється (реалізується, надається).</p> <p>Б. Окрема частина діяльності суб'єкта господарювання, інформація про яку у звітності описується на основі вартісних показників більш деталізовано.</p> <p>В. Окрема частина діяльності суб'єкта господарювання, інформація про яку у звітності описується на основі вартісних показників менш деталізовано.</p> <p>Г. Окрема частина діяльності суб'єкта господарювання, яка відрізняється від інших економічними і політичними параметрами географічного регіону</p>
<p>3. Етапи побудови підсистеми сегментного обліку:</p>	
<p>Етапи сегментного обліку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідентифікація звітних сегментів. 2. Дослідження об'єктів сегментування діяльності. 3. Виділення звітних сегментів щодо функціонування яких повинна складатися зовнішня сегментна звітність. 4. Виділення сегментів щодо функціонування яких повинна складатися внутрішня сегментна звітність 	<p>Організаційні аспекти:</p> <p>А. Ідентифікація інформаційних потреб управлінського персоналу відносно визначених аспектів діяльності сегмента.</p> <p>Б. Встановлення фактів окремої діяльності здатної приносити економічні вигоди, по якій можуть бути сформовані звітні фінансові показники.</p> <p>В. Ідентифікація інформаційних потреб зовнішніх користувачів відносно визначених аспектів діяльності сегмента.</p> <p>Г. Визначення питомої ваги доходів окремого сегмента у загальній величині доходів суб'єкта господарювання</p>
<p>4. Види сегментного обліку та звітності:</p>	
<p>Види сегментного обліку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За зонами діяльності. 2. За видами діяльності. 3. За носіями витрат. 4. За потребами управління 	<p>Зміст облікових процедур:</p> <p>А. Систематизація даних про обсяги реалізації в місцях знаходження покупців чи замовників.</p> <p>Б. Систематизація даних про витрати</p>

	<p>відносно конкретних видів продукції, послуг чи замовлень.</p> <p>В. Систематизація даних про виробництво окремих видів продукції, продукції, послуг.</p> <p>Г. Систематизація даних про функціонування сегментів згідно інформаційних потреб управлінського персоналу</p>
<i>5. Класифікація облікових моделей:</i>	
<p>Класифікаційна ознака:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За типами вирішуваних облікових завдань. 2. За формою. 3. За підходом до вирішення інформаційних завдань. 4. За ступенем узагальнення 	<p>Види облікових моделей:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Аналітичні та іконографічні. Б. Однозначні та ітераційні. В. Інформаційні, аналітичні, контрольні. Г. Ізоморфні та гомоморфні
<i>6. Види моделей в бухгалтерському обліку:</i>	
<p>Види моделей:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економіко-організаційні моделі. 2. Економіко-математичні моделі. 3. Обліково-економічні моделі. 4. Функціональні моделі 	<p>Характеристика:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Відображають функціональні характеристики об'єкта і процесу, що моделюється. Б. Відображають методологічні основи ведення обліку і, як наслідок, пов'язані з обліковою політикою. В. Побудовані з використанням засобів та методів чисельного лінійного програмування. Г. Побудовані на основі подвійного запису, відображають економічну сутність об'єкта чи процесу
<i>7. Компоненти моделей бухгалтерського обліку:</i>	
<p>Компоненти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація. 2. Методологія. 3. Методика. 4. Технологія 	<p>Склад компонентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Сукупність способів та прийомів виконання облікової роботи, склад бухгалтерських реєстрів, взаємозв'язок синтетичного та аналітичного обліку. Б. Процес обробки облікової інформації для визначення найбільш ефективного поєднання процедур при використанні комп'ютерної техніки. В. Елементи облікового процесу, структура облікового апарату, розподіл обов'язків між бухгалтерами. Г. Структура фіксації даних про господарські операції на рахунках, кореспонденції бухгалтерських рахунків, що викликані визначеними господарськими операціями

<i>8. Вимоги до оцінки в бухгалтерському обліку:</i>	
<p>Вимоги:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Адекватність. 2. Єдність. 3. Доречність. 4. Надійність 	<p>Зміст:</p> <p>А. Відсутність помилок в об'єктивному відображенні фактів господарського життя.</p> <p>Б. Здатність впливати на рішення користувачів та можливість оцінки минулих, теперішніх та майбутніх подій.</p> <p>В. Для визначення вартості однорідних активів всі підприємства повинні застосовувати пристосовані для таких цілей методи оцінки.</p> <p>Г. Забезпечує об'єктивну відповідність грошового виразу об'єкта обліку затрат живої і уречевленої праці</p>
<i>9. Принципи бухгалтерського обліку, що регулюють особливості вибору методів оцінки об'єктів обліку:</i>	
<p>Принципи бухгалтерського обліку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обачність. 2. Безперервність. 3. Історична (фактична) собівартість. 4. Періодичність 	<p>Зміст принципу бухгалтерського обліку:</p> <p>А. Застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства.</p> <p>Б. Можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності.</p> <p>В. Оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі.</p> <p>Г. Пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання</p>
<i>10. Види групування облікової інформації:</i>	
<p>Види групування:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типологічне групування. 2. Структурне групування. 3. Аналітичне групування. 4. Комбіноване групування 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Встановлення складу (структури) якісно однорідної сукупності за певною ознакою.</p> <p>Б. Виділення однорідних економічних груп або типів явищ, спільних ознак та відмінностей між ними.</p> <p>В. Вивчення наявності та напряму взаємозв'язку між ознаками, покладеними в основу групування.</p> <p>Г. Поєднання принципів типологічного, структурного та аналітичного групування</p>
<i>11. Зміст сегментування господарської діяльності:</i>	
<p>Види сегментів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Географічний сегмент. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Відокремлювана частина діяльності</p>

<p>2. Господарський сегмент. 3. Пріоритетний сегмент. 4. Допоміжний сегмент</p>	<p>підприємства, яка відрізняється від інших видом продукції (товарів, робіт, послуг). Б. Відокремлювана частина діяльності підприємства, інформація про яку у фінансовій звітності розкривається більш деталізовано. В. Відокремлювана частина діяльності підприємства, інформація про яку у фінансовій звітності розкривається менш деталізовано. Г. Відокремлювана частина діяльності підприємства, яка відрізняється від інших економічними і політичними умовами географічного регіону</p>
---	---

6.4. Ситуаційні завдання

<p>1. Відповідно до затвердженої виробничої програми суб'єкт господарювання здійснює виробництво та реалізацію готової продукції, а також придбаних у постачальників товарних активів через власну торговельну мережу в трьох областях України. Обсяг реалізації за звітний період становить 12,0 млн. грн. (Чернівецька область – 9,5 млн. грн.; Івано-Франківська область – 1,5 млн. грн.; Хмельницька область – 1,0 млн. грн.). Суб'єкт господарювання має право виділити у звітний географічний сегмент торговельну мережу:</p> <p>а) в Чернівецькій області; б) в Івано-Франківській області; в) в Чернівецькій області та Івано-Франківській області; г) в усіх областях.</p>	<p>2. Відповідно до затвердженої виробничої програми суб'єкт господарювання здійснює виготовлення та реалізацію трьох видів продукції. Вартість його активів становить 5,0 млн. грн. Для виробництва та реалізації продукції №1 застосовуються активи вартістю 4,2 млн. грн.; продукції №2 – 0,4 млн. грн.; продукції №3 – 0,4 млн. грн. Суб'єкт господарювання має право виділити у звітний господарський сегмент виготовлення:</p> <p>а) продукції №1; б) продукції №2; в) продукції №3; г) всіх видів продукції</p>
<p>3. Для досліджуваного суб'єкта господарювання джерелом отримання доходів є продаж продукції через торговельну мережу і Internet-мережу. Доходи від реалізації продукції за звітний період становлять 7,7 млн. грн. (виручка від реалізації через торговельну мережу – 0,7 млн. грн.; виручка від реалізації через Internet-мережу – 7,0 млн. грн.). Суб'єкт господарювання має право виділити у</p>	<p>4. Для досліджуваного суб'єкта господарювання джерелом отримання доходів є продаж продукції через торговельну мережу та через Internet-мережу. Доходи від реалізації продукції за звітний період становлять 7,7 млн. грн. (виручка від реалізації через торговельну мережу – 0,7 млн. грн.; виручка від реалізації через Internet-мережу – 7,0 млн. грн.). Вартість активів суб'єкта</p>

<p>звітний сегмент реалізацію продукції (спосіб отримання доходу; спосіб розповсюдження продукції):</p> <p>а) реалізацію продукції через торгівельну мережу у географічний звітний сегмент;</p> <p>б) реалізацію продукції через торгівельну мережу у господарський звітний сегмент;</p> <p>в) реалізацію продукції через мережу Internet у географічний звітний сегмент;</p> <p>г) реалізацію продукції через мережу Internet у господарський звітний сегмент</p>	<p>господарювання становить 3,0 млн. грн. Для продажу виробленої продукції через торгівельну мережу використовуються активи вартістю 1,9 млн. грн.; через Internet-мережу – 1,1 млн. грн. Суб'єкт господарювання має право виділити у звітний господарський сегмент:</p> <p>а) реалізацію продукції через торгівельну мережу;</p> <p>б) реалізацію продукції через Internet-мережу;</p> <p>в) реалізацію продукції через торгівельну мережу та Internet-мережу;</p> <p>г) немає право виділяти звітні сегменти</p>
<p>5. Вартість необоротних активів суб'єкта господарювання становить 5,3 млн. грн.; оборотних активів – 1,7 млн. грн. Величина власного капіталу – 5,0 млн. грн., зобов'язань – 2,0 млн. грн. В наступному звітному періоді суб'єкт господарювання планує збільшити прибутковість на 10%, в результаті чого відбудеться зростання нерозподіленого прибутку на 0,3 млн. грн. Збільшення прибутковості призведе до зростання вартості предметів праці на 1,1 млн. грн. За умови потенційної незмінності інших статей активу та пасиву балансу підприємства орієнтовна величина кредиторської заборгованості за короткостроковими банківськими кредитами становитиме:</p> <p>а) 1,0 млн. грн.;</p> <p>б) 0,8 млн. грн.;</p> <p>в) 0,6 млн. грн.;</p> <p>г) 0,4 млн. грн.</p>	<p>6. Потенційна фінансово-господарська діяльність суб'єкта господарювання в майбутньому звітному періоді буде характеризуватися наступними показниками: активи – 5,0 млн. грн.; власний капітал – 3,0 млн. грн.; позиковий капітал – 2,0 млн. грн.; витрати 6,0 млн. грн. Який повинен бути розмір доходів підприємства для того щоб рентабельність його господарської діяльності становила 10%:</p> <p>а) 6,5 млн. грн.;</p> <p>б) 6,0 млн. грн.;</p> <p>в) 5,5 млн. грн.;</p> <p>г) 5,0 млн. грн.</p>
<p>7. Потенційна фінансово-господарська діяльність суб'єкта господарювання в майбутньому звітному періоді буде характеризуватися наступними показниками: необоротні активи – 5,0 млн. грн.; оборотні активи – 1,0 млн. грн.; власний капітал – 3,0 млн. грн.; доходи – 7,0 млн. грн.; витрати 6,0 млн. грн. Яка повинна бути величина позикового капіталу:</p> <p>а) 1,5 млн. грн.;</p> <p>б) 2,0 млн. грн.;</p> <p>в) 2,5 млн. грн.;</p>	<p>8. Потенційна фінансово-господарська діяльність суб'єкта господарювання в майбутньому звітному періоді буде характеризуватися наступними показниками: оборотні активи – 1,0 млн. грн.; активи – 6,0 млн. грн.; позиковий капітал – 2,0 млн. грн.; доходи – 7,0 млн. грн. Яка повинна бути величина витрат щоб рентабельність необоротних активів становила не менше 10%:</p> <p>а) 5,0 млн. грн.;</p> <p>б) 5,5 млн. грн.;</p> <p>в) 6,0 млн. грн.;</p>

г) 3,0 млн. грн.	г) 6,5 млн. грн.
<p>9. Керівництвом та бухгалтерією суб'єкта господарювання прийнято рішення про зміну методу нарахування амортизації з метою мінімізації бази оподаткування податком на прибуток. Беручи до уваги наступні дані: первісна вартість виробничого обладнання – 122000,00 грн., ліквідаційна вартість – 2000,00 грн., сума нарахованого зносу за попередні періоди – 24500,00 грн., плановий обсяг випуску – 100000 одиниць готової продукції, фактичний обсяг випуску за досліджуваний місяць – 3400,00 грн., термін корисного використання – 12 років, термін використання об'єкта, що залишився – 10 років та враховуючи обмеження у застосуванні методів нарахування амортизації, що визначені податковим законодавством найприйнятнішим методом є:</p> <p>а) прямолінійний метод; б) метод зменшення залишкової вартості; в) метод прискореного зменшення залишкової вартості; г) кумулятивний метод</p>	<p>10. Керівництвом та бухгалтерією суб'єкта господарювання прийнято рішення про зміну методу нарахування амортизації з метою мінімізації бази оподаткування податком на прибуток. Беручи до уваги наступні дані: первісна вартість виробничого обладнання – 122000,00 грн., ліквідаційна вартість – 2000,00 грн., сума нарахованого зносу за попередні періоди – 24500,00 грн., плановий обсяг випуску – 100000 одиниць готової продукції, фактичний обсяг випуску за досліджуваний місяць – 3400,00 грн., термін корисного використання – 12 років, термін використання об'єкта, що залишився – 10 років та враховуючи обмеження у застосуванні методів нарахування амортизації, що визначені податковим законодавством найприйнятнішим методом є:</p> <p>а) прямолінійний метод; б) метод зменшення залишкової вартості; в) метод прискореного зменшення залишкової вартості; г) виробничий метод</p>

6.5. Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте генезис корпоративного обліку та звітності.
2. Що таке сегмент?
3. Дайте характеристику видам сегментів суб'єкта господарювання.
4. Яка різниця між географічним та господарським сегментами?
5. Назвіть особливості організації сегментного обліку.
6. Охарактеризуйте етапи формування та використання консолідованої облікової інформації.
7. Визначте основні види групування облікової інформації.
8. Що таке процес консолідації облікової інформації?
9. Назвіть варіанти трансформації показників фінансової звітності.
10. Охарактеризуйте етапи трансформації фінансової звітності.

6.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Євдокименко В.К., Кузь В.І. Модифікація бухгалтерського обліку в умовах інституційних змін. *Збірник наукових праць Буковинського університету. Економічні науки*. Чернівці: Книги – XXI. 2017. 170 с. С. 22-32.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій: Затверджено наказом Міністерства фінансів України №291 від 30 листопада 1999 року (зі змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 11.04.2023).
3. Кузнєцова С.А. Інтегрована управлінська звітність: глобальні виклики та локальні рішення в епоху ноосфери. *Економічний нобелівський вісник*. 2014. №1(7). С. 270-279.
4. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.
5. Лайчук С.М. Місце та роль робочого плану рахунків у інформаційній системі підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. №9. С. 205-210.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»: Наказ Міністерства фінансів України № 412 від 19 травня 2005 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>. (дата звернення: 02.04.2023).
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 року (зі змінами та доповненнями). URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення: 11.04.2023).
8. Скрипник М.І., Григорєвська О.О. Формування інформаційного забезпечення управління стратегічною сегментацією бізнесу суб'єктів господарювання. *Міжнародний збірник наукових праць «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу»*. 2019. Вип. 3 (44). С. 59-63.
9. Шигун М.М. Розвиток моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і методологія: монографія. Житомир : ЖДТУ, 2009. 632 с.
10. Щирська А.Ю. Розвиток властивостей об'єкта бухгалтерського обліку як складових формування якісних характеристик інформаційних ресурсів. *Економічний науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії»*. 2018. Випуск 36. С. 144-152.

РОЗДІЛ 7

Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень

- 7.1. Мета і програмні результати.
- 7.2. Поняття, визначення, категорії.
- 7.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 7.4. Ситуаційні завдання.
- 7.5. Питання для самоконтролю.
- 7.6. Перелік рекомендованої літератури.

7.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із бюджетуванням витрат та прогнозуванням прибутку, оцінкою очікуваного їх розміру, визначенням впливу облікової інформації про витрати на прийняття управлінських рішень, застосуванням методів оптимізації абсолютної величини витрат тощо. Набуття практичних навичок щодо підходів до ідентифікації витрат, їх поділу на види за різними класифікаційними ознаками, застосування методів та способів використання облікових даних про витрати та фінансові результати при прийнятті стратегічних, неформалізованих, багатоцільових управлінських рішень.

7.2. Поняття, визначення, категорії

Бюджетування – організаційно-аналітичний процес планування майбутніх операцій суб'єкта господарювання, прогнозування результатів від їх виконання та наведенні підсумків у форматі системи бюджетів.

Бюджет – документ, що визначає тенденції розвитку суб'єкта господарювання в цілому та окремих аспектів його фінансово-господарської діяльності, у якому узгоджуються та документуються за обсягами та розподілом у часі надходження й витрачання ресурсів, інших розрахунково-аналітичних показників, найчастіше грошових коштів, доходів та витрат.

Витрати – «зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного

капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)»¹⁰.

Калькуляція – певний перелік статей, які характеризують призначення та загальну цільову суму витрат на виробництво визначеного продукту (продукції, послуги).

Метод бюджетування – послідовність організаційно-аналітичних дій, пов’язаних із формуванням бюджетів, інформаційний та структурний дизайн яких відповідає визначеним інформаційним потребам системи управління.

Метод оптимізації абсолютної величини витрат – сукупність фінансових та математичних способів цільового моделювання фінансових процесів і показників, які дозволяють обґрунтовувати управлінські рішення щодо визначення абсолютної величини або ж структури витрат суб’єкта господарювання.

Оптимізація витрат – елемент цільового планування прибутку, який ідентифікує параметри моделі управління ним.

Планування витрат – процес пошуку найбільш ефективного та оптимального способу використання ресурсів суб’єкта господарювання для забезпечення виконання поставлених цілей фінансово-господарської діяльності.

Прогнозування прибутку – процес, в основі якого лежить встановлення майбутньої величини фінансових результатів відповідно до попередньо визначених активних та пасивних параметрів фінансово-господарської діяльності.

7.3. Тестові завдання рівневої складності

7.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Бюджетування – це процес планування майбутніх операцій суб’єкта господарювання та оформлення його результатів у вигляді системи бюджетів: а) так; б) ні	2. Відповідно до принципів оцінки очікуваних витрат, умовно-змінні витрати оцінюються за рівнем відношення до обсягу загального доходу суб’єкта господарювання: а) так; б) ні
3. Витрати на проведення корпоративну є надпріоритетними витратами: а) так; б) ні	4. Чи існують заходи оптимізації абсолютної величини витрат? а) так; б) ні

¹⁰ НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України №87 від 31 березня 1999 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 11.04.2023).

Розділ 7. Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень

<p>5. Оптимізація витрат є тотожним за сутністю процесом до мінімізації витрат: а) так; б) ні</p>	<p>6. Одним з етапів оцінки очікуваних витрат є аналітичні розрахунки: а) так; б) ні</p>
<p>7. Нормативний метод прогнозування прибутку передбачає декларування нормативної бази щодо встановлення норми прибутку на власний капітал, норми прибутку на операційні активи, норми прибутку на одиницю реалізованої продукції: а) так; б) ні</p>	<p>8. Метод прогнозування грошового потоку базується на поточному плані надходжень та витрат коштів операційної діяльності підприємства: а) так; б) ні</p>
<p>9. До переваг бюджетування відносять можливість удосконалення процесу розподілу ресурсів: а) так; б) ні</p>	<p>10. До недоліків бюджетування відносять можливість забезпечення періодичного планування операцій підприємства: а) так; б) ні</p>
<p>11. До недоліків бюджетування відносять суперечність між досяжністю цілей та їх стимулюючим ефектом: а) так; б) ні</p>	<p>12. До переваг бюджетування відносять складність і високу вартість впровадження системи бюджетування: а) так; б) ні</p>
<p>13. Метод неперервного бюджетування дає змогу за результатами виконання бюджетів за певний мінімальний період вносити коригування і зміни до бюджетів залишкового бюджетного періоду: а) так; б) ні</p>	<p>14. Метод стабільного (фіксованого) бюджетування полягає в одночасній розробці декількох варіантів бюджету для різних діапазонів ділової активності, які можуть бути досягнуті в межах релевантного періоду внаслідок впливу низки факторів: а) так; б) ні</p>
<p>15. Факторний метод оцінки очікуваних витрат полягає у визначенні впливу техніко-економічних факторів на витрати виробництва в плановому періоді в порівнянні з попереднім періодом: а) так; б) ні</p>	<p>16. Калькуляційний метод оцінки очікуваних витрат передбачає обґрунтування величини витрат на виробництво одиниці продукції чи її структурних елементів: а) так; б) ні</p>
<p>17. Економіко-математичні методи оцінки очікуваних витрат передбачають проведення оцінювання на основі заздалегідь складених норм та нормативів на підприємстві: а) так; б) ні</p>	<p>18. До заходів оптимізації абсолютної величини витрат включають посилення контролю за співвідношенням темпів зростання продуктивності праці та заробітної плати: а) так; б) ні</p>
<p>19. Перевагою методу ЛСС-аналіз є можливість більш адекватно і обґрунтовано відобразити витрати</p>	<p>20. АВС-аналіз дозволяє виділити найбільш суттєві напрями діяльності підприємства:</p>

<p>підприємства на виробництво нового виду продукції і на підставі цього здійснювати управління ними: а) так; б) ні</p>	<p>а) так; б) ні</p>
<p>7.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом</p>	
<p>1. До методів бюджетування за порядком розроблення бюджетів включають: а) метод синхронного бюджетування; б) метод послідовного бюджетування; в) метод гнучкого бюджетування; г) правильні відповіді а) та б)</p>	<p>2. Придбання сировини, нарахування (виплата) заробітної плати працівникам виробництва, сплата податків – це: а) надпріоритетні витрати; б) пріоритетні витрати; в) допустимі витрати; г) непотрібні витрати</p>
<p>3. Оптимізація витрат – це: а) максимальне зменшення витрат до рівня, коли їх буде достатньо для того, щоб це не впливало на якість товарів; б) мінімальне збільшення витрат до рівня, коли їх буде достатньо для того, щоб покращити якість товарів; в) максимальне зменшення витрат до рівня, коли їх буде достатньо для того, щоб це не впливало на якість товарів та показники доходності підприємства; г) мінімальне збільшення витрат до рівня, коли їх буде достатньо для того, щоб покращити якість товарів та показники доходності підприємства</p>	<p>4. Метод системного дослідження функцій окремого виробу або певного виробничо-господарського процесу, або ж управлінської структури, спрямований на мінімізацію витрат в сферах проектування, освоєння виробництва, збуту, промислового й побутового споживання при високій якості та граничній корисності – це: а) функціонально-вартісний аналіз; б) LCC-аналіз; в) ABC-аналіз; г) XYZ-аналіз</p>
<p>5. Оптимізація витрат підприємства спрямована на вирішення таких питань: а) оцінка обґрунтованості абсолютної величини витрат; б) оцінка факторів формування величини і структури витрат; в) своєчасне виявлення резервів зменшення витрат; г) всі відповіді правильні</p>	<p>6. Метод організації руху матеріальних потоків таким чином, щоб всі матеріали і напівфабрикати надходили в необхідній кількості і визначене місце і термін – це: а) таргет-костинг; б) кайзер-костинг; в) точно в строк; г) бюджетування</p>
<p>7. До недоліків бюджетування відносять: а) своєчасність внесення коригувань щодо прийнятих управлінських рішень; б) наявність різного сприйняття бюджетів у різних людей; в) суперечність між досяжністю цілей та їх стимулюючим ефектом; г) правильні відповіді б) та в)</p>	<p>8. До методів оптимізації величини витрат відносять: а) аутсорсинг; б) бюджетування; в) метод збалансованості; г) всі відповіді правильні</p>
<p>9. Метод за якого витрати визначають відповідно до процесу виробництва і продажу конкретного продукту протягом усього його життєвого циклу, які в</p>	<p>10. За рівнем пристосування бюджетування до змін середовища виділяють: а) метод стабільного (фіксованого)</p>

<p>подальшому спів ставляють з відповідними доходами. Планові витрати визначаються по кожній стадії життєвого циклу продукту (без поділу на періоди або з поділом за ним) – це:</p> <p>а) функціонально-вартісний аналіз; б) LCC-аналіз; в) ABC-аналіз; г) XYZ-аналіз</p>	<p>бюджетування; б) метод послідовного бюджетування; в) метод бюджетування з нульової бази; г) метод централізованого бюджетування</p>
<p>11. До недоліків бюджетування на підприємстві відносять:</p> <p>а) можливість порівняння фактичних результатів із запланованими для визначення ефективності діяльності; б) розгляд бюджетування в якості інструменту виходу підприємства з кризового стану; в) факт, що при складанні бюджетів можуть бути використані необґрунтовано завищені показники, що створюватиме великий розрив між запланованими та фактичними даними; г) всі відповіді правильні</p>	<p>12. Яку перевагу має використання функціонально-вартісного аналізу:</p> <p>а) наявність достатньо простих розрахункових і графічних методів, що дозволяють дати подвійну кількісну оцінку виявлених причинно-наслідкових зв'язків; б) дозволяє заздалегідь, до початку виробництва, знизити всі ризики, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції, або, відмовитися від них; в) відповідає вимогам стратегічного управління витратами і враховує зовнішні чинники впливу на параметри виробничої діяльності; г) немає правильної відповіді</p>
<p>13. До переваг бюджетування на підприємстві відносять:</p> <p>а) забезпечення періодичного планування операцій підприємства; б) сприяння процесам комунікації на підприємстві; в) можливість удосконалення процесу розподілу ресурсів; г) всі відповіді правильні</p>	<p>14. Кожний об'єкт дослідження функціонально-вартісного аналізу вивчається з позиції виконання таких функцій:</p> <p>а) головні; б) другорядні; в) зайві; г) всі відповіді правильні</p>
<p>15. Оптимізація абсолютної величини витрат передбачає:</p> <p>а) використання ресурсозберігаючих технологій; б) збільшення рівня операційного важеля; в) проведення маркетингових досліджень; г) всі відповіді правильні</p>	<p>16. При проведенні XYZ-аналізу категорія Х визначає:</p> <p>а) ресурси, що характеризуються стабільною величиною споживання; б) ресурси, що характеризуються відомими тенденціями визначення потреби в них; в) ресурси, що характеризуються нерегулярним споживанням; г) всі відповіді правильні</p>
<p>17. При проведенні ABC-аналізу група В – це:</p> <p>а) об'єкти, сума часток з накопичувальним підсумком яких складає перші 50% від загальної суми</p>	<p>18. До принципів оцінки очікуваних витрат відносяться:</p> <p>а) усі витрати повинні бути економічно виправданими; б) умовно-постійні витрати оцінюються у</p>

<p>значень параметрів; б) об'єкти, сама часток з накопичувальним підсумком яких становить від 50% до 80% від загальної суми значень параметрів; в) об'єкти, сума часток з накопичувальним підсумком яких становить від 80% до 100% від загальної суми значень параметрів; г) всі відповіді правильні</p>	<p>вартісному вираженні; в) узгодженість і однаковість віднесення витрат на той чи інший вид продукції або послуги, а також підрозділ при плануванні; г) всі відповіді правильні</p>
<p>19. Передача суб'єктом господарювання на підставі договору певних бізнес-процесів або виробничих функцій на обслуговування іншій компанії, що спеціалізується у відповідній області – це: а) АВС-аналіз; б) таргет-костинг; в) аутсорсинг; г) консультування</p>	<p>20. Відношення різниці між виручкою та змінними витратами до різниці між виручкою, змінними та постійними витратами – це: а) чистий прибуток (збиток); б) рентабельність продукції; в) виробничий важіль; г) запас міцності</p>
<p>7.3.4. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)</p>	
<p>1. Метод _____ – це сукупність фінансових, математичних і статистичних прийомів цільового моделювання фінансових процесів і показників, що дозволяє обґрунтувати управлінські рішення щодо визначення абсолютної величини або структури підприємства</p>	
<p>2. Процес визначення граничних витрат у відповідності до граничних доходів – це _____</p>	
<p>3. Метод _____ – метод пов'язаний з тим, що цілі, які ставить перед собою компанія, завжди балансують з витратами</p>	
<p>4. _____ – це процес надання будь-чому найвигідніших характеристик або співвідношень</p>	
<p>5. Параметри моделі управління прибутком підприємства передбачають вибір методу оптимізації _____ величини витрат підприємства</p>	
<p>6. Метод _____ полягає в одночасній та узгодженій розробці бюджетів на різних рівнях управління та різного спрямування</p>	
<p>7. _____ – відношення різниці між виручкою та змінними витратами до різниці між виручкою, змінними та постійними витратами</p>	
<p>8. _____ – витрати на рекламу, оплату мобільного зв'язку співробітникам тощо (призупинення фінансування вказаних статей витрат призведе до збоїв у роботі компанії)</p>	
<p>9. _____ – система управління, орієнтована на зниження витрат виробленої продукції (робіт, послуг), а також система внутрішнього контролю витрат і калькулювання собівартості продукції з урахуванням фактичного запиту споживачів і ринкової ситуації в цілому в момент розробки і до початку випуску продукції на ринок</p>	
<p>10. _____ – фінансовий документ, що стосується конкретного напрямку діяльності, в якому узгоджуються та фіксуються за обсягами та розподілом у часі надходження й витрати грошових коштів, доходи та витрати структурного підрозділу чи підприємства в цілому</p>	

7.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність	
1. Функції бюджетування та їх характеристика:	
<p>Функції бюджетування:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналітична функція. 2. Функція фінансового планування. 3. Функція фінансового контролю. 4. Мотиваційна функція 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Чіткість поставлених цілей персоналу підприємства, наявність системи відповідальності, системи заохочення та виконання або перевиконання планів.</p> <p>Б. Дозволяє виявити сильні та слабкі сторони.</p> <p>В. Коригування бізнес-ідеї, коригування стратегії розвитку підприємства, аналіз операційних альтернатив підприємства.</p> <p>Г. Здійснює планування майбутніх показників діяльності підприємства</p>
2. Етапи оцінки очікуваних витрат:	
<p>Етапи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1 етап. 2. 2 етап. 3. 3 етап. 4. 4 етап. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Проводиться порівняння запланованих обсягів витрат з гранично можливими витратами, граничними доходами та прибутком.</p> <p>Б. Розробляються заходи щодо управління витратами з урахуванням їх оптимізації та ефективності.</p> <p>В. Здійснюється розподіл фактичних витрат за звітний період на умовно-постійні витрати та умовно-змінні витрати.</p> <p>Г. Проводиться власне оцінка (планування) очікуваних витрат та обґрунтування їх розподілу за статтями та ефективності в цілому по підприємству</p>
3. Класифікація витрат для цілей прогнозування прибутку:	
<p>Види витрат:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Надпріоритетні витрати. 2. Пріоритетні витрати. 3. Допустимі витрати. 4. Непотрібні витрати. 	<p>А. Витрати, понесення яких не є необхідними для діяльності підприємства.</p> <p>Б. Витрати, що є бажаними, але не обов'язковими, якщо підприємство має брак вільних коштів.</p> <p>В. Без фінансування даного виду витрат підприємство може зазнати значних перебоїв у власній діяльності.</p> <p>Г. Витрати, без яких діяльність підприємства зупиниться</p>
4. Методи оптимізації витрат:	
<p>Методи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функціонально-вартісний аналіз. 2. Таргет-костинг. 3. Точно в строк. 4. Метод збалансованості. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Метод стратегічного управління витратами підприємства, який передбачає розрахунок цільової собівартості продукції виходячи із попередньо встановленої ціни, метою якого є</p>

	<p>забезпечення оптимізації витрат на виробництво.</p> <p>Б. Метод системного дослідження функцій окремого виробу або певного виробничо-господарського процесу, спрямований на мінімізацію витрат в сферах проектування, освоєння виробництва, збуту, промислового й побутового споживання при високій якості та граничній корисності.</p> <p>В. Метод пов'язаний з тим, що цілі, які ставить перед собою компанія, завжди балансують з витратами.</p> <p>Г. Метод організації руху матеріальних потоків таким чином, щоб усі матеріали і напівфабрикати надходили в необхідній кількості, у визначене місце і термін для виробництва, складання або реалізації готової продукції</p>
<p><i>5. Методи оптимізації величини витрат та їх характеристика:</i></p>	
<p>Методи оптимізації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XYZ-аналіз. 2. Кайзен-костинг. 3. Таргет-костинг. 4. Аутсорсинг 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Дозволяє провести класифікацію ресурсів компанії залежно від характеру їх споживання і точності прогнозування змін в їх потребах протягом певного тимчасового циклу.</p> <p>Б. Метод стратегічного управління витратами підприємства, який передбачає розрахунок цільової собівартості продукції виходячи із попередньо встановленої ціни, метою якого є забезпечення оптимізації витрат на виробництво.</p> <p>В. Передача суб'єктом господарювання, на підставі договору, певних бізнес-процесів або виробничих функцій на обслуговування іншому підприємству, що спеціалізується у відповідній сфері.</p> <p>Г. Цілісна система управління витратами, що підтримує стратегію оптимізації витрат, направлена на підвищення ефективності виробничих процесів</p>
<p><i>6. Етапи застосування методу таргет-костингу та їх характеристика:</i></p>	
<p>Етапи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1 етап. 2. 2 етап. 3. 3 етап. 4. 4 етап 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Порівняння цільової і планової собівартості продукції з метою встановлення величини цільового зменшення витрат.</p> <p>Б. Визначення ціни можливої реалізації</p>

Розділ 7. Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень

	<p>одиниці продукції. В. Модернізація продукту та внесення покращень в процес виробництва для досягнення цільового скорочення витрат. Г. Визначення цільової собівартості продукції (на одиницю і загальну)</p>
<i>7. Функції бюджетування:</i>	
<p>Функції: 1. Аналітична функція. 2. Функція фінансового планування. 3. Функція фінансового контролю. 4. Координаційна функція</p>	<p>Характеристика: А. Координація функціональних блоків оперативного планування. Б. Дозволяє виявити сильні та слабкі сторони (контрольні точки). В. Здійснює планування майбутніх показників діяльності підприємства. Г. Коригування бізнес-ідеї, коригування стратегії розвитку підприємства, аналіз операційних альтернатив підприємства</p>
<i>8. Класифікація методів бюджетування:</i>	
<p>Класифікаційна ознака: 1. За порядком розроблення бюджетів. 2. За рівнем пристосування бюджетування до змін середовища. 3. За вхідною базою бюджетування. 4. За вибором об'єктів бюджетування</p>	<p>Методи бюджетування: А. Метод бюджетування з нульової бази, метод бюджетування на базі попередніх періодів (від досягнутого). Б. Метод синхронного бюджетування, метод послідовного бюджетування. В. Метод стабільного (фіксованого) бюджетування, метод гнучкого бюджетування, метод неперервного бюджетування. Г. Метод поопераційного бюджетування, метод бюджетування за центрами відповідальності, метод бюджетування за видами бізнесу, проектно- та програмно-цільовий метод бюджетування, змішаний (матричний) метод бюджетування</p>
<i>9. Методи прогнозування прибутку:</i>	
<p>Методи: 1. Метод екстраполяції. 2. Метод прямого розрахунку. 3. Метод СVP. 4. Метод факторного моделювання</p>	<p>Характеристика: А. Полягає в тому, що прибуток обчислюється як різниця між виручкою від реалізації продукції (у відповідних цінах за винятком податку на додану вартість та інших вирахувань з доходу) і повною її собівартістю. Б. Передбачає визначення системи основних факторів, що мають прямий взаємозв'язок з формуванням показника чистого операційного прибутку підприємства. В. Полягає у проведенні трендового аналізу динаміки маржинального,</p>

	<p>валового та чистого операційного прибутку за попередні періоди і полягає у побудові «ліній тренду», яка дає змогу спрогнозувати обсяги даних показників.</p> <p>Г. Дослідження залежності величини отриманого прибутку від постійних та змінних витрат, реалізаційних цін, обсягів виробництва та обсягів реалізації</p>
<p>10. Знайти правильне визначення:</p>	
<p>Визначення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оптимізація. 2. Метод збалансованості. 3. Оцінка очікуваних витрат. 4. Оптимізація витрат. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Процес визначення граничних витрат у відповідності до граничних доходів.</p> <p>Б. Метод пов'язаний з тим, що цілі, які ставить перед собою компанія, завжди балансують з витратами.</p> <p>В. Процес надання будь-чому найвигідніших характеристик, співвідношень.</p> <p>Г. Максимальне зменшення витрат до рівня, коли їх буде достатньо для того, щоб це не впливало на якість товарів (робіт, послуг) та інші ключові показники діяльності, як правило, доходні</p>
<p>7.3.5. Питання п'ятого рівня складності. Практичні тестові завдання</p>	
<p>1. Використовуючи метод прямого розрахунку прогнозованої величини прибутку, взявши до уваги вихідні дані встановить плановий розмір прибутку. Вихідні дані: планова сума загального доходу 100 тис. грн., планова сума загальних витрат – 51 тис. грн., планова сума податків, які сплачуються з доходу – 17 тис. грн., планова сума податків, які сплачуються з прибутку – 10 тис. грн., сума наданих знижок покупцям – 3 тис. грн.:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) 22 тис. грн.; б) 19 тис. грн.; в) 32 тис. грн.; г) 10 тис. грн. 	<p>2. Використовуючи вихідні дані визначте величину виробничого важелю. Вихідні дані: виручка від реалізації – 150 тис. грн., змінні витрати – 80 тис. грн., постійні витрати – 20 тис. грн.:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) 1,5; б) 1,4; в) 1,3; г) 1,0
<p>3. Управлінському персоналу слід прийняти рішення про нарощування обсягів виробництва одного з видів продукції (А чи Б). Функція для виробу А: $Y = 43000 + 2,5x$; для виробу Б: $Y = 2000 + 3,0x$. Абстрагуючись від інших факторів вкажіть нарощування обсягів виробництва та реалізації якого виробу доцільно здійснювати за необхідності</p>	<p>4. Підприємство придбало сировину на 5 тис. грн. Як виявилось в подальшому виготовити конкурентоспроможну продукцію з даної сировини підприємство не зможе. Таким чином витрати на суму 5 тис. грн. – це безповоротні витрати. Проте, один із замовників погодився придбати продукцію з даної сировини за 8 тис. грн. Для виготовлення продукції підприємству</p>

<p>оптимізації загальних виробничих витрат підприємства: а) виробу А; б) виробу Б; в) виробу А і Б; г) немає правильної відповіді</p>	<p>необхідно здійснити ще додаткові витрати в сумі 6 тис. грн. Керівництву слід прийняти рішення про прийняття замовлення до виконання?: а) недоцільно приймати запропоноване замовлення; б) доцільно приймати запропоноване замовлення; в) доцільно приймати замовлення, за умови коли його вартість становитиме менше 8 тис. грн.; г) всі відповіді правильні</p>
<p>5. Підприємство відмовилося від виконання певного замовлення на суму 10 млн. грн. А взяло до виконання інше замовлення, яке спричинить понесення додаткових витрат на суму 3 млн. грн. Яка повинна бути мінімальна ціна за договором?: а) 10 млн. грн.; б) 12 млн. грн.; в) 13 млн. грн.; г) 15 млн. грн.</p>	<p>6. Визначте обсяг реалізації виробу А, який при вихідних умовах забезпечить отримання планового прибутку в розмірі 150 тис. грн. Вихідні умови: ціна виробу – 35 грн., змінні витрати на 1 виробу – 21 грн., постійні витрати – 55 тис. грн., планове зростання постійних витрат – 13%, максимально можливий випуск продукції за наявних ресурсів – 16 тис. од.: а) 12354 од.; б) 13222 од.; в) 14874 од.; г) 15154 од.</p>
<p>7. Визначте ціну реалізації виробу А при максимально можливому випуску продукції за наявних ресурсів – 16 тис. од. Вихідні умови: плановий прибуток – 150 тис. грн., змінні витрати на 1 виробу – 21 грн., постійні витрати – 55 тис. грн., планове зростання постійних витрат – 13%: а) 33,86 грн.; б) 34,26 грн.; в) 34,76 грн.; г) 35,00 грн.</p>	<p>8. Визначте точку беззбитковості в натуральних вимірниках використовуючи наступні дані: ціна виробу – 35 грн., змінні витрати на 1 виробу – 21 грн., постійні витрати – 55 тис. грн., планове зростання постійних витрат – 13%: а) 3543 од.; б) 3909 од.; в) 4298 од.; г) 4439 од.</p>
<p>9. Визначте наскільки повинен знизитися обсяг виробництва перш ніж підприємство опиниться в зоні збитковості використовуючи наступні дані: ціна виробу – 35 грн., плановий обсяг виробництва та реалізації – 16 тис. од., обсяг беззбитковості – 4439 од.: а) 69,8%; б) 72,3%; в) 75,4%; г) 76,0%</p>	<p>10. Визначте точку беззбитковості у вартісному вимірнику використовуючи наступні дані: ціна виробу – 35 грн., змінні витрати на 1 виробу – 21 грн., постійні витрати – 55 тис. грн., планове зростання постійних витрат – 13%: а) 125550,00 грн.; б) 155375,00 грн.; в) 175750,00 грн.; г) 205550,00 грн.</p>

7.4. Ситуаційні завдання

Ситуаційне завдання №7.4.1

Компанія «LJK» за досліджуваний період понесла наступні види витрат для виготовлення 4000 одиниць продукції: витрати сировини – 150000,00 грн.; витрати матеріалів – 40000,00 грн.; витрати покупних напівфабрикатів – 15000,00 грн.; основна заробітна плата працівників – 75000,00 грн.; додаткова заробітна плата працівників – 21000,00 грн.; постійні загальновиробничі витрати – 34000,00 грн.; змінні загальновиробничі витрати – 65000,00 грн.; адміністративні витрати – 50000,00 грн.; витрати на збут – 12000,00 грн. Менеджмент компанії у цілях дослідження поведінки витрат на основі проведених досліджень в минулих звітних періодах визначив, що при обсягах випуску продукції до 5000 одиниць частка постійних витрат для матеріальних витрат становить 17%, для витрат на оплату праці – 32%, для інших витрат – 14%.

Визначте функцію витрат використовуючи форму запропонованої таблиці для аналізу облікових даних (табл. 7.4.1).

Таблиця 7.4.1

Дані для побудови функції витрат за обліковим методом (методом аналізу облікових даних)

Стаття витрат	Загальні витрати (y), грн.	Постійні витрати (a), грн.	Змінні витрат, грн.	Змінні витрати на одиницю продукції (b),
1	2	3	4	5
...				
Всього				

Проаналізуйте як зміниться величина загальних витрат компанії на одиницю продукції при зменшенні обсягів виробництва до випуску 1000 одиниць продукції.

Ситуаційне завдання №7.4.2

Компанія «DFK» за досліджуваний період понесла наступні види витрат для виготовлення 1000 одиниць продукції: витрати сировини та матеріалів – 50000,00 грн.; витрати матеріалів напівфабрикатів власного

виробництва – 5000,00 грн.; амортизація виробничого обладнання – 13000,00 грн.; заробітна плата працівників – 25000,00 грн.; постійні загальновиробничі витрати – 4000,00 грн.; змінні загальновиробничі витрати – 5000,00 грн.; адміністративні витрати – 15000,00 грн.; витрати на збут – 1000,00 грн. Менеджмент компанії у цілях дослідження поведінки витрат на основі проведених досліджень в минулих звітних періодах визначив, що при обсягах випуску продукції до 5000 одиниць частка постійних витрат для матеріальних витрат становить 7%, для витрат на оплату праці – 12%, для інших витрат – 24%. Також для нарахування амортизації на виробниче обладнання застосовується прямолінійний метод.

Визначте функцію витрат використовуючи форму запропонованої таблиці для аналізу облікових даних (табл. 7.4.2).

Таблиця 7.4.2

Дані для побудови функції витрат за обліковим методом (методом аналізу облікових даних)

Стаття витрат	Загальні витрати (у), грн.	Постійні витрати (а), грн.	Змінні витрат, грн.	Змінні витрати на одиницю продукції (b),
1	2	3	4	5
...				
Всього				

Обґрунтуйте раціональність прийняття стратегічного управлінського рішення щодо виробництва 5000 одиниць продукції.

Ситуаційне завдання №7.4.3.

Компанія «ДФК» за досліджуваній період понесла наступні види витрат для виготовлення 50000 одиниць продукції: витрати сировини та матеріалів – 500000,00 грн.; витрати енергії – 50000,00 грн.; амортизація виробничого обладнання – 50000,00 грн.; заробітна плата працівників – 250000,00 грн.; постійні загальновиробничі витрати – 40000,00 грн.; змінні загальновиробничі витрати – 50000,00 грн.; адміністративні витрати – 150000,00 грн.; витрати на збут – 10000,00 грн. Менеджмент компанії у цілях дослідження поведінки витрат на основі проведених досліджень в минулих звітних періодах визначив, що при обсягах випуску продукції до 1000000 одиниць (включно) частка постійних витрат не збільшуватиметься та становить для матеріальних витрат 17%, для витрат на оплату праці – 22%, для інших витрат – 24%. Також для нарахування амортизації на виробниче обладнання застосовується виробничий метод.

Визначте функцію витрат використовуючи форму запропонованої таблиці для аналізу облікових даних (табл. 7.4.3).

Таблиця 7.4.3

Дані для побудови функції витрат за обліковим методом (методом аналізу облікових даних)

Стаття витрат	Загальні витрати (у), грн.	Постійні витрати (а), грн.	Змінні витрат, грн.	Змінні витрати на одиницю продукції (b),
1	2	3	4	5
...				
Всього				

Визначте при яких обсягах випущеної продукції (кількості одиниць) загальні витрати на одиницю продукції будуть найменшими і який розмір економії буде відносно фактичного обсягу виробництва в 50000 одиниць продукції.

Ситуаційне завдання №7.4.4

Компанія «LJK» надає копіювальні послуги. За досліджуваний рік відповідний відділ компанії поніс наступні витрати відносно обсягів наданих послуг (табл. 7.4.4).

Таблиця 7.4.4

Дані про витрати та обсяги наданих послуг

Періоди	Загальні витрати	Кількість копій
1	2	3
1	35000	137000
2	37000	145000
3	33000	133000
4	32000	128000
5	40000	157000
6	41000	175000
7	31000	125000
8	40000	157000
9	33000	133000
10	37000	145000
11	40000	157000
12	37000	145000

Визначте величину загальних витрат при здійсненні копіювальним відділом компанії «LJK» 190000 копіювальних операцій.

Ситуаційне завдання №7.4.5

Компанія «ДФК» надає поліграфічні послуги. За минулий звітний рік простежується наступний взаємозв'язок між загальною величиною витрат та кількістю машино-годин роботи устаткування (табл. 7.4.5).

Таблиця 7.4.5

Дані про витрати та кількість машино-годин роботи устаткування

Періоди	Загальні витрати	Час роботи устаткування, машино-годин
1	2	3
1	40000	820
2	35000	650
3	20000	400
4	30000	600
5	25000	500
6	45000	900
7	50000	1050
8	30000	600
9	45000	900
10	25000	500
11	40000	820
12	25000	500

Визначте функцію витрат та проаналізуйте як зміниться величина загальних витрат на одиницю продукції при збільшенні обсягів роботи устаткування до 1500 машино-годин. Обґрунтуйте відповідне управлінське рішення.

Ситуаційне завдання 7.4.6

Виконання виробничих програм компанії «ДФК» характеризується даними, які наведені в табл. 7.4.6.

Таблиця 7.4.6

Дані про витрати на обслуговування та кількість машино-годин роботи устаткування

Місяць	Час роботи устаткування, машино-годин	Витрати на обслуговування устаткування, грн.
1	2	3
Січень	621	78210
Лютий	648	85630
Березень	546	67900
Квітень	652	86340
Травень	508	61200
Червень	493	59850
Липень	573	69430

Розділ 7. Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень

Серпень	601	75300
Вересень	676	89120
Жовтень	649	86007
Листопад	491	59791
Грудень	521	64894

Необхідно визначити функцію витрат підприємства. Обчислити суму витрат на обслуговування устаткування, якщо у січні наступного звітного року час роботи устаткування складатиме 590 машино-годин.

Ситуаційне завдання №7.4.7

Користуючись графічним методом (метод візуального використання) та використовуючи дані наведені в табл. 7.4.7 побудуйте функцію витрат.

Таблиця 7.4.7

Дані про витрати та кількість машино-годин роботи устаткування

Періоди	Загальні витрати	Час роботи устаткування, машино-годин
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1	40000	820
2	35000	650
3	20000	400
4	30000	600
5	25000	500
6	45000	900
7	50000	1000
8	30000	600
9	45000	900
10	25000	500
11	40000	820
12	25000	500

Ситуаційне завдання №7.4.8

Компанія «LJK» розглядає три альтернативні управлінські рішення щодо обсягів виробництва продукції (табл. 7.4.8). Надайте пропозиції управлінському персоналу врахувавши поведінку витрат.

Таблиця 7.4.8

Дані про витрати компанії

Види витрат	Обсяги виробництва, од.		
	I варіант	II варіант	III варіант
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Обсяг виробництва, од.	50000	60000	70000
Змінні витрати, грн.	?	460000	?
Постійні витрати, грн.	?	740000	?

Загальні витрати, грн.	?	1200000	?
Змінні витрати на одиницю продукції, грн.	?	?	?
Постійні витрати на одиницю продукції, грн.	?	?	?
Загальні витрати на одиницю продукції, грн.	?	?	?

Ситуаційне завдання №7.4.9

Компанія «DFK» забезпечена достатніми обсягами матеріальних, фінансових та трудових ресурсів. Визначте функцію витрат використовуючи дані, що наведені в табл. 7.4.9. Визначте загальні витрати на одиницю продукції для кожного із варіантів. Дайте характеристику прийнятій виробничій програмі, окресліть потенційні шляхи розвитку компанії.

Таблиця 7.4.9

Дані про витрати компанії

Види витрат	Обсяги виробництва, од.		
	I варіант	II варіант	III варіант
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Обсяг виробництва, од.	50000	60000	70000
Змінні витрати, грн.	?	460000	?
Постійні витрати, грн.	?	740000	?
Загальні витрати, грн.	?	1200000	?
Змінні витрати на одиницю продукції, грн.	?	?	?
Постійні витрати на одиницю продукції, грн.	?	?	?
Загальні витрати на одиницю продукції, грн.	?	?	?

Вкажіть управлінському персоналу на оптимальність окремого варіанту, який характеризує найвищий рівень рентабельності (політика ціноутворення компанії базується на формулі «загальні витрати при найменшому обсязі виробництва * 20%»). Визначте рентабельність продукції за кожним із варіантів.

Ситуаційне завдання №7.4.10

Визначити точку беззбитковості діяльності для компанії «FDS» (у натуральному та вартісному вираженні) із застосуванням різноманітних методів використовуючи дані, що наведені в табл. 7.4.10. Досліджувана компанія здійснює виробництво 15000 одиниць продукції за досліджуваній період. Дайте характеристику прийнятій виробничій програмі, окресліть потенційні шляхи розвитку компанії.

Таблиця 7.4.10

Вихідні дані

Показники	Сума, грн.	
	У абсолютному вираженні	На одиницю продукції
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Чистий дохід від реалізації	1500000	100
Змінні витрати	750000	50
Постійні витрати	450000	30
Маржинальний дохід	?	?
Операційний прибуток	?	?

Ситуаційне завдання №7.4.11

Застосовуючи дані про діяльність компанії «FDS» (табл. 7.4.10) визначити скільки одиниць продукції необхідно реалізувати для того, щоб отримати прибуток у сумі 70000 грн. А також який прибуток отримає досліджувана компанія при реалізації 17000 одиниць продукції та як зміниться прибуток при збільшенні обсягів реалізації продукції на 4000 од. продукції.

Ситуаційне завдання №7.4.12

Компанія «AJF» бажає отримати прибуток 40000 грн. і розглядає дві альтернативи досягнення цієї мети:

1) варіант 1: змінні витрати на одиницю становлять 80 грн./шт., постійні витрати – 30 000 грн.;

2) варіант 2: змінні витрати на одиницю становлять 60 грн./шт., постійні витрати – 35 000 грн.

Ціна й у першому й у другому випадках залишається незмінною – 150 грн/шт.

Здійсніть вибір прийнятної альтернативи відносно поставлених параметрів та визначених критеріїв та обґрунтуйте його проведеними аналітичними розрахунками.

Ситуаційне завдання №7.4.13

Використовуючи дані господарської діяльності компанії «DFG» та компанії «FGH» (табл. 7.4.11) визначте зміни фінансових результатів звітного періоду, а саме прибутку за умови, що обсяг реалізації за досліджуваний період збільшиться на 10%. Дайте характеристику прийнятій виробничій програмі, окресліть потенційні шляхи розвитку компанії.

Таблиця 7.4.11

Вихідні дані компаній «DFG» та «FGH»

Показники	Компанія «DFG»		Компанія «FGH»	
	Сума, грн.	%	Сума, грн.	%
<i>I</i>	2	3	4	5
Дохід від реалізації	350000	?	350000	?
Змінні витрати	245000	?	70000	?
Маржинальний дохід	?	?	?	?
Постійні витрати	70000	?	245000	?
Прибуток	?	?	?	?
Фактор операційного важеля	?	?	?	?

Ситуаційне завдання №7.4.14

Компанія «FGH», яка здійснює виготовлення сумок тимчасово втратила частину своїх замовників і тому не повністю використовує свої виробничі потужності, розраховані на випуск 25000 сумок за рік. Фактичний обсяг виробництва становить 21000 сумок за рік. Планові виробничі витрати на одну сумку становлять 95,00 грн., з яких на вартість сировини та пряму оплату праці припадає 60,00 грн., виробничі накладні витрати: змінні – 15,00 грн., постійні – 20,00 грн. Витрати на збут складають 15,00 грн. на одну сумку, і вони є постійними. Середня планова ціна реалізації продукції – 130,00 грн. за сумку.

Компанія «FGH» отримала одноразову пропозицію продати оптом новому замовнику 3000 сумок за ціною 90 грн. Транспортні витрати замовник відшкодовує повністю.

Необхідно визначити доцільність прийняття нового замовлення або відмови від нього (відповідь обґрунтувати відповідними аналітичними розрахунками).

Таблиця 7.4.12

Порівняльний аналіз спеціального замовлення

Показники	Без спеціального замовлення	Із спеціальним замовленням
<i>I</i>	2	3
Дохід		
<i>Змінні витрати</i>		
...		
Разом		
<i>Маржинальний дохід</i>		
<i>Постійні витрати</i>		
...		
Разом		
Прибуток		

Ситуаційне завдання №7.4.15

Аудиторська компанія «AUD» пропонує три види послуг: аудит, ведення обліку на підприємстві та консалтинг з питань оподаткування. Нижче наведені дані про фінансові результати, отримані від надання кожного з цих видів робіт (тис. грн.) (табл. 7.4.13).

Таблиця 7.4.13

Вихідні дані

Показники	Види послуг		
	Аутсорсинг	Ведення обліку	Аудит
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Дохід від надання послуг	30000	40000	50000
Змінні витрати	25000	30000	35000
Маржинальний дохід	?	?	?
Постійні витрати	5000	6000	8000
Операційний прибуток	?	?	?

Результати напряду, пов'язаного з консалтингом, викликають занепокоєння. У цілях оптимізації господарської діяльності розглядається варіант припинення виконання аутсорсингових функцій та збільшення обсягу робіт із ведення бухгалтерського (фінансового), податкового та управлінського обліку.

Якщо припинити надавати послуги з консалтингу, то 60% постійних витрат, пов'язаних з цією послугою, вдасться зекономити. Також очікується, що дохід від надання послуг ведення бухгалтерського обліку на підприємстві клієнту зросте на 40%, а постійні витрати, пов'язані з наданням цієї послуги, зростуть на 10%. Доходи і витрати від аудиту не зміняться.

Необхідно підготувати звіт, який обґрунтує доцільність такої пропозиції.

Ситуаційне завдання №7.4.16

Компанія «JGD» виготовляє складну продукцію, на яку використовує комплектуючі власного виробництва. Річний обсяг виробництва – 2000 од. продукції. Виробничі витрати на виготовлення одиниці комплектуючих складають: основні матеріали – 25,00 грн., пряма оплата праці з нарахуваннями 20,00 грн., накладні витрати: змінні – 22,00 грн., постійні – 27,00 грн. Суб'єкту господарювання пропонують купувати такі комплектуючі у зовнішнього постачальника за ціною – 70,00 грн. за одиницю.

Необхідно визначити, чи доцільно прийняти пропозицію про закупівлю комплектуючих у зовнішнього постачальника.

Ситуаційне завдання №7.4.17

Компанія «FGD» може використати максимум 60 т. сировини для випуску двох видів продукції А і Б, попит на яку становить 4000 і 2000 од. відповідно. Ціна реалізації виробу А – 40,00 грн., виробу Б – 50,00 грн., змінні витрати на одиницю продукції складають відповідно 28,00 і 25,00 грн., а витрати сировини – 10 і 15 кг. Підприємство має достатні потужності для виробництва і робочою силою забезпечене повністю. Необхідно визначити оптимальну структуру виробництва, яка забезпечить максимальну суму прибутку, якщо це не вплине на зміну суми постійних витрат.

Ситуаційне завдання №7.4.18

Компанія «HGF» виготовляє та реалізує дитячі гойдалки, для чого у постачальника придбаваються готові металеві конструкції. Вартість комплекту для виготовлення однієї дитячої гойдалки становить 4800,00 грн. Протягом звітного року компанія «HGF» працювало на рівні 70% своїх виробничих можливостей і виготовило 1000 дитячих гойдалок. Для завантаження вільних виробничих потужностей керівництво підприємства вирішило розглянути дві пропозиції. Перша стосується виготовлення дитячих гойдалок власними силами. Можливі витрати на виробництво однієї одиниці продукції становлять: матеріали – 1500,00 грн., пряма зарплата – 1000,00 грн., постійні виробничі накладні витрати – 1500,00 грн. Друга пропозиція пов'язана з можливістю передачі в оренду вільного обладнання. В цьому разі річна сума орендної плати, яку отримає компанія «HGF», становитиме 900000,00 грн.

Яке рішення має прийняти керівництво компанії «HGF»? Обґрунтуйте Вашу відповідь необхідними розрахунками.

Ситуаційне завдання №7.4.19

Корпорація GHY виробляє напівфабрикати «а» і «б» та готову продукцію «с» і «d». Менеджер розглядає план з виробництва та реалізації продукції на наступний рік. У табл. 7.4.14 наведено дані щодо планових витрат на од. напівфабрикатів та готової продукції. Відомо, що організація може придбати напівфабрикати «а» і «б» відповідно по 80,00 грн. та 45,00 грн. Готова продукція може бути продана відповідно за 55,00 грн. та 126,00 грн. Визначити, чи продовжувати виробництво напівфабрикатів, чи купувати їх.

Обґрунтувати рішення щодо припинення чи продовження виробництва продукції «с» і «d».

Таблиця 7.4.14

Витрати за видами продукції та напівфабрикатів, грн.

Найменування показників	Напівфабрикати		Готова продукція	
	a	b	c	d
Змінні витрати:				
– матеріальні витрати	27	39	18	42
– заробітна плата	24	6	18	36
– накладні витрати	12	3	9	18
Постійні витрати:				
– накладні витрати	20	8	23	45
Всього витрат	83	56	68	141

Ситуаційне завдання №7.4.20

Результати господарської діяльності корпорації «RRJ» за період наведено в табл. 7.4.15.

Таблиця 7.4.15

Результати діяльності корпорації «RRJ», грн.

Найменування показників	Секції			Всього
	Взуття	Одяг	Канцелярські товари	
Виручка від реалізації	2000	1600	200	3800
Змінні витрати	1600	1120	120	2840
Маржинальний прибуток	400	480	80	960
– у відсотках	20	30	40	25
Постійні витрати:				
– на утримання секції	300	200	30	530
– на утримання магазину в цілому	120	200	40	360
Прибуток	-20	80	10	70

Наведений звіт свідчить, що секція взуття – збиткова.

Обґрунтувати рішення щодо доцільності скорочення секції взуття.

Ситуаційне завдання №7.4.21

Корпорація «RRJ» виробляє два види продукції «а» і «б». Інформацію щодо виробництва та продажу подано в прогнозному Звіті про фінансові результати (табл. 7.4.16).

Таблиця 7.4.16

Прогнозний звіт про фінансові результати, тис. грн.

Найменування показників	Види продукції		Разом
	a	b	
Виручка від реалізації	12000	18000	30000
Змінні витрати:			
– прямі матеріальні витрати	4000	3000	7000
– прямі витрати на оплату праці	5000	6000	11000

– виробничі накладні витрати	1000	800	1800
Постійні витрати:			
– прямі постійні витрати	500	700	1200
– накладні постійні витрати	2500	3000	5500
Фінансовий результат	– 1000	4500	3500

За даними табл. 7.4.16, виробництво продукції «а» є збитковим. Обґрунтувати рішення щодо ліквідації збиткового сегмента.

Ситуаційне завдання №7.4.22

Корпорація «ААФ» виробляє та продає через мережу роздрібною торгівлі продукцію в обсязі 2450 од. на міс. На поточний момент його виробничі потужності завантажені на 70%, тобто максимальний обсяг виробництва може складати 3500 од. У табл. 7.4.17 представлено дані щодо виробництва продукції.

Таблиця 7.4.17

Дані щодо виробництва продукції, грн.

Найменування показника	На весь обсяг виробництва	На одиницю продукції
Виручка від реалізації	477750	195
Витрати:		
– заробітна плата основних виробничих працівників	122500	50
– прямі матеріалі витрати	85750	35
– змінні загальновиробничі витрати	36750	15
– постійні загальновиробничі витрати	24500	10
– адміністративні витрати та витрати на збут	49000	20
Всього витрат	318500	130
Прибуток (збиток)	159250	65

Інша корпорація пропонує виконати його замовлення на виробництво парії продукції в обсязі 800 од. за ціною 120,00 грн. При цьому замовник вимагає внести удосконалення в конструкцію виробу, що потягне за собою додаткові витрати в розмірі 5,00 грн. за од.

Визначити, чи варто приймати замовлення за вказаних умов.

Ситуаційне завдання №7.4.23

Перед працівниками сектору стратегічного управлінського обліку управлінським персоналом корпорації «PFSD» поставлено завдання щодо здійснення калькулювання витрат повного життєвого циклу продуктів (р₁

... p_4), які за умови отримання прийнятних результатів плануються до випуску. Для виконання поставленого завдання слід використати наступні дані:

1) витрати на дослідження і розробки ($p_1 - 4000,00$ грн.; $p_2 - 3900,00$ грн.; $p_3 - 4200,00$ грн.; $p_4 - 4100,00$ грн.);

2) витрати на отримання патентів ($p_1 - 2000,00$ грн.; $p_2 - 2900,00$ грн.; $p_3 - 2200,00$ грн.; $p_4 - 1100,00$ грн.);

3) витрати на створення партії промислових зразків ($p_1 - 23000,00$ грн.; $p_2 - 23900,00$ грн.; $p_3 - 24200,00$ грн.; $p_4 - 20100,00$ грн.);

4) витрати на виробництво одиниці продукту ($p_1 - 44,00$ грн.; $p_2 - 45,00$ грн.; $p_3 - 43,00$ грн.; $p_4 - 46,00$ грн.);

5) витрати на рекламування одиниці продукту ($p_1 - 5,00$ грн.; $p_2 - 5,00$ грн.; $p_3 - 5,00$ грн.; $p_4 - 5,00$ грн.);

6) витрати на збут одиниці продукту ($p_1 - 8,00$ грн.; $p_2 - 9,00$ грн.; $p_3 - 8,50$ грн.; $p_4 - 9,50$ грн.);

7) після продажне обслуговування одиниці продукту ($p_1 - 1,00$ грн.; $p_2 - 2,00$ грн.; $p_3 - 3,00$ грн.; $p_4 - 2,00$ грн.);

8) витрати на управління процесом виробництва (на одиницю продукту) ($p_1 - 0,50$ грн.; $p_2 - 1,00$ грн.; $p_3 - 1,00$ грн.; $p_4 - 1,50$ грн.);

9) адміністративні витрати ($p_1 - 34000,00$ грн.; $p_2 - 33900,00$ грн.; $p_3 - 34200,00$ грн.; $p_4 - 44200,00$ грн.).

Визначте який з продуктів ($p_1 \dots p_4$) найдоцільніше виготовляти і реалізовувати виходячи з позиції рентабельності, врахувавши той факт, що ціна продажу на всі види продуктів є ідентичною (100,00 грн. за од.).

За результатами виконання поставлених завдань сформууйте стратегічний звіт «Калькулювання витрат повного життєвого циклу продуктів».

Ситуаційне завдання №7.4.24

В корпорації «PGD» зібрано дані про обсяг переробки пшениці на муку та витрати на виробництво у власному млині підприємства протягом року (табл. 7.4.18).

Таблиця 7.4.18

Вихідні дані для визначення функції витрат

Місяці	Обсяги переробки зерна пшениці, т.	Сума витрат на переробку зерна, грн.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1	4	4000
2	6	5200
3	8	6400
4	5	4600
5	3	3400
6	9	7000
7	12	8800
8	11	8200

9	6	5200
10	9	7000
11	11	8200
12	10	7600
Разом	94	75600

Визначити функцію витрат за методом «вищої і нижчої точки». За допомогою отриманих функцій витрат передбачити загальну суму витрат яку понесе підприємство якщо обсяг переробки пшениці на муку складе 15 т. Порівняти отримані результати.

Ситуаційне завдання №7.4.25

Компанія «DLH» за досліджуваній період понесла наступні види витрат для виготовлення 70000 одиниць продукції: витрати сировини – 350000,00 грн.; витрати матеріалів – 129000,00 грн.; витрати покупних напівфабрикатів – 10900,00 грн.; основна заробітна плата працівників – 575000,00 грн.; додаткова заробітна плата працівників – 121000,00 грн.; постійні загальновиробничі витрати – 90000,00 грн.; змінні загальновиробничі витрати – 118000,00 грн.; адміністративні витрати – 250000,00 грн.; витрати на збут – 512000,00 грн. Менеджмент компанії у цілях дослідження поведінки витрат на основі проведених досліджень в минулих звітних періодах визначив, що при обсягах випуску продукції до 85000 одиниць частка постійних витрат для матеріальних витрат становить 9%, для витрат на оплату праці – 11%, для інших витрат – 17%.

Визначте функцію витрат використовуючи форму запропонованої таблиці для аналізу облікових даних (табл. 7.4.19).

Таблиця 7.4.19

Дані для побудови функції витрат за обліковим методом (методом аналізу облікових даних)

Стаття витрат	Загальні витрати (y), грн.	Постійні витрати (a), грн.	Змінні витрат, грн.	Змінні витрати на одиницю продукції (b),
1	2	3	4	5
...				
Всього				

Проаналізуйте як зміниться величина загальних витрат компанії на одиницю продукції при зменшенні обсягів виробництва до випуску 50000 одиниць продукції.

Ситуаційне завдання №7.4.26

Використовуючи дані господарської діяльності корпорації «ТТS», а саме інформацію про виробництво та реалізацію продукту p_1 визначте цільову собівартість (процес калькулювання цільової собівартості). Дані: цільовий обсяг продажу – 10000 шт.; цільова ціна реалізації – 33,00 грн.; планова повна собівартість – 14,00 грн.

Охарактеризуйте інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень щодо нарощування обсягів виробництва на основі результатів визначення цільової собівартості продукту.

7.5. Питання для самоконтролю

1. Що таке бюджетування?
2. Назвіть основні переваги та недоліки процесу бюджетування.
3. Розкрийте зміст основних методів бюджетування.
4. Надайте характеристику основним підходам до бюджетування.
5. Охарактеризуйте методи прогнозування прибутку.
6. Назвіть принципи очікуваних витрат.
7. Дайте характеристику етапам оцінки очікуваних витрат.
8. Назвіть основні заходи оптимізації абсолютної величини витрат.
9. Охарактеризуйте методи оптимізації абсолютної величини витрат.
10. Що таке аутсорсинг?

7.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Атамас П. Управлінський облік: навч. посібник. К. ЦУЛ. 2017. 440 с.
2. Брадул О.М., Шепелюк В.А. Управлінський облік: навчальний посібник. К. Кондор. 2017. 352 с.
3. Голик В.Р. Концептуальні основи управлінського обліку витрат та підходи до його автоматизації. *Вісник ЖДТУ. Серія: Економіка, управління та адміністрування*. 2018. №3(85). С. 8-12.
4. Голов С. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень. *Податкове планування*. 2006. №4 (66). С. 27-34.
5. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К. Центр учбової літератури. 2018. 400 с.
6. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.

7. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.

8. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України №87 від 31 березня 1999 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 11.04.2023).

9. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік: навч. посібник. К. ЦНЛ. 2019. 792 с.

10. Яровенко Т.С., Довга А.О., Остряніна В.Е. Шляхи та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка. 2013. Випуск 7/2. С. 181-188.

РОЗДІЛ 8 **Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства**

- 8.1. Мета і програмні результати.
- 8.2. Поняття, визначення, категорії.
- 8.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 8.4. Ситуаційні завдання.
- 8.5. Питання для самоконтролю.
- 8.6. Перелік рекомендованої літератури.

8.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із особливостями застосування вартісно-орієнтованого підходу в управлінських процесах. Набуття практичних умінь щодо застосування методичних підходів (витратних, доходних, порівняльних, інтегрованих методів) до оцінки вартості суб'єкта господарювання. Отримання практичних здібностей щодо оцінки ефективності діяльності в умовах використання вартісно-орієнтованого підходу до управління. Оволодіння практикою застосування елементів міжнародних моделей звітності про вартість суб'єкта господарювання при розкритті фінансової та нефінансової інформації.

8.2. Поняття, визначення, категорії

Бізнес-процес – сукупність послідовних, об'єднаних за певною цільовою спрямованістю, дій у рамках господарської діяльності суб'єкта господарювання, орієнтованих на досягнення визначених цілей.

Вартісно-орієнтоване управління – концепція управління, яка спрямована на максимізацію вартості суб'єкта господарювання, яка не відповідає балансовій вартості його активів.

Вартість суб'єкта господарювання – оцінка стану та потенціалу розвитку суб'єкта господарювання на товарному ринку, ринку капіталів та праці.

Витратний метод оцінки вартості суб'єкта господарювання – спосіб визначення вартості суб'єкта господарювання, вартості частки у його капіталі або ж вартості цінних паперів суб'єкта господарювання через

застосування одного або декількох способів, які базуються на вартості активів за вирахуванням заборгованості перед всіма контрагентами (постачальниками ресурсів).

Доходний метод оцінки вартості суб'єкта господарювання – підхід, що базується на застосуванні одного або більшої кількості методів, які трансформують очікувані економічні вигоди в єдине значення, вартість суб'єкта господарювання визначається беручи до уваги теперішню вартість майбутніх економічних вигід, які, як очікуються, будуть ним отримані.

Інтегрована звітність – сукупність фінансових та нефінансових даних, які характеризують стан та можливості суб'єкта господарювання забезпечувати створення та підтримування власної вартості на прийнятному рівні у перспективних періодах.

Інтегрований метод оцінки вартості суб'єкта господарювання – підхід до оцінки вартості, що мінімізує недоліки, які притаманні методам витратного підходу оцінки вартості суб'єкта господарювання, зокрема щодо неврахування вартості нематеріальних активів та зростання майнового потенціалу, а також недоліків, що характерні для методів доходного підходу, а саме надлишковий акцент на прогнозування показників майбутнього стану.

Порівняльний метод оцінки вартості суб'єкта господарювання – підхід до визначення вартості через застосування одного або більшої кількості методів, які дозволяють порівняти об'єкт оцінки з відповідними іншими об'єктами.

8.3. Тестові завдання рівневої складності

8.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Вартість суб'єкта господарювання у широкому розумінні – характеризує досягнутий стан та потенціал перспективного розвитку на трьох базових ринках (товарний ринок, ринок капіталу, ринок праці): а) так; б) ні	2. Фактор вартості – це постійна величина, яка впливає на вартість підприємства: а) так; б) ні
3. Будь-які змінні величини, які впливають на вартість суб'єкта господарювання є факторами вартості: а) так; б) ні	4. Процес вартісно-орієнтованого управління суб'єкта господарювання розпочинається з оцінки його вартості: а) так; б) ні
5. Матеріальна вартість характеризує результати минулої діяльності підприємства:	6. Аналіз та контроль – це етапи методики вартісно-орієнтованого управління: а) так;

Розділ 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

а) так; б) ні	б) ні
7. Концепція вартісно-орієнтованого управління має за мету підвищити рівень платоспроможності суб'єкта господарювання: а) так; б) ні	8. Традиційний підхід до складання фінансової звітності не є домінуючим через низький рівень інформативності отриманих звітних показників: а) так; б) ні
9. Новітні моделі розкриття інформації орієнтовані на забезпечення зростання рівня прозорості діяльності суб'єкта господарювання: а) так; б) ні	10. Фізичний капітал – це сума грошових коштів, вартість цінних паперів та фінансових інвестицій суб'єкта господарювання: а) так; б) ні
11. Величина всіх видів активів, що належить суб'єкту господарювання – це фінансовий капітал: а) так; б) ні	12. Інтелектуальний капітал – це приналежність до суб'єкта господарювання інтелектуальних та інформаційних ресурсів, які використовуються ним для підвищення рівня ринкової вартості: а) так; б) ні
13. Модель Едвардса-Белла-Ольсона дає змогу визначити вартість суб'єкта господарювання за допомогою показників поточної вартості його чистих активів та дисконтованого потоку надходів: а) так; б) ні	14. Рентабельність інвестицій на основі грошового потоку визначається шляхом сумування всіх елементів матеріальних і нематеріальних активів: а) так; б) ні
15. Бар'єри розуміння – це різниця між тим, яку корисність та інформаційну цінність управлінський персонал вкладає у показники, та надійністю даних, які продукуються інформаційною системою суб'єкта господарювання: а) так; б) ні	16. Практика підготовки Jenkins Report характерна для країн Європейського Союзу: а) так; б) ні
17. Мета моделі звітування «Досконала звітність» полягає у максимальному задоволенні інформаційних потреб інвесторів: а) так; б) ні	18. До моделі «Звітність про вартість» входить Звіт про економічну додану вартість та Скоригований звіт про фінансові результати: а) так; б) ні
19. Для звітності про вартість суб'єкта господарювання характерне поєднання фінансових та нефінансових показників: а) так; б) ні	20. Рентабельність чистих активів характеризує ефективність операційної діяльності суб'єкта господарювання: а) так; б) ні

8.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом	
<p>1. Формування вартості суб'єкта господарювання передбачає врахування:</p> <p>а) оцінки вартості у минулих періодах, формування вартості в розрізі структурних елементів її джерел, перспективної оцінки вартості, а також бізнес-процесів у розрізі максимізації вартості складових;</p> <p>б) операційної, фінансової та інвестиційної діяльності як сукупності бізнес-процесів нижчого рівня;</p> <p>в) проекції внутрішніх бізнес-процесів у розрізі їх структурних елементів: фінанси, клієнти, внутрішні господарські процеси, навчання та перспективи зростання, екологічні та соціальні процеси;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>	<p>2. До складових вартості підприємства відносять:</p> <p>а) фізичний капітал;</p> <p>б) фінансовий капітал;</p> <p>в) інтелектуальний капітал;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>
<p>3. Складовою матеріальної вартості підприємства не є:</p> <p>а) фізичний капітал;</p> <p>б) фінансовий капітал;</p> <p>в) інтелектуальний капітал;</p> <p>г) екологічний капітал</p>	<p>4. За відношенням до підприємства фактори вартості поділяються на:</p> <p>а) фінансові та нефінансові;</p> <p>б) макрофактори та мікрофактори;</p> <p>в) постійні та тимчасові;</p> <p>г) позитивного та негативного впливу</p>
<p>5. Витратний підхід передбачає такі методи:</p> <p>а) метод балансової вартості;</p> <p>б) метод вартості чистих активів;</p> <p>в) метод надприбутків;</p> <p>г) усі відповіді правильні</p>	<p>6. Підходи до оцінки вартості підприємства:</p> <p>а) витратний підхід;</p> <p>б) доходний підхід;</p> <p>в) порівняльний підхід;</p> <p>г) усі відповіді правильні</p>
<p>7. Вартісно-орієнтоване управління – це:</p> <p>а) підхід до управління, що передбачає послідовну реалізацію комплексу заходів, спрямованих на формування вартості підприємства, враховуючи узгодженість інтересів різних груп заінтересованих осіб;</p> <p>б) підхід до управління, що передбачає послідовну реалізацію комплексу заходів, спрямованих на формування вартості підприємства, враховуючи антагоністичність інтересів різних груп заінтересованих осіб;</p> <p>в) підхід до системи контролю, що передбачає послідовну реалізацію комплексу заходів, спрямованих на зменшення вартості підприємства, враховуючи узгодженість інтересів різних груп заінтересованих осіб;</p>	<p>8. Метою інтегрованої звітності є:</p> <p>а) поєднання інформації щодо стратегії підприємства, управління та перспектив майбутньої діяльності, що відображає комерційні та фінансові аспекти його діяльності;</p> <p>б) поєднання найбільш суттєвої інформації щодо комерційної, екологічної та соціальної діяльності для відображення того, яким чином підприємство розвивається;</p> <p>в) поєднання найбільш суттєвої інформації щодо перспектив майбутньої діяльності через висвітлення фінансово-економічних аспектів його діяльності для відображення того, яким чином підприємство створює вартість;</p> <p>г) поєднання найбільш суттєвої інформації щодо стратегії підприємства,</p>

Розділ 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

<p>г) підхід до системи контролю, що передбачає послідовну реалізацію комплексу заходів, спрямованих на збільшення вартості підприємства, враховуючи узгодженість інтересів різних груп заінтересованих осіб</p>	<p>управління та перспектив майбутньої діяльності у спосіб, що відображає комерційні, екологічні та соціальні аспекти його діяльності для відображення того, яким чином підприємство створює вартість</p>
<p>9. Метод обчислення вартості чистих активів є методом оцінки вартості суб'єкта господарювання у рамках:</p> <p>а) витратного підходу;</p> <p>б) доходного підходу;</p> <p>в) порівняльного підходу;</p> <p>г) інтегрованого підходу</p>	<p>10. Вашингтонське відділення Бруклінської установи є розробником:</p> <p>а) Звіту Дженкінса (Jenkins Report);</p> <p>б) Звіту компанії майбутнього (Tomorrow's Company Report);</p> <p>в) Інтегрованої звітності;</p> <p>г) Звіту Бруклінської установи (The Brookings Institution)</p>
<p>11. Підхід до визначення вартості суб'єкта господарювання, вартості частки у його капіталі, цінних паперів або ж нематеріальних активів шляхом застосування множини методів, які дозволяють порівняти об'єкт оцінки з подібними суб'єктами господарювання:</p> <p>а) витратний підхід;</p> <p>б) доходний підхід;</p> <p>в) порівняльний підхід;</p> <p>г) інтегрований підхід</p>	<p>12. Value Reporting орієнтована на усунення комунікаційних бар'єрів до складу яких включаються:</p> <p>а) інформаційні та системні бар'єри;</p> <p>б) інформаційні бар'єри, бар'єри звітування, якості, розуміння та сприйняття;</p> <p>в) бар'єри порівняння та якості;</p> <p>г) бар'єри тлумачення, якості та інформаційні бар'єри</p>
<p>13. Для надання системної оцінки вартості суб'єкта господарювання згідно міжнародної практики не використовується такий підхід:</p> <p>а) функціонально-вартісний підхід;</p> <p>б) доходний підхід;</p> <p>в) витратний підхід;</p> <p>г) інтегрований підхід</p>	<p>14. Фактор вартості – це:</p> <p>а) ресурси, необхідні для виробництва товарів або послуг;</p> <p>б) будь-які змінні величини, що впливають на вартість підприємства;</p> <p>в) правильна відповідь а) та б);</p> <p>г) немає правильної відповіді</p>
<p>15. Фактори вартості підприємства, за терміном дії поділяються на:</p> <p>а) фінансові, нефінансові;</p> <p>б) постійні, фінансові;</p> <p>в) постійні, тимчасові;</p> <p>г) нефінансові, тимчасові</p>	<p>16. За можливістю грошового вираження фактори вартості підприємства поділяються:</p> <p>а) грошові, негрошові;</p> <p>б) постійні, тимчасові;</p> <p>в) макрофактори, мікрофактори;</p> <p>г) позитивного, негативного впливу</p>
<p>17. Звіт, який передбачає інтегроване мислення у цілях створення вартості суб'єкта господарювання:</p> <p>а) Звіт Дженкінса (Jenkins Report);</p> <p>б) Звіт компанії майбутнього (Tomorrow's Company Report);</p> <p>в) Інтегрована звітність;</p> <p>г) Звіт Бруклінської установи (The Brookings Institution)</p>	<p>18. Метою звіту Дженкінса є:</p> <p>а) надання даних зовнішнім користувачам, джерелом яких є управлінський персонал та які можуть бути підготовлені та передані з прийнятними для суб'єкта господарювання витратами для покращення поінформованості інвесторів і, як наслідок, забезпечення</p>

	<p>раціональності розподілу інвестиційних ресурсів; б) наведенні у річній фінансовій звітності даних щодо мети діяльності суб'єкта господарювання, його цінностей, ключових взаємозв'язків з постачальниками, клієнтами, постачальниками капіталу, працівниками та суспільством; в) розкриття інформації щодо майбутньої діяльності підприємства, включаючи ризику; г) розкриття інформації щодо поточної діяльності підприємства, включаючи невизначеність та ризику зовнішнього соціально-економічного середовища</p>
<p>19. До складу моделі звітності «Звітність зі стійкого розвитку» входять: а) місія та стратегія; б) загальна інформація про підприємство; в) структура управління та стиль управління; г) всі відповіді правильні</p>	<p>20. Що не відноситься до складових вартості підприємства: а) інтелектуальний капітал; б) фінансовий капітал; в) фізичний капітал; г) природний капітал</p>
<p>8.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)</p>	
<p>1. Величина майна, що належить підприємству – це _____</p>	
<p>2. _____ – це сукупність послідовних, об'єднаних за певною цільовою спрямованістю, дій у рамках господарської діяльності суб'єкта господарювання, орієнтованих на досягнення визначених цілей</p>	
<p>3. Концепція управління, яка спрямована на максимізацію вартості суб'єкта господарювання, яка не відповідає балансовій вартості його активів – це _____</p>	
<p>4. Сукупність інформаційних ресурсів, які суб'єкт господарювання застосовує для створення вартості – це _____</p>	
<p>5. _____ – це спосіб визначення вартості суб'єкта господарювання, вартості частки у його капіталі або ж вартості цінних паперів суб'єкта господарювання через застосування одного або декількох способів, які базуються на вартості активів за вирахуванням заборгованості перед всіма контрагентами (постачальниками ресурсів)</p>	
<p>6. _____ – підхід до організації функціонування системи управління, який передбачає послідовну та системну реалізацію заходів, спрямованих на зростання вартості суб'єкта господарювання та врахування антагоністичності інтересів різних груп економічних суб'єктів</p>	
<p>7. _____ – це підхід, що базується на застосуванні одного або більшої кількості методів, які трансформують очікувані економічні вигоди в єдине значення, вартість суб'єкта господарювання визначається беручи до уваги теперішню вартість майбутніх економічних вигід, які, як очікуються, будуть ним отримані</p>	
<p>8. _____ – це сукупність фінансових та нефінансових даних, які характеризують стан та можливості суб'єкта господарювання забезпечувати</p>	

створення та підтримування власної вартості на прийнятному рівні у перспективних періодах	
9. Різниця між цінністю показників та достовірністю інформації на основі якої вони були розраховані – це _____	
10. У _____ наводяться дані про економічний прибуток (збиток), який розраховується із врахуванням вартості капіталу	
8.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність	
<i>1. Класифікація підходів до визначення вартості підприємства:</i>	
<p>Підходи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доходний (прибутковий) підхід. 2. Витратний (майновий) підхід. 3. Порівняльний (ринковий) підхід. 4. Інтегрований підхід 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Підхід до оцінки вартості суб'єкта господарювання, поява якого обумовлена необхідністю мінімізації недоліків, притаманних методам витратного підходу оцінки вартості підприємства, зокрема не врахування вартості нематеріальних активів та потенціалу майбутнього розвитку, а також недоліків, притаманних методам доходного підходу, а саме надмірний акцент на прогнозування показників майбутньої діяльності.</p> <p>Б. Підхід до визначення вартості суб'єкта господарювання, вартості частки у капіталі суб'єкта господарювання, його цінних паперів або ж нематеріальних активів шляхом застосування одного або більшої кількості методів, що дозволяють порівняти об'єкт оцінки відповідно з подібними підприємствами, частками в капіталі підприємств, його цінними паперами або нематеріальними активами.</p> <p>В. Загальноприйнятий спосіб визначення вартості суб'єкта господарювання, вартості частки в капіталі суб'єкта господарювання або ж вартості його цінних паперів шляхом застосування одного або декількох методів, що базуються на вартості активів за врахуванням зобов'язань.</p> <p>Г. Визначення вартості суб'єкта господарювання шляхом застосування одного або більшої кількості методів, які перетворюють очікувані економічні вигоди в єдину поточну суму</p>
<i>2. Класифікація факторів формування вартості суб'єкта господарювання та їх характеристика:</i>	
<p>Фактори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові фактори. 2. Тимчасові фактори. 3. Постійні фактори 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Діють протягом тривалого часу.</p> <p>Б. Можуть бути параметризовані та вартісно оцінені.</p>

Розділ 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

4. Нефінансові фактори.	В. Не можуть бути параметризовані. Г. Впливають одноразово на вартість суб'єкта господарювання або їх дія є нетривалою
<i>3. Фактори вартості та їх поділ на певною ознакою:</i>	
<p>Ознаки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Термін дії. 2. Відношення до суб'єкта господарювання. 3. Спрямованість дії. 4. Можливість грошового вираження. 	<p>Фактори вартості:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Постійні та тимчасові. Б. Макрофактори та мікрофактори. В. Фінансові та нефінансові. Г. Позитивного та негативного впливу
<i>4. Підходи до оцінки вартості суб'єкта господарювання та методи їх здійснення:</i>	
<p>Підходи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтегрований підхід. 2. Доходний підхід. 3. Порівняльний підхід. 4. Витратний підхід. 	<p>Методи:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Метод прямої капіталізації, дисконтування дивідендів та дисконтування грошових потоків. Б. Метод балансової вартості, вартості заміщення, вартості чистих активів. В. Метод оцінки вартості на основі EVA, модель Едвардса-Белла-Ольсона. Г. Метод операцій, галузевих коефіцієнтів та ринкової привабливості
<i>5. Дані секцій (розділів) інтегрованої звітності:</i>	
<p>Розділи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Результати діяльності. 2. Операційна діяльність, включаючи ризики та можливості. 3. Стратегічні цілі. 4. Загальна інформація про суб'єкт господарювання 	<p>Питання, що розкриваються:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Які є цілі суб'єкта господарювання та способи їх досягнення? Б. Як суб'єкт господарювання здійснювало свою діяльність для реалізації обраної стратегії? В. В яких умовах функціонує суб'єкт господарювання, включаючи ресурси та взаємовідносини від яких воно залежить, його ключові ризики та можливості? Г. Чим займається суб'єкт господарювання та яким чином воно створює вартість у коротко-, середньо- та довгостроковому періодах?
<i>6. Міжнародні моделі звітності про вартість підприємства:</i>	
<p>Вид:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вдосконалена звітність. 2. Звітність зі стійкого розвитку. 3. Звітність про вартість. 4. Річний звіт 21-го століття 	<p>Склад:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Місія т стратегія; загальна інформація про підприємство; структура управління та стиль управління; показники діяльності. Б. Фінансова звітність; нефінансові показники, включаючи показники, які використовуються для оцінки нематеріальних активів; інформація стосовно задоволеності клієнтів, працівників; інформація стосовно

	<p>ключових факторів успішної діяльності підприємства.</p> <p>В. Звіт про оцінку вартості бренду; Звіт про економічну додану вартість; Система показників для оцінки нематеріальних активів; Скоригований баланс; Скоригований звіт про фінансові результати; Звіт про додану вартість.</p> <p>Г. Звіт про економічний прибуток; Звіт про вартість підприємства; Нескоригований звіт про сукупну акціонерну доходність; Скоригований звіт про сукупну акціонерну доходність</p>
<p><i>7. Показники оцінки ефективності діяльності підприємства в умовах використання вартісно-орієнтованого підходу до управління:</i></p>	
<p>Показники:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічно додана вартість. 2. Додана вартість акціонерного капіталу. 3. Додана вартість ринкового капіталу. 4. Рентабельність інвестицій на основі грошового потоку 	<p>Порядок розрахунку:</p> <p>А. Визначається як операційний прибуток після оподаткування за вирахуванням вартості капіталу.</p> <p>Б. Є різницею між акціонерною вартістю капіталу, створеною майбутніми інвестиціями, та акціонерною вартістю капіталу, створеною минулими інвестиціями.</p> <p>В. Відображає різницю між загальною вартістю компанії та загальною вартістю задіяного капіталу як власного, так і залученого.</p> <p>Г. Розраховується як внутрішня норма доходності, що узгоджує реальні грошові потоки з валовими грошовими інвестиціями</p>
<p><i>8. Класифікація факторів формування вартості підприємства та їх характеристика:</i></p>	
<p>Фактори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Галузеві фактори. 2. Фактори позитивного впливу. 3. Тимчасові фактори. 4. Фінансові фактори 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Фактори, які сприяють приросту вартості.</p> <p>Б. Фактори, що можуть бути параметризовані та вартісно оцінені.</p> <p>В. Фактори галузевого рівня, які мають вплив на вартість підприємства.</p> <p>Г. Фактори, які одноразово впливають на вартість підприємства бо їх дія є нетривалою</p>
<p><i>9. Міжнародні моделі звітності про вартість підприємства:</i></p>	
<p>Моделі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Річний звіт 21-го століття. 2. Вдосконалена звітність. 3. Звітність зі стійкого розвитку. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Розкриття інформації щодо майбутньої діяльності підприємства, включаючи ризики.</p>

4. Звіт Бруклінської установи	<p>Б. Підвищення рівня прозорості підприємства в розрізі всіх класів його активів.</p> <p>В. Забезпечення можливості оцінки економічних, соціальних та екологічних аспектів діяльності.</p> <p>Г. Розкриття інформації стосовно нематеріальних активів підприємства</p>
<i>10. Класифікація факторів формування вартості підприємства та їх характеристика:</i>	
<p>Фактори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Макрофактори. 2. Мікрофактори. 3. Постійні фактори. 4. Тимчасові фактори. 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Фактори, які впливають на вартість підприємства на рівні країни.</p> <p>Б. Фактори, дія яких простежується протягом тривалого часу.</p> <p>В. Фактори внутрішнього середовища підприємства.</p> <p>Г. Фактори, які одноразово впливають на вартість підприємства або їх дія є нетривалою</p>
8.3.5. П'ятий рівень складності. Практичні тестові завдання	
<p>1. Обчислити вартість чистих активів суб'єкта господарювання із врахуванням ймовірних наслідків подій, за умови, що скоригована вартість його активів дорівнює 900000,00 грн.; непередбачені соціальні зобов'язання – 50000,00 грн.; скоригована вартість зобов'язань – 500000,00 грн.; непередбачені соціальні активи – 100000,00 грн.; непередбачені екологічні активи – 300000,00 грн.; непередбачені екологічні зобов'язання – 50000,00 грн.:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) 100000,00 грн.; б) 300000,00 грн.; в) 500000,00 грн.; г) 700000,00 грн. 	<p>2. Обчислити вартість чистих активів суб'єкта господарювання із врахуванням ймовірних наслідків подій, за умови, що скоригована вартість його активів дорівнює 700000,00 грн.; непередбачені соціальні зобов'язання – 200000,00 грн.; скоригована вартість зобов'язань – 600000,00 грн.; непередбачені соціальні активи – 200000,00 грн.; непередбачені екологічні активи – 400000,00 грн.; непередбачені екологічні зобов'язання – 300000,00 грн.:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) 100000,00 грн.; б) 200000,00 грн.; в) 400000,00 грн.; г) 800000,00 грн.
<p>3. У звітному періоді фінансові показники діяльності суб'єкта господарювання мають наступні значення: прибуток до оподаткування – 40000,00 грн.; власний капітал – 780000,00 грн., при його вартості 7,09%; залучений капітал – 540000 грн., при податковій вартості 21,5%; ставка податку на прибуток – 18,0%. Розрахуйте середньозважену вартість капіталу суб'єкта господарювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) 11,41%; б) 15,05%; 	<p>4. У звітному періоді фінансові показники діяльності суб'єкта господарювання мають наступні значення: прибуток до оподаткування – 40000,00 грн.; власний капітал – 780000,00 грн., при його вартості 7,09%; залучений капітал – 540000 грн., при податковій вартості 21,5%; ставка податку на прибуток – 18,0%. Розрахуйте економічну додану вартість суб'єкта господарювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) 120000,00 грн.; б) 117812,00 грн.;

Розділ 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

<p>в) 12,31%; г) 11,88%</p>	<p>в) 231650,00 грн.; г) 45000,00 грн.</p>
<p>5. У звітному періоді фінансові показники діяльності суб'єкта господарювання мають наступні значення: прибуток до оподаткування – 45000,00 грн.; власний капітал – 980000,00 грн., при його вартості 7,09%; залучений капітал – 720000 грн., при податковій вартості 21,5%; ставка податку на прибуток – 18,0%. Визначте розмір операційного капіталу суб'єкта господарювання: а) 120000,00 грн.; б) 3400000,00 грн.; в) 1700000,00 грн.; г) 1500000,00 грн.</p>	<p>6. У звітному періоді фінансові показники діяльності суб'єкта господарювання мають наступні значення: прибуток до оподаткування – 40000,00 грн.; власний капітал – 780000,00 грн., при його вартості 7,09%; залучений капітал – 540000 грн., при податковій вартості 21,5%; ставка податку на прибуток – 18,0%. Визначте розмір операційного капіталу суб'єкта господарювання: а) 120000,00 грн.; б) 3400000,00 грн.; в) 1320000,00 грн.; г) 1500000,00 грн.</p>
<p>7. З метою формування релевантного інформаційного забезпечення для вирішення управлінських завдань, пов'язаних зі зменшення вартості суб'єкта господарювання необхідно визначити ринкову додану вартість використовуючи такі дані: ціна звичайної акції – 100,00 грн.; кількість звичайних акцій – 10000 шт.; кількість привілейованих акцій – 500,00 шт.; ціна привілейованої акції – 5,00 грн.; вартість інвестованого капіталу – 500000,00 грн.: а) 500000,00 грн.; б) 502500,00 грн.; в) 1000000,00 грн.; г) 1502500,00 грн.</p>	<p>8. З метою формування релевантного інформаційного забезпечення для вирішення управлінських завдань, пов'язаних зі зменшення вартості суб'єкта господарювання необхідно визначити ринкову додану вартість використовуючи такі дані: кількість привілейованих акцій – 500,00 шт.; ціна привілейованої акції – 5,00 грн.; кількість звичайних акцій – 10000 шт.; ціна звичайної акції – 100,00 грн.; вартість інвестованого капіталу – 1500000,00 грн.: а) – 497500,00 грн.; б) – 500000,00 грн.; в) 1002500,00 грн.; г) 1502500,00 грн.</p>
<p>9. З метою формування релевантного інформаційного забезпечення для вирішення управлінських завдань, пов'язаних зі зменшення вартості суб'єкта господарювання необхідно визначити рентабельність чистих активів використовуючи такі дані: чистий прибуток – 40000,00 грн.; вартість оборотних активів – 100000,00 грн.; величина поточних зобов'язань – 50000,00 грн.: а) 33,3%; б) 26,7%; в) 27,0%; г) 25,3%</p>	<p>10. З метою формування релевантного інформаційного забезпечення для вирішення управлінських завдань, пов'язаних зі зменшення вартості суб'єкта господарювання необхідно визначити рентабельність чистих активів використовуючи такі дані: величина поточних зобов'язань – 90000,00 грн.; чистий прибуток – 140000,00 грн.; вартість оборотних активів – 100000,00 грн.: а) 127,3%; б) 71,2%; в) 97,5%; г) 113,0%</p>

8.4. Ситуаційні завдання

Ситуаційне завдання №8.4.1

Компанія «SSA» здійснює виробництво меблів та меблевої фурнітури. Управлінським персоналом компанії визначено стратегічні напрями розвитку – збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, підвищення рівня прибутковості фінансово-господарської діяльності компанії. Для визначення фактичного потенціалу компанії задля збільшення коефіцієнта рентабельності власного капіталу управлінським персоналом прийнято рішення про застосування моделі DuPont.

Використовуючи дані компанії «SSA» (табл. 8.4.1) визначте рентабельність власного капіталу за трьох факторною моделлю DuPont за досліджувані роки.

Таблиця 8.4.1

Показники фінансово-господарської діяльності компанії «SSA» за досліджувані періоди

млн. грн.

№ з/п	Показники	Періоди		
		p ₁	p ₂	p ₃
1	2	3	4	5
1	Активи	10,0	11,2	13,3
2	Власний капітал	3,4	5,5	4,9
3	Виручка від реалізації	21,0	19,0	22,0
4	Сукупна величина доходів	33,5	32,4	31,7
5	Сукупна величина витрат	26,7	29,8	28,7

Завдання:

1) охарактеризувати інформаційне (облікове) забезпечення, що використовується для визначення рентабельності власного капіталу за трьохфакторною моделлю DuPont;

2) розрахувати показники рентабельності власного капіталу за трьохфакторною моделлю DuPont;

3) визначити фактори, що вплинули на значення і тенденції показника рентабельності власного капіталу;

4) охарактеризувати рекомендовані управлінські рішення задля забезпечення підвищення рентабельності власного капіталу зважаючи на забезпеченість компанії всіма необхідними ресурсами.

Ситуаційне завдання №8.4.2

Управлінський персонал компанії «SPA» з метою визначення ефективності провадження фінансово-господарської діяльності вирішив використовувати абсолютний показник економічної доданої вартості (EVA). Для обчислення даного показника сектором управлінського стратегічного обліку підготовлено наступну вибірку даних (табл. 8.4.2).

Таблиця 8.4.2

Показники фінансово-господарської діяльності компанії «SPA» за досліджувані періоди

млн. грн.

№ з/п	Показники	Періоди		
		p ₁	p ₂	p ₃
1	2	3	4	5
1	Сукупні операційні доходи до оподаткування	10,7	11,3	10,3
2	Сукупні операційні витрати до оподаткування	5,6	7,6	7,7
3	Витрати з податку на прибуток	1,9	1,0	6,5
4	Власний капітал	6,5	6,6	6,7
5	Позиковий капітал	4,5	4,4	5,0

Завдання:

1) охарактеризувати інформаційне (облікове) забезпечення, що використовується для визначення економічної доданої вартості (EVA);

2) розрахувати показники економічної доданої вартості (EVA) за визначені періоди;

3) визначити фактори, що вплинули на значення і тенденції показника економічної доданої вартості (EVA);

4) охарактеризувати рекомендовані управлінські рішення задля забезпечення підвищення ефективності діяльності компанії зважаючи на забезпеченість компанії всіма необхідними ресурсами.

Ситуаційне завдання №8.4.3

Управлінський персонал компанії «SPP» з метою оцінки зростання показника акціонерної вартості вирішив використовувати абсолютний показник доданої вартості акціонерного капіталу (SVA). Для обчислення даного показника сектором управлінського стратегічного обліку підготовлено наступну вибірку даних (табл. 8.4.3).

Таблиця 8.4.3

Планові та фактичні показники фінансово-господарської діяльності компанії «SPP»

млн. грн.

№ з/п	Показники	Періоди		
		p ₁	p ₂	p ₃
1	2	3	4	5
1	Зареєстрований капітал	2,0	2,0	2,0
2	Додаткові внески учасників	0,5	0,2	0,3
3	Прогнозний розмір чистого прибутку	0,3	0,3	0,3
4	Розмір прибутку, що розподілятиметься	0,0	0,1	0,0
5	Прогнозний розмір залученого капіталу	1,3	1,4	1,5

Завдання:

1) охарактеризувати інформаційне (облікове) забезпечення, що використовується для визначення показника доданої вартості акціонерного капіталу (SVA);

2) розрахувати показники доданої вартості акціонерного капіталу (SVA);

3) визначити фактори, що вплинули на значення і тенденції показника доданої вартості акціонерного капіталу (SVA);

4) охарактеризувати рекомендовані управлінські рішення задля забезпечення зростання показника акціонерної вартості зважаючи на забезпеченість компанії всіма необхідними ресурсами.

Ситуаційне завдання №8.4.4

Управлінський персонал компанії «SPX» з метою характеристики ефективності операційної діяльності вирішив використовувати показник рентабельності чистих активів (RONA). Для обчислення даного показника підготовлено наступну вибірку даних (табл. 8.4.4).

Таблиця 8.4.4

Показники фінансово-господарської діяльності компанії «SPX»

млн. грн.

№ з/п	Показники	Періоди		
		p ₁	p ₂	p ₃
1	2	3	4	5
1	Оборотні активи	3,3	3,6	3,7
2	Поточні зобов'язання	3,2	3,0	3,5
3	Активи	7,2	6,5	7,3
4	Чистий прибуток	1,2	1,3	1,4

Завдання:

- 1) охарактеризувати інформаційне забезпечення, що використовується для визначення показника рентабельності чистих активів (RONA);
- 2) розрахувати показники рентабельності чистих активів (RONA) за досліджувані періоди;
- 3) визначити фактори, що вплинули на значення і тенденції показника рентабельності чистих активів (RONA);
- 4) охарактеризувати рекомендовані управлінські рішення задля забезпечення зростання показника рентабельності чистих активів (RONA) зважаючи на забезпеченість компанії всіма необхідними ресурсами.

Ситуаційне завдання №8.4.5

Управлінський персонал компанії «SPI» з метою характеристики доходності залученого капіталу вирішив використовувати показник рентабельності інвестованого капіталу (ROIC). Для обчислення даного показника підготовлено наступну вибірку даних (табл. 8.4.5).

Таблиця 8.4.5

Показники фінансово-господарської діяльності компанії «SPI»

млн. грн.

№ з/п	Показники	Періоди		
		p ₁	p ₂	p ₃
1	2	3	4	5
1	Власний капітал	3,4	3,0	3,6
2	Залучений капітал	3,0	3,1	3,2
3	Валовий прибуток	4,0	4,2	4,3
4	Чистий прибуток	1,2	3,4	0,8

Завдання:

- 1) охарактеризувати інформаційне (облікове) забезпечення, що використовується для визначення показника рентабельності інвестованого капіталу (ROIC);
- 2) розрахувати показники рентабельності інвестованого капіталу (ROIC) за досліджувані періоди;
- 3) визначити фактори, що вплинули на значення і тенденції показника рентабельності інвестованого капіталу (ROIC);
- 4) охарактеризувати рекомендовані управлінські рішення задля забезпечення зростання доходності залученого капіталу зважаючи на забезпеченість компанії всіма необхідними ресурсами.

Ситуаційне завдання №8.4.6

Визначте вартість суб'єкта господарювання використовуючи наступну

облікову інформацію: зареєстрований статутний капітал – 1000000,00 грн.; первісна вартість основних засобів – 700000,00 грн.; знос – 200000,00 грн.; виробничі запаси – 120000,00 грн.; дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 350000,00 грн.; резерв сумнівних боргів – 10000,00 грн. витрати майбутніх періодів – 50000,00 грн.; грошові кошти – 50000,00 грн.; інша дебіторська заборгованість – 40000,00 грн.; товари – 120000,00 грн.; готова продукція – 320000,00 грн.; короткострокові кредити банків – 50000,00 грн.; кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуг – 870000,00 грн.; непокриті збитки – 20000,00 грн.

Охарактеризуйте потенційні фіктивні способи збільшення вартості досліджуваного суб'єкта господарювання.

Ситуаційне завдання №8.4.7

Визначте вартість суб'єкта господарювання використовуючи наступну облікову інформацію: підсумок розділу III «Поточні зобов'язання і забезпечення» становить 3400000,00 грн.; залишкова вартість основних засобів – 5400000,00 грн.; вартість нематеріальних активів – 50000,00 грн.; грошові кошти – 200000,00 грн. Індекс інфляції становить 1,054.

Ситуаційне завдання №8.4.8

Використовуючи облікову інформацію досліджуваного суб'єкта господарювання визначте:

- 1) сукупну акціонерну доходність;
- 2) ринкову додану вартість;
- 3) рентабельність акціонерного капіталу.

Дані: вартість акцій на початок періоду – 2000000,00 грн.; вартість акцій на кінець періоду – 2500000,00 грн.; сума виплачених дивідендів за період – 100000,00 грн.; ціна однієї звичайної акції – 2,5 грн. кількість звичайних акцій – 1000000 шт.; інвестований капітал у звітному періоді – 300000,00 грн.; інвестований капітал при створенні суб'єкта господарювання – 500000,00 грн.; чистий прибуток – 300000,00 грн.; доходи – 7600000,00 грн.; активи – 5500000,00 грн.; додатковий капітал – 400000,00 грн.; інші види власного капіталу відсутні.

Ситуаційне завдання №8.4.9

Надайте оцінку вартості суб'єкта господарювання використовуючи наступні дані: оборотні активи – 2000000,00 грн.; поточні зобов'язання – 700000,00 грн.; доходи – 7800000,00 грн.; витрати – 6500000,00 грн.; заборгованість по довгострокових кредитах на початок періоду – 100000,00

грн., а на кінець – 540000,00 грн.; середньорічна вартість власного капіталу – 1000000,00 грн.

Ситуаційне завдання №8.4.10

Визначити вартість суб'єкта господарювання через поточну вартість його чистих активів та дисконтований потік надходів (модель Едвардса-Белла-Ольсона) використовуючи наступні дані: власний капітал на дату оцінки – 1000000,00 грн.; власний капітал на початок прогнозного періоду – 900000,00 грн.; рентабельність власного капіталу в 1-му році прогнозованого капіталу 15%; рентабельність власного капіталу на весь прогнозований період – 17%; ставка дисконтування – 7%; кількість років прогнозованого періоду – 5 років.

Вкажіть на масив облікової інформації, який необхідний для визначення вартості підприємства за моделлю Едвардса-Белла-Ольсона.

Ситуаційне завдання №8.4.11

Визначити ефективність операційної діяльності суб'єкта господарювання на основі показника рентабельності чистих активів (RONA) використовуючи наступні дані: чистий прибуток за звітний період – 130000,00 грн.; вартість оборотних активів – 540000,00 грн. (запаси – 40000,00 грн.; дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 200000,00 грн.; грошові кошти – 50000,00 грн.; інші оборотні активи – 250000,00 грн.); поточні зобов'язання – 490000,00 грн. (короткострокові кредити банків – 300000,00 грн.; кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 100000,00 грн.; інші поточні зобов'язання підприємства – 90000,00 грн.).

Вкажіть на масив облікової інформації, який необхідний для визначення рентабельності чистих активів.

8.5. Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте процес вартісно-орієнтованого управління.
2. Дайте характеристику основним факторам вартості суб'єкта господарювання.
3. Назвіть підходи до оцінки вартості суб'єкта господарювання.
4. Яка різниця між витратними та доходними методами оцінки вартості суб'єкта господарювання?
5. За допомогою яких показників оцінюється ефективність діяльності

суб'єкта господарювання в умовах використання вартісно-орієнтованого підходу до управління.

6. Що таке економічна додана вартість?
7. Як визначити сукупну акціонерну доходність?
8. За яким алгоритмом визначається рентабельність чистих активів?
9. Охарактеризуйте міжнародні моделі звітності про вартість суб'єкта господарювання.
10. Дайте характеристику змісту показників Звіту компанії майбутнього.

8.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Давидюк Т.В. Розвиток бухгалтерського обліку людського капіталу: теорія і методологія : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2011. 508 с.
2. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку : монографія. Житомир: ЖДТУ, 2010. 496 с.
3. Замула І.В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності у забезпеченні стійкого розвитку економіки : монографія. Житомир: Вид-во ЖДТУ, 2010. 440 с.
4. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.
5. Куцик П., Корягін М. Інтегрована звітність як нова парадигма розвитку бухгалтерської звітності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. №5. С. 11-18.
6. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.
7. Лаговська О.А. Обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія та методологія : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2012. 676 с.
8. Мендрул О.Г. Управління вартістю підприємства : монографія. К.: КНЕУ, 2002. 272 с.
9. Романенко О.А., Комірна О.В. Аналіз інтегрованої звітності у забезпеченні сталого розвитку суспільства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 880-887.
10. Савчук В.К. Теоретичні засади формування інформаційно-аналітичного сервісу управління. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2013. Вип. 181(3). С. 218-223.

РОЗДІЛ 9

Збалансована система показників у стратегічному управлінні підприємством

- 9.1. Мета і програмні результати.
- 9.2. Поняття, визначення, категорії.
- 9.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 9.4. Ситуаційні завдання.
- 9.5. Питання для самоконтролю.
- 9.6. Перелік рекомендованої літератури.

9.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із застосуванням методик розроблення збалансованої системи показників суб'єкта господарювання. Набуття практичних умінь щодо використання системи збалансованих показників як інструменту управління вартістю суб'єкта господарювання. Оволодіння навичками моделювання причинно-наслідкових зв'язків між перспективами (фінанси, навчання і розвиток персоналу суб'єкта господарювання, взаємовідносини з клієнтами, внутрішні бізнес-процеси) у збалансованій системі показників.

9.2. Поняття, визначення, категорії

Збалансована система показників – форма опису діяльності суб'єкта господарювання за допомогою визначеної системи показників для кожної стратегічної перспективи.

KPI (Ключові Показники Ефективності) – система показників результативності та ефективності, які достовірно та в повній мірі характеризують основні аспекти досягнення конкретних оперативних та стратегічних цілей.

Стратегічна карта – документ, що розкриває взаємозв'язки між визначеними цілями розвитку фінансово-господарської діяльності в розрізі перспектив.

Стратегічна ціль – пріоритетний напрям перспективного розвитку суб'єкта господарювання.

9.3. Тестові завдання рівневої складності

9.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Розробниками концепції збалансованої системи показників (Balanced Scorecard), вважають Роберта Каплана і Девіда Нортон: а) так; б) ні	2. Цілі збалансованої системи показників формуються залежно від обраної до застосування суб'єктом господарювання стратегії: а) так; б) ні
3. Базовими перспективами на основі яких визначаються цілі та показники збалансованої системи показників є фінанси, відносини з контрагентами, внутрішні бізнес-процеси, а також інформаційні технології: а) так; б) ні	4. Стратегічна карта – це опис діяльності суб'єкта господарювання на основі наперед визначених фінансових та нефінансових показників: а) так; б) ні
5. Інструмент окреслення активних причинно-наслідкових зв'язків між ідентифікованими стратегічними цілями – це стратегічною картою: а) так; б) ні	6. Підхід до опису діяльності суб'єкта господарювання за допомогою визначеного переліку показників для кожної стратегічної перспективи – це піраміда результативності: а) так; б) ні
7. Стратегічні карти характеризують зміст показників: а) так; б) ні	8. Збалансована система показників дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони діяльності суб'єкта господарювання: а) так; б) ні
9. Для стадії життєвого циклу «Стійкий стан» актуальними показниками є темп зростання прямих витрат та прибуток від реалізації кожного виду продукту: а) так; б) ні	10. Формування системи збалансованих показників доцільно розпочинати з вибору показників: а) так; б) ні
11. Темп зростання виручки від реалізації є актуальним показником фінансової складової збалансованої системи показників для стадії життєвого циклу суб'єкта господарювання «Збір «врожаю»: а) так; б) ні	12. Стратегічна карта характеризує взаємозв'язки між окремими стратегічними цілями діяльності суб'єкта господарювання: а) так; б) ні
13. Ідентифікація фінансових цілей діяльності суб'єкта господарювання є одним із етапів збалансованої системи	14. Стратегічна клієнтська ціль «Розширення клієнтської бази» оперує показниками, які характеризують зміни в

показників: а) так; б) ні	кількості клієнтів: а) так; б) ні
15. До складу показників внутрішніх бізнес-процесів збалансованої системи показників входить частка несвоєчасних поставок: а) так; б) ні	16. Додатковою перспективою у системі збалансованих показників може виступати навколишнє середовище, якість та інноваційна діяльність: а) так; б) ні
17. Управлінський персонал за допомогою інструментів стратегічного планування намагається знайти оптимальний баланс між інтересами економічних суб'єктів, стратегічними цілями та можливостями суб'єкта господарювання: а) так; б) ні	18. Перспектива «Взаємовідносини з клієнтами» визначає перелік клієнтів і сегментів ринку, а також допомагає сформувати стратегічні цілі, орієнтовані на збільшення прибутковості діяльності: а) так; б) ні
19. Перспектива «Навчання і розвиток персоналу» включає такі показники як швидкість просування нових видів продукції: а) так; б) ні	20. Мотивація працівників – це стратегічна ціль перспективи «Навчання і розвиток персоналу»: а) так; б) ні
9.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом	
1. Мета збалансованої системи показників передбачає розгляд діяльності суб'єкта господарювання у розрізі конкретних перспектив і формуються в залежності від: а) стратегії суб'єкта господарювання; б) рівня задоволення акціонерів; в) оподаткованого мінімуму в країні; г) рівня прибутковості суб'єкта господарювання в минулих періодах	2. Визначення причинно-наслідкових зв'язків між показниками, які формують структуру збалансованої системи показників представляє собою: а) встановлення кореляційного зв'язку між показниками; б) балансування показників; в) каскадування показників; г) моделювання причинно-наслідкових зв'язків
3. Основним недоліком застосування суб'єктом господарювання збалансованої системи показників вважається: а) складність підбору ключових показників та встановлення зв'язку між ними; б) неясність стратегічних цілей; в) зниження конкурентоспроможності підприємства; г) високий рівень витрат на залучення зовнішніх фахівців	4. Кінцевими діями щодо вибору показників збалансованої системи є визначення: а) кореляційних зв'язків; б) цільових значень; в) стратегічних ініціатив; г) нормативів і стандартів
5. Місія «Фінанси» передбачає відповідь на питання: а) наскільки цікаво акціонерам	6. Яка зі складових не відноситься до правил включення в карту системи збалансованих показників конкретних

<p>інвестувати грошові кошти в наше підприємство?;</p> <p>б) за рахунок яких знань, вмінь, досвіду, технологій та інших нематеріальних активів ми зможемо реалізувати наші конкурентні переваги?;</p> <p>в) які процеси грають найбільш важливу роль при реалізації нашої конкурентної переваги?;</p> <p>г) чим ми можемо зацікавити клієнтів, щоб привернути їх і досягти необхідних фінансових результатів, в чому наші конкурентні переваги?</p>	<p>показників:</p> <p>а) показник грає істотну роль в прийнятті управлінських рішень;</p> <p>б) показник є складним при розрахунку і зборі первинної звітної інформації;</p> <p>в) показник є «керованим»;</p> <p>г) показник має потенційно стійкий причинно-наслідковий зв'язок з іншими показниками</p>
<p>7. На стадії зростання суб'єкта господарювання до фінансової складової збалансованої системи показників необхідно включити наступні показники:</p> <p>а) темп зростання прямих витрат;</p> <p>б) темп зростання виручки від продажу;</p> <p>в) темп зростання прибутку від продажу;</p> <p>г) темп зростання собівартості продажу</p>	<p>8. Яка із складових не входить до методики формування системи збалансованих показників суб'єкта господарювання?:</p> <p>а) розробка стратегічних цілей;</p> <p>б) вибір показників;</p> <p>в) побудова причинно-наслідкових зв'язків;</p> <p>г) оцінка альтернатив</p>
<p>9. Які із вказаних дій не є етапом формування збалансованої системи показників суб'єкта господарювання?:</p> <p>а) побудова причинно-наслідкових зв'язків;</p> <p>б) розробка стратегічних цілей;</p> <p>в) визначення стратегічних заходів;</p> <p>г) побудова стратегічного маршруту</p>	<p>10. Збалансована система показників оцінює діяльність суб'єкта господарювання у таких проєкціях:</p> <p>а) фінанси, капітал, внутрішні бізнес-процеси на підприємстві;</p> <p>б) взаємовідносини з клієнтами, власний капітал, грошові потоки;</p> <p>в) навчання і розвиток персоналу, контрагенти, фінансові показники;</p> <p>г) фінанси, внутрішні бізнес-процеси, взаємовідносини з клієнтами, навчання і розвиток персоналу</p>
<p>11. Яка модель системи управління суб'єктом господарювання характеризується тісною інтеграцією з управлінським підходом на основі якості?:</p> <p>а) модель ділової переваги;</p> <p>б) система збалансованих показників;</p> <p>в) система показників відповідальності;</p> <p>г) піраміда результативності</p>	<p>12. Які проблеми вирішує збалансована система показників?:</p> <p>а) оцінка напрямів розвитку бізнесу та стратегічних принципів;</p> <p>б) доведення стратегії до кожного робочого місця;</p> <p>в) контроль за досягнутими стратегічними результатами;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>
<p>13. Важливість формування стратегічних карт для побудови збалансованої системи показників полягає в тому, що вони:</p> <p>а) відображають взаємозв'язки і залежності між окремими стратегічними цілями діяльності підприємства;</p>	<p>14. Прикладом ініціативи в межах перспективи «Внутрішні бізнес-процеси»: збалансованої системи показників є:</p> <p>а) управління витратами;</p> <p>б) управління відносинами з клієнтами;</p> <p>в) покращення технології;</p>

<p>б) формують в управлінського персоналу розуміння залежності і значення окремих стратегічних цілей; в) сприяють кращому розумінню і кращій комунікації стратегічних цілей діяльності підприємства; г) всі відповіді правильні</p>	<p>г) управління знаннями</p>
<p>15. Яка з перспектив визначає споживчу цінності для цільових клієнтів?: а) Перспектива «Навчання і розвиток персоналу»; б) Перспектива «Внутрішні бізнес-процеси»; в) Перспектива «Відносини з клієнтами»; г) Перспектива «Фінанси»</p>	<p>16. Яка зі складових базується на необхідності відслідковування зв'язків з клієнтами та можливості визначення рейтингу кожної з угод: а) Модель ділової переваги; б) Система збалансованих показників; в) Піраміда результативності; г) Система управління зв'язками із замовниками</p>
<p>17. При застосуванні збалансованої системи показників для суб'єктів господарювання характерним є обчислення: а) не більше 5 показників; б) 7-10 показників; в) 15-20 показників; г) більше 20 показників</p>	<p>18. Стадію зростання життєвого циклу товару характеризує: а) прибуток від продажу кожного виду продукції; б) тривалість фінансового (грошового) циклу; в) співвідношення операційного прибутку і середньої суми інвестицій в поточну діяльність; г) темп зростання виручки від продажу</p>
<p>19. Рейтинги стратегічної цілі – забезпечення задоволення потреб клієнтів, характеризується наступним показником: а) рейтинги постачальників, що визначаються клієнтами; б) зростання в абсолютному і відносному виразі кількості клієнтів; в) частка ринку, яку займає підприємство; г) рентабельність продажу окремим групам споживачів</p>	<p>20. Для перспективи «Соціальні і екологічні показники» можуть використовуватися наступні показники: а) питома вага інноваційної продукції; б) коефіцієнт оновлення виробничого обладнання; в) витрати на заходи з охорони праці; г) всі відповіді правильні</p>
<p>9.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)</p>	
<p>1. _____ – це головна ціль, досягнення якої найбільш важливо для виживання підприємства, для його успіху</p>	
<p>2. _____ – графічний документ, що відображає причинно-наслідкові зв'язки між окремими стратегічними цілями діяльності підприємства в межах реалізації збалансованої системи показників</p>	
<p>3. Під _____ слід розуміти інструмент трансформації стратегій підприємства в конкретні цілі та результати, тобто основною метою системи виступає розробка системи ключових стратегічних цілей і показників, за якими оцінюється ступінь їх досягнення за результатами реалізації стратегій</p>	
<p>4. _____ – це найбільш важливі сфери діяльності, в яких</p>	

підприємство прагне досягнути результатів	
5. Під _____ розуміється конкретні програми, проекти або заходи, які здійснює підприємство для досягнення стратегічних цілей	
6. _____ – це кількісне значення показника, до якого слід прагнути для досягнення цілі	
7. _____ – це механізм розробки стратегії нижчих підрозділів відповідно до стратегії більш високого рівня, тобто вирішення завдання узгодженості або переходу від загальної стратегії до стратегії підрозділів і постановки завдань перед кожним працівником	
8. _____ – це форма опису діяльності підприємства за допомогою визначеного набору показників для кожної стратегічної перспективи	
9. Перспектива _____ описує матеріальні результати реалізації стратегії за допомогою традиційних фінансових понять	
10. Перспектива _____ визначає процеси, що мають вирішальне значення в реалізації стратегії	
9.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність	
<i>1. Стратегічні цілі та перспективи збалансованої системи показників:</i>	
Перспективи: 1. Внутрішні бізнес-процеси. 2. Взаємовідносини з клієнтами. 3. Фінанси. 4. Розвиток і навчання персоналу.	Стратегічна ціль: А. Підвищення продуктивності. Б. Нарощування клієнтської бази. В. Зростання рівня мотивації персоналу. Г. Генерування грошових потоків
<i>2. Показники та перспективи збалансованої системи показників:</i>	
Перспективи: 1. Розвиток і навчання персоналу. 2. Взаємовідносини з клієнтами. 3. Внутрішні бізнес-процеси. 4. Фінанси. 5. Інноваційна діяльність. 6. Соціальні і екологічні показники	Показник: А. Рівень виробничого травматизму. Б. Результати опитування клієнтів. В. Частка висококваліфікованих робітників. Г. Термін виконання замовлення з гарантійного ремонту. Д. Питома вага інноваційної продукції в її загальному обсязі. Е. Темп зростання прибутку від продажу
<i>3. Послідовність етапів формування збалансованої системи показників:</i>	
Послідовність етапів: 1. 1 етап. 2. 2 етап. 3. 3 етап. 4. 4 етап. 5. 5 етап	Етапи побудови системи: А. Побудова причинно-наслідкових зв'язків. Б. Вибір показників. В. Встановлення цільових значень показників. Г. Визначення стратегічних заходів. Д. Розробка стратегічних цілей
<i>4. Елементи збалансованої системи показників:</i>	
Елементи: 1. Показник збалансованої системи показників. 2. Стратегічна ціль збалансованої системи показників. 3. Причинно-наслідковий зв'язок	Характеристика: А. Управління відносинами з клієнтами (CRM). Б. Передача впливу і взаємообумовленості фінансового результату на можливість використання

<p>збалансованої системи показників. 4. Ініціатива або захід збалансованої системи показників.</p>	<p>інновацій. В. Кількість випадків невиконання екологічних стандартів. Г. Розвиток сервісної мережі</p>
<p>5. Основні проєкції збалансованої системи показників та питання які вони висвітлюють:</p>	
<p>Проєкції: 1. Фінанси. 2. Внутрішні бізнес-процеси. 3. Навчання і розвиток персоналу. 4. Взаємовідносини з клієнтами</p>	<p>Питання: А. За рахунок яких знань, вмінь, досвіду, технологій та інших нематеріальних активів ми зможемо реалізувати наші конкурентні переваги? Б. Наскільки цікаво акціонерам інвестувати грошові кошти в наше підприємство? В. Чим ми зможемо зацікавити клієнтів, щоб привернути їх і досягти необхідних фінансових результатів, в чому наші конкурентні переваги? Г. Які процеси грають найбільш важливу роль при реалізації нашої конкурентної переваги?</p>
<p>6. Проєкції збалансованої системи показників та відповідні показники:</p>	
<p>Проєкції: 1. Взаємовідносини з клієнтами. 2. Внутрішні бізнес-процеси. 3. Навчання і розвиток персоналу. 4. Фінанси</p>	<p>Показники: А. Плинність кадрів, ефективність персоналу. Б. Тривалість фінансового циклу та темп зростання виручки від реалізації. В. Частка ринку, яку займає суб'єкт господарювання, зростання кількості клієнтів. Г. Тривалість і ефективність виробничого циклу, швидкість виставлення рахунків</p>
<p>7. Підходи до комплексного управління діяльністю та їх характеристика:</p>	
<p>Підходи: 1. Система управління зв'язками між замовниками. 2. Піраміда результативності. 3. Модель ділової переваги. 4. Система показників відповідності</p>	<p>Характеристика: А. Базується на організації виконання виробничої програми з дотриманням підходу до управління якістю та відповідної організації бухгалтерського обліку. Б. Базується на необхідності відслідковування зв'язків з клієнтами та можливості встановлення рейтингу кожної з угод. В. Базується на виділенні груп стейкхолдерів з метою узгодження їх інтересів через багатовекторність в управлінні та досягнення на підставі цього максимально можливого результату господарювання.</p>

	Г. Слугує засобом аналізу та контролю, характеризується тісною інтеграцією з підходом до управління на основі якості
<i>8. Стратегічні клієнтські цілі та їх показники клієнтської складової збалансованої системи показників:</i>	
<p>Стратегічні цілі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечення задоволення потреб клієнтів. 2. Збереження існуючої клієнтської бази. 3. Оволодіння визначеною часткою ринку. 4. Забезпечення максимальної прибутковості клієнтів 	<p>Показники:</p> <p>А. Цінність постачальників, що визначається клієнтами; результати опитування клієнтів; кількість повторних угод між одними і тими самими клієнтами.</p> <p>Б. Питома вага ринку, яку займає суб'єкт господарювання; частка окремих груп споживачів.</p> <p>В. Рентабельність суб'єкта господарювання; рентабельність продаж окремих груп споживачів.</p> <p>Г. Кількість постійних клієнтів і їх частка в загальній кількості клієнтів; кількість угод з постійними клієнтами і їх частка в загальній кількості угод; обсяги продажу постійним клієнтам і їх частка в загальному обсязі продажу</p>
<i>9. Послідовність впровадження збалансованої системи показників:</i>	
<p>Етапи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обстеження компанії з метою формалізації стратегії. 2. Створення стратегічної карти для підприємств в цілому. 3. Розробка показників і визначення алгоритму їх розрахунку. 4. Каскадування збалансованої системи показників на підрозділи 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Проводиться перевірка показників на відповідність кожному з наступних критеріїв, приведених в порядку зменшення пріоритетності.</p> <p>Б. розподіл стратегічних цілей в розрізі перспектив.</p> <p>В. Вирішується завдання узгодженості або переходу від загальної стратегії до стратегії підрозділів і постановки завдань перед кожним працівником.</p> <p>Г. Необхідно підключити більшу кількість співробітників підприємства</p>
<i>10. Перспективи та ініціативи в збалансованій системі показників:</i>	
<p>Перспективи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінанси. 2. Взаємовідносини з клієнтами. 3. Внутрішні бізнес-процеси. 4. Навчання і розвиток персоналу 	<p>Ініціативи:</p> <p>А. Формування бази знань; управління знаннями.</p> <p>Б. Покращення бізнес-процесів; широкомасштабні та локальні зміни бізнес-процесів; автоматизація бізнес-процесів.</p> <p>В. Управління відносинами з клієнтами.</p> <p>Г. Управління витратами; бюджетування; функціонально-вартісний аналіз; управління доданою вартістю</p>

9.3.5. П'ятий рівень складності. Практичні тестові завдання	
<p>1. Для кого з приведених нижче суб'єктів господарювання залучення зовнішніх спеціалістів для реалізації функцій збалансованої системи показників буде прийнятним?</p> <p>а) суб'єкт господарювання корпоративної форми власності; б) фізична особа-підприємець; в) суб'єкт господарювання комунальної форми власності; г) відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти.</p> <p>Обґрунтуйте відповідь.</p>	<p>2. Змодельуйте ситуацію та наведіть приклади стратегічних заходів в межах перспектив, в розрізі яких будується збалансована система показників суб'єкта господарювання.</p> <p>Суб'єкт господарювання було створено як спеціалізований завод по переробці відходів одного гірничо-збагачувального комбінату. Пізніше переробка стала прив'язуватися і до виробничих потужностей інших компаній.</p> <p>Перспектива: переробка відходів усього міста включаючи і співпрацю з комунальними службами</p>
<p>3. Змодельуйте ситуацію на прикладі компанії та побудуйте для неї збалансовану систему показників.</p> <p>Опис діяльності: Компанія займається поставкою, передпродажною підготовкою і розподілом свіжих екзотичних фруктів, що не ростуть на території України. Компанія працює на ринку 8 років. Технологія зберігання і транспортування дуже складна. Недотримання технології призводить до значних втрат продукції.</p> <p>Опис ринкової ситуації: Кількість персоналу – 200 осіб. Створена добре розвинута інфраструктура ринку. Частка компанії складає 5 % від обсягу імпорту екзотичних фруктів в Україну. Компанія має 8 оптових складів в великих містах. Через роздрібну торгівлю реалізується до 5 % продукції.</p> <p>Основними ринками збуту є середні та великі населені пункти. Основну конкуренцію складають 2 великі компанії і «чорний» ринок.</p> <p>Проблеми: Компанія має працювати в нестабільних економічних і політичних умовах. Існують ризики, пов'язані з кліматичними особливостями країни.</p> <p>Перспективи: передбачається поступове зростання споживання екзотичних фруктів в країні.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) виділити стратегічні перспективи; 2) виокремити стратегічні цілі; 3) вибрати 3-4 показника в межах кожної 	<p>4. Змодельуйте ситуацію на прикладі компанії та побудуйте для неї збалансовану систему показників.</p> <p>Опис діяльності: Область діяльності компанії – організація мережі невеликих кафе, що надають послуги з швидкого і якісного харчування, а також виробництво і реалізація напівфабрикатів. Компанія має великий досвід щодо організації банкетів, фуршетів, а також проведення інших святкових подій. Співробітники компанії зберігають найкращі ресторанный традиції, що задовольняють найвибагливішого клієнта. Компанія існує 5 років. Реалізація напівфабрикатів займає до 10 % обороту компанії. В компанії створена виробнича лабораторія. Постійний і всебічний контроль забезпечує стабільність якості продукції. Кількість персоналу – 140 осіб. Кафе розміщені в спальних регіонах великих міст. Основну конкуренцію складають мережі швидкого харчування.</p> <p>Проблеми: Невисокий рівень менеджменту. Відсутність єдиної облікової системи. Не завжди є можливість визначити потреби клієнта та відповідно не вдається створити постійну клієнтуру.</p> <p>Перспективи: Розвиток бізнесу. Вихід на інші регіони.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) виділити стратегічні перспективи; 2) виокремити стратегічні цілі;

<p>перспективи; 3) навести приклади заходів</p>	<p>3) вибрати 3-4 показника в межах кожної перспективи; 3) навести приклади заходів</p>
<p>5. Змоделювати ситуацію і побудувати стратегічну карту в рамках реалізації збалансованої системи показників для одного з наведених нижче суб'єктів господарювання: 1) швейної фабрики, що скорочує потужності; 2) будівельної організації, що виготовляє цеглу, та намагається вийти на інші ринки збуту; 3) новоствореної юридичної компанії; 4) м'ясокомбінату, що мав збиткові показники за останній рік</p>	<p>6. Суб'єкт господарювання окрім 4-х основних перспектив збалансованої системи показників, виділяє додаткову: 1. Наведіть приклади показників в рамках однієї з приведених нижче додаткових перспектив в порядку пріоритетності (3-5 показників): а) інновації; б) логістика; в) забруднення навколишнього середовища; г) гарантія якості/соціальна відповідальність 2. Оберіть суб'єкт господарювання, для якого виділення розглянутої додаткової перспективи буде актуальним, та обґрунтуйте свій вибір: а) вантажний порт; б) вищий навчальний заклад; в) рекламне агентство; г) суб'єкт господарювання, що виготовляє поліпропіленові труби</p>
<p>7. Необхідно правильно віднести стратегічні цілі до перспективи «Фінанси» при побудові збалансованої системи показників: а) скорочення витрат; б) оптимізація запасів товарно-матеріальних цінностей; в) підвищення кваліфікації співробітників; г) підвищення якості проектних робіт; д) збільшення кількості клієнтів; е) зростання прибутку</p>	<p>8. Необхідно правильно віднести стратегічні цілі до перспективи «Відносини з клієнтами» при побудові збалансованої системи показників: а) підвищення рівня задоволення клієнтів; б) залучення клієнтів; в) участь співробітників у спеціалізованих виставках і конференціях; г) контроль будівельно-монтажних робіт; д) зберігання наявної клієнтської бази; е) зростання прибутку</p>
<p>9. Необхідно правильно віднести стратегічні цілі до перспективи «Внутрішні бізнес-процеси» при побудові збалансованої системи показників: а) своєчасне виконання проектних робіт; б) збільшення кількості клієнтів; в) точне планування проектів; г) субпідряд; д) контроль будівельно-монтажних робіт; е) оптимізація запасів товарно-матеріальних цінностей</p>	<p>10. Необхідно правильно віднести стратегічні цілі до перспективи «Навчання і розвиток персоналу» при побудові збалансованої системи показників: а) своєчасне виконання проектних робіт; б) скорочення витрат; в) підвищення кваліфікації співробітників; г) зростання прибутку; д) залучення клієнтів; е) участь співробітників у конференціях</p>

9.4. Ситуаційні завдання

Ситуаційне завдання №9.4.1 (Побудова системи збалансованих показників)

Невелика сімейна компанія «Strawberries» протягом багатьох років надавала різноманітні послуги туристам та відпочивальникам. Її недавно було придбано компанією західних курортів, найбільшим оператором гірськолижного відпочинку. Нові власники планують модернізувати компанію «Strawberries», перетворивши її в курортне містечко для відпочивальників. У рамках цього стратегічного плану, нові власники хотіли б провести значну реконструкцію ресторану туристичного комплексу.

Меню невеличкого закладу харчування було обмежене гамбургерами, хот-догами, бутербродами, піцею, картоплею фрі та іншими продуктами швидкого приготування. За умови слабкої конкуренції попередні власники не відчували жодної потреби в оновленні закладу громадського харчування. Якщо відпочивальники та туристи хотіли отримати їжу, єдиними альтернативами були сімейний заклад харчування або їжа, принесена з власного дому.

У рамках угоди щодо придбання компанії «Strawberries» компанія західних курортів вирішила зберегти всіх поточних співробітників. Менеджер закладу харчування, будучи працьовитим і ентузіастом, має дуже незначний досвід у даному бізнесі. Він відповідав лише за вибір меню, пошук і навчання співробітників та контроль за поточною діяльністю. Персонал кухні готував їжу і мив посуд. Адміністрація закладу харчування відповідала за прийом замовлень, касове обслуговування і дотримання чистоти в залі.

Після придбання компанія «Strawberries» управління західних курортів провело одноденну зустріч з усіма співробітниками закладу харчування, щоб обговорити майбутнє компанії і плани нового керівництва щодо розширення бізнесу. Наприкінці цієї зустрічі, управління та співробітники розробили *Balanced Scorecard* для закладу харчування, яка допомогла б керівництву управляти діяльністю компанії протягом майбутнього туристичного сезону.

Наступні показники ефективності були включені до *Balanced Scorecard*: тижневий обсяг продаж; тижневий обсяг прибутку; кількість пунктів меню; чистота приміщень, як її оцінюють представники управління західних курортів; задоволення потреб клієнтів варіантами меню, як її виміряно опитуванням клієнтів; задоволення клієнтів якістю

обслуговування, як її виміряно опитуванням клієнтів; середній час отримання замовлення; середній час приготування замовлення; відсоток персоналу кухні, що закінчив базовий курс кулінарії в місцевому коледжі; відсоток персоналу обідньої зали, що закінчив базовий курс гостинності в місцевому коледжі.

Витрати на працівників, які відвідують курси в місцевому коледжі, покриває компанія, яка придбала сімейну компанію «Strawberries».

Завдання:

1. Побудувати систему збалансованих показників для закладу харчування, беручи до уваги вищенаведені показники господарської діяльності. Використовуйте стрілки, щоб показати причинно-наслідкові зв'язки і «+» або «-», щоб вказати, чи впливає показник у напрямку збільшення або зменшення ефективності.

2. Поясніть, які гіпотези характерні системі збалансованих показників для закладу громадського харчування. Які з цих гіпотез, на вашу думку, є найбільш сумнівними? Чому?

3. Поясніть, яким чином управлінський персонал володітиме даними, що одна з гіпотез, яка лежить в основі системи збалансованих показників, є хибною.

Ситуаційне завдання №9.4.2 (Створення системи збалансованих показників, які підтримують різні стратегії)

Компанія «Advice» допомагає іншим компаніям організувати функціонування збалансованої системи показників. У межах власної рекламної та презентаційної роботи компанія «Advice» проводить для потенційних клієнтів щорічний семінар «*Balanced Scorecard*». Керівник компанії попросив нового співробітника взяти участь у семінарі цього року, щоб пояснити відвідувачам, як стратегія компанії визначає показники, які підходять для їхніх *balanced scorecard*. Співробітнику надано витяги з щорічних доповідей двох поточних клієнтів компанії «Advice», які необхідно використати під час проведення семінару.

Витяг з річного звіту компанії «GAO»:

Ключовими моментами нашої господарської діяльності є послідовне і своєчасне представлення нових продуктів та інтегрованість виробничого процесу. Представлення нового продукту є функцією результату дослідження і розробок (наприклад, кількість товарних лікарських сполук, створених по відношенню до загальної кількості потенційних сполук). Ми прагнемо до оптимізації результатів наших досліджень і можливостей першого виходу продукту на ринок, інвестуючи в найсучасніші технології, наймаючи максимально можливий відсоток «кращих і найяскравіших»

інженерів, а також у їх навчання на світовому рівні. Цілісність виробничого процесу забезпечується створенням специфікації якості світового класу та жорсткою профілактикою й аналізом для мінімізації дефектів. Наші клієнти отримують впевненість та мають повагу щодо нашого бренду – «перші на ринку й перші за якістю». Якщо ми постачаємо продукт нашим клієнтам під цим гаслом, то наша фінансова мета – збільшення рентабельності капіталу акціонерів.

Витяг з річного звіту «FMS»:

Наш бізнес може бути успішним або не успішним залежно від якості обслуговування клієнтів, що здійснюється нашими співробітниками. Тому вкрай важливо, щоб ми прагнули підтримувати високий моральний дух співробітників і мінімізувати плинність кадрів. Крім того, дуже важливо, щоб ми навчали наших співробітників використовувати технології, які дозволяють застосовувати передовий досвід в обслуговуванні наших постійних клієнтів. Після того, як співробітник заносить уподобання клієнтів до нашої бази даних, наш персонал по всьому світу прагне до того, щоб клієнту ніколи не довелося повторювати це у будь-якому з наших готелів. Якщо ми правильно мотивували працівників, ми повинні побачити постійні поліпшення в нашій картотеці претензій, у часі, необхідному для вирішення скарг клієнтів, і в нашій незалежній оцінці чистоти номерів. Це, у свою чергу, повинно впливати на ефективність наших зусиль щодо утримання клієнтів, що є ключем до досягнення наших цілей зростання прибутковості бізнесу.

Завдання:

1. Порівняти і протиставити стратегії двох компаній.
2. Виберіть показники *Balanced Scorecard* для кожної компанії. Використовуйте стрілки, щоб показати причинно-наслідкові зв'язки між показниками ефективності. Покажіть, чи буде показник продуктивності з плином часу збільшуватися або зменшуватися. Ви можете використати власні показники, враховуючи стратегічні цілі кожної компанії.
3. Які гіпотези вбудовані у кожен із збалансованих показників? Чому гіпотези різняться між двома компаніями?

Ситуаційне завдання №9.4.3 (Використання системи збалансованих показників для прийняття рішень)

Компанія «Tool», виробник невеликих інструментів, реалізовувала наприкінці 202X року програму бережливого виробництва з метою збільшення рентабельності продаж до 40,0%. Працівники компанії, що відповідають за формування споживчих цінностей продукції, почали

працювати над реалізацією програми. Протягом року вони отримали значні результати за кількома напрямками. Наведена нижче *Scorecard* відображає показники діяльності на початку року, в середині і на кінець року (табл. 9.4.1). Хоча працівники компанії були задоволені своїми успіхами, вони були розчаровані фінансовими результатами. Адже були ще далекі від цільового рівня рентабельності, а також спантеличені тим, що внесені удосконалення не призвели до значного поліпшення фінансових показників.

Таблиця 9.4.1

Система збалансованих показників компанії за 202X р.

Найменування показників	01.01	30.06	31.12
<i>I</i>	2	3	4
<i>Операційні:</i>			
– виручка на 1 особу, тис. грн.	15,0	15,0	15,0
– своєчасна доставка, %	70	90	95
– тривалість доставки, днів	15	6	5
– здача з першого разу, %	60	60	90
– собівартість продукції, грн.	60	60	59
<i>Потужність, %:</i>			
– продуктивна	40	40	40
– непродуктивна	50	30	10
– вільна	10	30	50
<i>Фінансові показники, тис. грн. на тиждень</i>			
– продажі	800,0	800,0	800,0
– витрати на матеріали	260,0	260,0	240,0
– витрати на переробку	300,0	300,0	300,0
– прибуток	240,0	240,0	260,0
<i>Рентабельність продаж, %</i>	30,0	30,0	32,5

Завдання:

1. Вкажіть на які об'єкти та завдання була сконцентрована увага працівників компанії у перші шість місяців та другі шість місяців. Якими були наслідки цих змін?

2. На підставі аналізу інформації з табл. 9.4.1 пояснити, чому фінансові результати були не такі хороші, як очікувалося.

3. Припустимо, що 31.12.202X р. потенційний клієнт пропонував придбати партію товарів, які б у січні збільшили тижневі доходи на 90,0 тис. грн., а матеріальні витрати на 25,0 тис. грн. Зважаючи на стару систему нормативних витрат, передбачувані витрати на переробку будуть на рівні 50,0 тис. грн. Чи будете Ви рекомендувати прийняти або відхилити замовлення? Обґрунтуйте відповідь.

Ситуаційне завдання №9.4.4

На основі фактичних даних та планів розвитку корпорації «SDS» сформууйте стратегічну карту в розрізі перспектив:

- 1) обсяги виробництва в розрізі трьох минулих звітних періодів (p_1 – 2000 шт.; p_2 – 3000 шт.; p_3 – 4000 шт.);
 - 2) собівартість одиниці продукції (p_1 – 2,0 грн.; p_2 – 2,0 грн.; p_3 – 1,3 грн.);
 - 3) планується проведення заходів щодо забезпечення належного рівня психологічного клімату в колективі;
 - 4) планується проведення активних рекламних заходів задля підвищення обсягів та оперативності реалізації продукції корпорації;
 - 5) в останньому звітному періоді забезпечено налагодження випуску продукції за європейськими стандартами якості;
 - 6) існує гнучка реалізаційна політика, яка базується на системах знижок;
 - 7) у власності корпорації є власна мережа збуту продукції та покупних супровідних товарів;
 - 8) планується затвердження положення про преміювання працівників на основі системи «результат – премія»;
 - 9) в плановому звітному періоді передбачено зростання доходності на 25% та прибутковості фінансово-господарської діяльності на 13%.
- Згрупуйте перспективи за основними проєкціями збалансованої системи показників. Для позначення взаємозв'язків між видами стратегічних перспектив використовуйте «→».

9.5. Питання для самоконтролю

1. Що таке збалансована система показників?
2. З яких елементів складається збалансована система показників?
3. Наведіть приклади показників фінансової складової збалансованої системи показників.
4. Охарактеризуйте клієнтську складову збалансованої системи показників.
5. Визначте показники складової внутрішніх бізнес-процесів збалансованої системи показників.
6. У чому зміст складової навчання і розвитку персоналу збалансованої системи показників?
7. Вкажіть на методичні підходи до розроблення збалансованої системи показників.
8. Що таке стратегічна карта?
9. Вкажіть за зміст взаємозв'язків між збалансованою системою показників та системою управління вартістю суб'єкта господарювання.
10. Назвіть основні переваги використання збалансованої системи показників.

9.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Батанова Т.В. Методологічні аспекти розробки системи збалансованих показників діяльності підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. №3. С. 79-83.

2. Гриценко Л., Височина А. Збалансована система показників як інструмент оцінювання стратегії підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 3 (129). С. 161-167.

3. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.

4. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в системі формування управлінської інформації: методологія та практика: монографія. Мелітополь: Таврійській державний агротехнологічний університет, 2007. 297 с.

5. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.

6. Лаговська О.А. Система збалансованих показників у вартісно-орієнтованому управлінні: напрями використання. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. №2. С. 70-80.

7. Малярець Л.М., Штереверя А.В. Збалансована система показників в оцінці діяльності підприємства. Наукове видання. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 188 с.

8. Пастухова В.В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність: Монографія. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. 302 с.

9. Голюпа Н. Збалансована система показників як ефективний інструмент управління. *Економіка та держава*. 2009. № 4. С. 65-66.

10. Kaplan R.S., Norton D.P. (1996). *The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action*: Harvard Business School Press. 304 p.

РОЗДІЛ 10 **Бухгалтерський облік в управлінні ризиками**

- 10.1. Мета і програмні результати.
- 10.2. Поняття, визначення, категорії.
- 10.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 10.4. Ситуаційні завдання.
- 10.5. Питання для самоконтролю.
- 10.6. Перелік рекомендованої літератури.

10.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із застосуванням облікової інформації в управлінні економічними ризиками суб'єкта господарювання. Набуття практичних умінь управління бухгалтерськими ризиками для забезпечення безперервності діяльності суб'єкта господарювання. Оволодіння превентивними та компенсаційними методами управління бухгалтерськими ризиками.

10.2. Поняття, визначення, категорії

Бухгалтерський ризик – стан невизначеності, що виникає у процесі організації, ведення бухгалтерського обліку та розкриття інформації (представлення облікових даних у відповідь на інформаційний запит користувачів).

Вуалювання показників фінансової звітності – навмисне викривлення окремих облікових даних (звітних показників) через порушення принципів обліку, положень облікової політики суб'єкта господарювання в межах чинного законодавства.

Господарський ризик – «небезпека (ймовірність) виникнення непередбачених втрат при обґрунтуванні того чи іншого управлінського рішення та недотримання очікуваних фінансових результатів в умовах невизначеності умов функціонування підприємства»¹¹.

¹¹ Лаговська О.А. Модель впливу процесу управління ризиками на бухгалтерський облік прибутку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. ЖДТУ. 2015. Вип. 3(33). С. 109-119.

Джерело ризику – фактори, що спричиняють невизначеність результатів та конфліктність у взаємовідносинах між учасниками господарських процесів.

Маніпулювання показниками фінансової звітності – свідоме викривлення звітних показників з порушенням чинних норм законодавства з метою досягнення певних опортуністичних цілей.

Невизначеність – «фундаментальна характеристика недостатнього забезпечення знаннями процесу прийняття економічного рішення щодо певної проблемної ситуації, тобто це невірогідність (наявність фіктивних даних), неоднозначність (нечіткість, неточність), невідомість (часткова або повна відсутність інформації про певну проблемну ситуацію)»¹².

Об'єкт бухгалтерського ризику – інформація, на основі якої обліковий працівник приймає рішення щодо ймовірності виникнення ризикованої ситуації або щодо можливості мінімізації негативних наслідків від настання ризику.

Ризик – ймовірність виникнення ситуацій негативних або позитивних за змістом, що мають вплив на результати господарської діяльності, що проваджувалася в умовах впливу та змін зовнішніх і внутрішніх факторів господарювання та в результаті реалізації обраних управлінських рішень, які впливають на результативні показники діяльності суб'єкта господарювання.

Суб'єкт бухгалтерського ризику – особа, яка приймає рішення про вибір тієї або іншої альтернативи у системі методів обліку чи способів його організації.

Фальсифікація показників фінансової звітності – навмисне викривлення або приховання інформації про результати від виконання окремих господарських операцій з метою здійснення впливу на рішення користувачів звітності.

10.3. Тестові завдання рівневої складності

10.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Під об'єктом ризику слід розуміти економічну систему, умови функціонування якої є наперед відомими: а) так; б) ні	2. Ризики, що виникають в господарській діяльності підприємства, мають лише негативні наслідки: а) так; б) ні
3. Для бухгалтерського обліку прийнятними є дві групи ризиків – ризики	4. Ведення бухгалтерського обліку зовнішніми спеціалістами, які гарантують

¹² Останкова Л.А., Шевченко Н.Ю. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 256 с.

Розділ 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками

<p>фінансово-господарської діяльності, які знаходять своє відображення через об'єкти бухгалтерському обліку та професійні ризики бухгалтера або бухгалтерські ризики: а) так; б) ні</p>	<p>правильність відображення господарських операцій в обліку та звітності – це аутсорсинг: а) так; б) ні</p>
<p>5. Ризики є об'єктом бухгалтерського обліку: а) так; б) ні</p>	<p>6. Ризики є об'єктами ризик-менеджменту: а) так; б) ні</p>
<p>7. Особа, яка зацікавлена в об'єкті ризику – це суб'єкт ризику: а) так; б) ні</p>	<p>8. Під суб'єктом ризику розуміють особу або групу осіб, які не виконують управлінські чи організаційні функції щодо об'єкта ризику: а) так; б) ні</p>
<p>9. Проведення оцінки ризиків – це першочерговий етап управління ними: а) так; б) ні</p>	<p>10. Дані, що отримані із зовнішніх джерел є більш релевантними на противагу внутрішнім даним: а) так; б) ні</p>
<p>11. Інформація, що використовується в якості інформаційного забезпечення системи управління є більш переконливою якщо вона має внутрішні та зовнішні джерела походження: а) так; б) ні</p>	<p>12. Факт отримання при виконанні виробничої програми браку необхідно відносити до маркетингового ризику: а) так; б) ні</p>
<p>13. Валютний ризик ідентифікується у випадку зміни валютних курсів, що призводить до виникнення втрат від проведення господарських операцій: а) так; б) ні</p>	<p>14. Лишень окремі методи аналізу, оцінки та визначення впливу ризику використовуються у цілях зниження його негативного впливу на показники діяльності: а) так; б) ні</p>
<p>15. Негативні зміни у громадській думці щодо продукції суб'єкта господарювання – це ризик репутації: а) так; б) ні</p>	<p>16. Під об'єктом обліку необхідно розмістити дані, на основі яких приймаються управлінські рішення щодо можливості виникнення ризикової ситуації: а) так; б) ні</p>
<p>17. До ризиків організації бухгалтерського обліку належить ризик неефективного документообігу: а) так; б) ні</p>	<p>18. Національна бухгалтерська практика надає повну інформацію щодо економічних ризиків суб'єкта господарювання: а) так; б) ні</p>
<p>19. До ризиків організації бухгалтерського</p>	<p>20. Виникнення бухгалтерських ризиків</p>

<p>обліку належить ризик неефективної організаційної структури суб'єкта господарювання: а) так; б) ні</p>	<p>обумовлюється можливостями неправильної інтерпретації основних принципів бухгалтерського обліку, що містяться в обліковій політиці підприємства: а) так; б) ні</p>
<p>21. Під управлінням економічними ризиками розуміється діяльність в рамках управління підприємством, спрямована на зведення до мінімуму впливу невизначеності навколишнього середовища, а також усунення помилок всередині підприємства, що спричиняє підвищення ефективності діяльності підприємства: а) так; б) ні</p>	<p>22. Економічний ризик відображає ступінь відхилення від цілей, від очікуваного результату, міру збитків з урахуванням впливу керованих і некерованих чинників, прямих та зворотних зв'язків стосовно об'єкта керування: а) так; б) ні</p>
<p>10.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом</p>	
<p>1. Беручи до уваги стан зовнішнього інформаційного середовища, господарська ситуація може бути охарактеризована наступним чином: а) визначена, коли кожній альтернативі рішення відповідає наперед відомий результат; б) невизначена, коли навіть можливі наслідки альтернативних рішень є не відомими; в) ризикова, якщо результати подій невідомі, але ситуація та можливості дозволяють оцінити їх ймовірність; г) всі відповіді правильні</p>	<p>2. Розкриття інформації про ризики у форматі пояснювальної записки до фінансової звітності: а) фактори і можливі втрати, що спричинені неспроможністю купити чи реалізувати активи у необхідній кількості у стислі терміни; б) зміни ринкових умов (цін на ресурси, курсу валюти, відсоткової ставки тощо), які впливають на результати діяльності суб'єкта господарювання; в) характеристика управлінських оцінок, які можуть впливати на результати діяльності суб'єкта господарювання, його фінансову стабільність та платоспроможність; г) всі відповіді правильні</p>
<p>3. До суб'єктивних чинників ризиків діяльності відносять: а) зміна системи оподаткування; б) економічні кризи; в) поведінка постачальників та покупців; г) рівень обізнаності в сфері господарського законодавства</p>	<p>4. Процес управління економічними ризиками включає: а) виявлення ризиків; б) проведення аналізу оцінки ризиків; в) розробку заходів з попередження бо зниження ризику; г) всі відповіді правильні</p>
<p>5. Бухгалтерська служба нівелює кредитний ризик через розкриття інформації про: а) динаміку рівня простроченої дебіторської заборгованості; б) платоспроможність контрагента; в) обсяг товарного кредиту в грошовому вимірі в розрізі кожного контрагента;</p>	<p>6. До об'єктивних факторів ризику фінансово-господарської діяльності не відносять: а) інфляція; б) рівень компетентності бухгалтера; в) конкуренція; г) поведінка постачальників та покупців</p>

Розділ 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками

г) всі відповіді правильні	
<p>7. Ситуація коли суб'єкт господарювання неспроможний купити чи реалізувати об'єкти активів у необхідній кількості – це:</p> <p>а) ринковий ризик; б) стратегічний ризик; в) ризик ліквідності; г) податковий ризик</p>	<p>8. Ситуація коли органами державного управління, з метою збільшення бюджетних доходів, планується підвищити ставки для низки податків та зборів – це:</p> <p>а) юридичний ризик; б) фондовий ризик; в) податковий ризик; г) фінансовий ризи</p>
<p>9. Відповідно до загально прийнятих принципів бухгалтерського обліку GAAP US у звітності суб'єкта господарювання розкривається інформація про наступні ризики:</p> <p>а) ринкові ризик; б) кредитні ризики; в) ризики бухгалтерського обліку; г) всі відповіді правильні</p>	<p>10. Відповідно до загально прийнятих принципів бухгалтерського обліку GAAP US у звітності суб'єкта господарювання розкривається інформація про наступні ризики основної діяльності:</p> <p>а) про справедливу вартість фінансових та похідних інструментів; б) про причини виникнення кредитного ризику та витрати на усунення негативних наслідків; в) про управлінські оцінки, що були використання при складанні форм фінансової звітності; г) дані про ліквідність та наявний капітал</p>
<p>11. Інструментом усунення негативних наслідків від впливу економічних ризиків на господарську діяльність через формування релевантного інформаційного забезпечення на всіх етапах процесу управління є:</p> <p>а) відділ управління економічними ризиками; б) бухгалтерський облік; в) бухгалтерська служба; г) пояснювальна записка до фінансової звітності</p>	<p>12. До зовнішніх причин виникнення бухгалтерського ризику необхідно віднести:</p> <p>а) надмірний рівень регулювання правил ведення бухгалтерського обліку; б) постійні зміни у підходах до здійснення податкових відносин; в) непередбачувані дії конкурентів; г) всі відповіді правильні</p>
<p>13. Основною причиною виникнення бухгалтерських ризиків є:</p> <p>а) невизначеність в бухгалтерському обліку; б) низький рівень професіоналізму працівників бухгалтерської служби; в) відсутність служби внутрішнього контролю; г) конфлікт інтересів між виконавцями та керівництвом</p>	<p>14. До внутрішніх причин виникнення бухгалтерського ризику необхідно віднести:</p> <p>а) особливості здійснюваних видів діяльності та системи управління; б) низька ефективність системи бухгалтерського обліку щодо формування інформаційного релевантного забезпечення процесу управління; в) брак управлінського досвіду в менеджменту суб'єкта господарювання; г) всі відповіді правильні</p>
15. До ризиків дій облікового персоналу	16. До внутрішніх причин виникнення

Розділ 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками

<p>відносяться:</p> <p>а) ризики, пов'язані з варіативністю облікових методик;</p> <p>б) ризики, пов'язані з неправомірними діями облікового працівника;</p> <p>в) ризики, пов'язані з професійним судженням бухгалтера;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>	<p>бухгалтерського ризику відносять:</p> <p>а) вид діяльності;</p> <p>б) нестабільність економічної ситуації в країні;</p> <p>в) дії конкурентів;</p> <p>г) зміни в законодавстві</p>
<p>17. До зовнішніх причин виникнення бухгалтерського ризику відносять:</p> <p>а) місія і цілі підприємства;</p> <p>б) порушення конфіденційності внутрішньої інформації;</p> <p>в) вид діяльності;</p> <p>г) відносини з інвесторами, покупцями та іншими контрагентами</p>	<p>18. Свідоме викривлення суб'єктом ведення обліку показників фінансової звітності з метою досягнення певних цілей – це:</p> <p>а) вуалювання;</p> <p>б) маніпулювання;</p> <p>в) фальсифікація;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>
<p>19. Обліковими працівниками свідомо було прийнято рішення про ідентифікацію витрат майбутніх періодів з метою підвищення величини позитивних фінансових результатів у звітному періоді. Назвіть вид викривлень фінансової звітності:</p> <p>а) вуалювання;</p> <p>б) маніпулювання;</p> <p>в) фальсифікація;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>	<p>20. У випадку якщо бухгалтерський ризик мав місце, то для його усунення необхідно застосовувати наступні методи, які призводять до зменшення негативних наслідків від настання наведеного ризику:</p> <p>а) страхування;</p> <p>б) резервування;</p> <p>в) хеджування;</p> <p>г) всі відповіді правильні</p>
<p>21. Інформація, яка наводиться у Пояснювальній записці до річної фінансової звітності щодо ризиків бухгалтерського обліку:</p> <p>а) можливі зміни певного ринкового параметру (курсу валюти, відсоткової ставки, цін тощо), який впливає на величину чистого прибутку підприємства;</p> <p>б) перелік факторів і можливих втрат, які викликані неспроможністю купити чи реалізувати активи у необхідній кількості за досить короткий час;</p> <p>в) характеристика управлінських оцінок, які можуть впливати на результати діяльності та фінансовий стан підприємств;</p> <p>г) прогноз щодо неспроможності контрагентів виконувати свої зобов'язання</p>	<p>22. Інформація, яка наводиться у Пояснювальній записці до річної фінансової звітності щодо кредитних ризиків:</p> <p>а) прогноз факторів, які завдають шкоди обладнанню, системам, технологіям, ресурсам;</p> <p>б) перелік факторів і можливих втрат, які викликані неспроможністю купити чи реалізувати активи у необхідній кількості за досить короткий час;</p> <p>в) характеристика управлінських оцінок, які можуть впливати на результати діяльності та фінансовий стан підприємств;</p> <p>г) прогноз щодо неспроможності контрагентів виконувати свої зобов'язання</p>
<p>23. У 202X р. компанія «DDS» мала 48,9 млн. грн. збитків, а в звітності було записано 4,6 млн. грн. прибутку. Однак це не покращило становища компанії, тому в</p>	<p>24. Під превентивними методами управління бухгалтерськими ризиками розуміють такі, що:</p> <p>а) зменшують негативні наслідки від</p>

<p>202X р. вона показує 2,1 млн. грн. прибутку, замість 15,6 млн. грн. збитку. Ці факти були виявлені у червні 202X р., а в липні компанія оголосила про своє банкрутство. Як називаються дані викривлення:</p> <p>а) вуалювання фінансової звітності; б) спотворення фінансової звітності; в) маніпулювання фінансової звітності; г) фальсифікація фінансової звітності</p>	<p>настання ризику за допомогою реалізації операцій з фінансовими інструментами; б) розподіляють ризик між різними видами діяльності підприємства; в) займаються створенням спеціальних фондів для покриття ймовірних негативних наслідків від настання ризику; г) попереджують виникнення ризику</p>
<p>10.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)</p>	
<p>1. Стан невизначеності, що виникає у процесі організації, ведення бухгалтерського обліку та розкриття інформації (представлення облікових даних у відповідь на інформаційний запит користувачів) – це _____</p>	
<p>2. Під _____ розуміється виконання певних дій в межах системи управління суб'єктом господарювання, які повинні забезпечити мінімізацію впливу невизначеності середовища функціонування</p>	
<p>3. _____ – це фактори, що спричиняють невизначеність результатів та конфліктність у взаємовідносинах між учасниками господарських процесів</p>	
<p>4. _____ – це ймовірність виникнення ситуацій негативних або позитивних за змістом, що мають вплив на результати господарської діяльності, що проваджувалася в умовах впливу та змін зовнішніх і внутрішніх факторів господарювання та в результаті реалізації обраних управлінських рішень, які впливають на результативні показники діяльності суб'єкта господарювання</p>	
<p>5. _____ відіграє одну із найважливіших ролей при формуванні інформаційного забезпечення управління ризиковими операціями</p>	
<p>6. _____ – це навмисне викривлення окремих облікових даних (звітних показників) через порушення принципів обліку, положень облікової політики суб'єкта господарювання в межах чинного законодавства</p>	
<p>7. _____ – це свідоме викривлення звітних показників з порушенням чинних норм законодавства з метою досягнення певних опортуністичних цілей</p>	
<p>8. _____ – це навмисне викривлення або приховання інформації про результати від виконання окремих господарських операцій з метою здійснення впливу на рішення користувачів звітності</p>	
<p>9. _____ – це визначення допустимих значень бухгалтерського ризику, рівня потенційних втрат</p>	
<p>10. _____ – це створення резервів для покриття негативних наслідків від результатів здійснення ризикових операцій</p>	
<p>10.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність</p>	
<p>1. <i>Етапи механізму управління економічними ризиками:</i></p>	
<p>Послідовність етапів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перший етап. 2. Другий етап. 3. Третій етап. 4. Четвертий етап. 5. П'ятий етап. 	<p>Етапи:</p> <ol style="list-style-type: none"> А. Аналіз оцінки ризиків. Б. Ідентифікація факторів ризиків. В. Обчислення потенційних втрат від настання ризикових ситуацій. Г. Виявлення ризиків. Д. Розроблення заходів з попередження або зниження ризику

<i>2. Розкриття облікової інформації про економічні ризики:</i>	
Ризики: 1. Податковий ризик. 2. Депозитний ризик. 3. Кредитний ризик. 4. Ризик ліквідності	Дані про ризики: А. Кількість банків, де розміщені грошові кошти суб'єкта господарювання. Б. Платоспроможність контрагента. В. Непогашення зобов'язань в терміни. Г. Використання податкових пільг
<i>3. Розкриття облікової інформації про економічні ризики:</i>	
Ризики: 1. Репутаційний ризик. 2. Податковий ризик. 3. Фондовий ризик. 4. Ризик достатності капіталу	Дані про ризики: А. Розширення переліку об'єктів оподаткування податком на додану вартість. Б. Негативні зміни ринкової вартості цінних паперів суб'єкта господарювання. В. Рішення власників про розподіл прибутку. Г. Проблеми із випуском нового виду продукції через негативну громадську думку
<i>4. Розкриття облікової інформації про економічні ризики:</i>	
Ризики: 1. Юридичний ризик. 2. Ризик бухгалтерського обліку. 3. Відсотковий ризик. 4. Ризик фізичної шкоди	Дані про ризики: А. Потенційні втрати від необхідності виконання судових рішень. Б. Зміни ринкової відсоткової ставки, що призводить до зменшення ціни активів та зростання вартості позикових ресурсів. В. Моральне старіння обладнання, збільшення обсягів споживання ними енергетичних ресурсів. Г. Неоптимальний вибір елементів облікової політики
<i>5. Причини виникнення бухгалтерського ризику:</i>	
Групи причин: 1. Зовнішні причини. 2. Внутрішні причини	Причини: А. Нестабільність господарської діяльності. Б. Посилення державного регулювання економічних процесів. В. Низька кваліфікація управлінського та облікового персоналу. Г. Агресивні дії конкурентів щодо захоплення сегменту ринку
<i>6. Методи управління бухгалтерськими ризиками:</i>	
Методи: 1. Лімітування. 2. Диверсифікація. 3. Резервування. 4. Страхування	Характеристика: А. Проведення заходів із розподілу ризику між різними суб'єктами інформаційної системи. Б. Визначається допустима величина витрат, яка може бути використана для покриття наслідків ризикової ситуації.

Розділ 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками

	<p>В. Страхування процесу надання професійних послуг, їх результату та відповідальності.</p> <p>Г. Формування резервів для нівелювання негативних наслідків від здійснення ризикових операцій</p>
<i>7. Види бухгалтерських ризиків:</i>	
<p>Види:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ризики, спричинені варіативністю облікових методів. 2. Ризики, спричинені свідомими суб'єктивними діями, що призвели до негативних наслідків. 3. Ризики, пов'язані з професійним судженням. 4. Ризики, пов'язані з ненавмисними діями 	<p>Ризики:</p> <p>А. Неправильне проведення переоцінки об'єктів необоротних матеріальних активів.</p> <p>Б. Технічні помилки облікових працівників при здійсненні розрахунковий дій.</p> <p>В. Неправильна інтерпретація положень чинного податкового законодавства.</p> <p>Г. Свідома фальсифікація бухгалтерських проведень</p>
<i>8. Причини виникнення бухгалтерського ризику:</i>	
<p>Причини:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Внутрішні причини. 2. Зовнішні причини 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Метаморфози розвитку ринкової економіки, посилення конкурентної боротьби, підвищення рівня державного регулювання господарських процесів.</p> <p>Б. Місія та цілі суб'єкта господарювання, неоптимальний вибір елементів облікової політики, відсутність політики конфіденційності облікових даних</p>
<i>9. Методи управління бухгалтерськими ризиками:</i>	
<p>Методи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лімітування. 2. Диверсифікація. 3. Внутрішній контроль. 4. Уникнення 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Визначається допустимий рівень бухгалтерського ризику.</p> <p>Б. Здійснюється превентивний контроль обліковими працівниками з метою недопущення негативних наслідків від ризикових операцій.</p> <p>В. Проводиться розподіл ризику між продуцентами даних.</p> <p>Г. Обліковий персонал відмовляється від здійснення ризикових облікових операцій</p>
<i>10. Види викривлень показників фінансової звітності:</i>	
<p>Види:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маніпулювання. 2. Вуалювання. 3. Фальсифікація 	<p>Характеристика:</p> <p>А. Свідоме викривлення даних про важливі показники діяльності суб'єкта господарювання у цілях здійснення впливу на рішення користувачів.</p> <p>Б. Свідоме порушення норм законодавства та викривлення показників фінансової звітності з метою досягнення</p>

	<p>альтруїстичних цілей. В. Свідоме викривлення окремих показників фінансових звітів через порушення принципів організації та ведення обліку</p>
<p><i>11. Розкриття облікової інформації про економічні ризики:</i></p>	
<p>Ризики: 1. Ризик фізичної шкоди. 2. Фінансові ризики. 3. Стратегічні ризики. 4. Ризик ліквідності</p>	<p>Дані про ризики: А. Перелік факторів і можливих втрат, які викликані неспроможністю купити чи реалізувати активи у необхідній кількості за досить короткий час, виникнення збитків у зв'язку з неможливістю погасити свої зобов'язання у повному обсязі. Б. Зазначення причин очікуваних втрат коштів при здійсненні фінансової діяльності (інфляція, зміни курсу іноземної валюти, зміна оцінки активів при їх реалізації, зменшення відсотків і дивідендів за портфельними інвестиціями, невиконання підприємством своїх зобов'язань). В. Зазначаються наслідки у разі неправильних управлінських рішень, неналежної реалізації рішення та неадекватного реагування на зміни у бізнес-середовищі, що здійснює негативний вплив на прибуток або капітал. Г. Прогноз факторів, які завдають шкоди обладнанню, системам, технологіям, ресурсам; інформація про страхування даних об'єктів</p>
<p><i>12. Методи управління бухгалтерськими ризиками:</i></p>	
<p>Методи: 1. Лімітування. 2. Диверсифікація. 3. Розподіл (передача) ризику. 4. Резервування</p>	<p>Характеристика: А. Реалізується за рахунок часткової або повної передачі ймовірних наслідків господарського ризику третім особам. Б. Встановлюється допустима норма ступеня ризику, рівня можливих витрат, які не можна перевищувати при здійсненні господарської діяльності. В. Створення резервних фондів для покриття ймовірних негативних наслідків від настання ризику. Г. Ризик ділиться між різними видами діяльності підприємства, постачальниками, асортиментом продукції, депозитними вкладками</p>

10.4. Ситуаційні завдання

<p>1. Визначте та охарактеризуйте зміст облікової інформації, аналітичних даних та іншої інформації, що може бути сформована в процесі управління маркетинговими ризиками</p>	<p>2. Визначте та охарактеризуйте зміст облікової інформації, аналітичних даних та іншої інформації, що може бути сформована в процесі управління логістичними ризиками</p>
<p>3. Суб'єкт господарювання стикнувся з управлінською проблемою зменшення обсягів реалізації та величини прибутку від операційної діяльності. На думку управлінського персоналу основними причинами наведених негативних явищ є: посилення конкурентної боротьби на ринку; гнучка цінова політика конкурентів, що передбачає активне використання програм лояльності до покупців; імпорт суб'єктом господарювання сировини, що на фоні зростання валютного курсу призводить до підвищення собівартості продукції. Встановіть вид ризику господарської діяльності підприємства</p>	<p>4. Суб'єкт господарювання задля вирішення управлінської проблеми підвищення обсягів виробництва та реалізації продукції обрав екстенсивний варіант виконання виробничої програми. Виробнича діяльність забезпечується через застосування застарілого обладнання та технологій. Управлінський персонал проігнорував можливість капіталовкладень у випуск нових якісніших видів продукції та виходу на нові сегменти ринків збуту. Визначте вид ризику господарської діяльності суб'єкта господарювання</p>
<p>5. Суб'єкт господарювання спеціалізується на виробництві кондитерських виробів, термін перебування на ринку – 5 років. За дані роки виробнича діяльність була прибутковою зі стабільною тенденцією до зростання. Весь даний період бухгалтерський (фінансовий) облік вів власний обліковий підрозділ, я якому була висока плинність кадрів (за 5 років головний бухгалтер мінявся 4 рази). Зовнішній аудит жодного разу не проводився. Власної служби внутрішнього контролю або посади внутрішнього аудитора у складі персоналу суб'єкта господарювання не передбачено. На прикладі даного суб'єкта господарювання описати, які бухгалтерські ризики з великою вірогідністю будуть притаманні для його діяльності, хто суб'єкт і що є об'єктом бухгалтерського ризику, які методи будуть найефективнішими в процесі</p>	<p>6. Суб'єкт господарювання постав перед вибором: чи створювати власний обліковий підрозділ чи звернутися до аутсорсингової фірми, яка пропонує послугу бухгалтерського консалтингу. Опишіть які витрати супроводжують функціонування власного облікового підрозділу (наприклад, що складається з двох чоловік, має спеціалізоване програмне забезпечення, розташовується в офісі суб'єкта господарювання) та порівняйте з використанням послуги бухгалтерського аутсорсингу, за яку проводиться щомісячна плата. Поясніть чому користування послуги бухгалтерського аутсорсингу не знайшло широкого розповсюдження в Україні, так як, наприклад, в США цією послугою користуються біля 70% суб'єктів підприємницької діяльності.</p>

<p>управління даними ризиками, а які методи будуть оптимальними з огляду на потенційні витрати</p>	
<p>7. Суб'єкт господарювання спеціалізується на наданні Internet-послуг, перед управлінським персоналом поставлене завдання розробити превентивні заходи щодо можливих викривлень фінансової звітності до кінця звітного року. Наведіть приклади таких заходів за умови: що суб'єкт господарювання має власний обліковий підрозділ, службу внутрішнього контролю та відділ управління економічними ризиками; користується послугами бухгалтерського аутсорсингу. Наведіть приклади оптимальних за витратами заходів, та заходів, що мають високий рівень ефективності щодо нівелювання негативних наслідків від бухгалтерських ризиків.</p>	<p>8. Суб'єкту господарювання необхідно вирішити управлінську проблему, пов'язану зі звільненням головного бухгалтера (звільнився за власним бажанням, працював останні 5 років). Необхідно знайти заміну на дану посаду. Які вимоги висуваються до головного бухгалтера? Чи необхідно суб'єкту господарювання заключати договір про професійну відповідальність з головним бухгалтером, що з попереднім не було зроблено? Що цей договір може дати суб'єкту господарювання в майбутньому? Які бухгалтерські ризики можуть бути характерними для суб'єкта господарювання після звільнення головного бухгалтера?</p>
<p>9. Обліковий підрозділ суб'єкта господарювання складається із 5 кваліфікованих працівників. Управлінський персонал анонсував перехід на використання нового програмного забезпечення організації та ведення бухгалтерського обліку. Крім цього, ведення бухгалтерського обліку в наступному році характеризуватиметься використанням якісно інших облікових оцінок (до розпорядчого документа про облікову політику будуть внесені зміни). У поточному звітному періоді завершена підготовка до випуску нових видів продукції та розширення обсягів виробництва та реалізації. Вкажіть які методи управління бухгалтерськими ризиками доцільно застосувати.</p>	<p>10. Які компенсаційні методи управління бухгалтерськими ризиками слід застосувати в цілях достовірного відображення показників фінансової звітності, зокрема показників «адміністративні витрати», «розрахунки з покупцями та замовниками», «фінансові результати»</p>

10.5. Питання для самоконтролю

1. Що таке ризик?
2. Охарактеризуйте об'єкти, суб'єкти та джерела економічного ризику.
3. Дайте характеристику етапам реалізації механізму управління економічними ризиками суб'єкта господарювання.

4. Який масив даних про економічні ризики може надаватися бухгалтерською службою?
5. Яка інформація про економічні ризики відображається у звітності суб'єкта господарювання?
6. Що таке податковий ризик?
7. Розкрийте зміст репутаційного ризику.
8. Охарактеризуйте суть бухгалтерського ризику.
9. Вкажіть на причини виникнення бухгалтерського ризику.
10. Визначте напрями нівелювання негативного впливу бухгалтерського ризику.

10.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Вигівська І.М. Ризик в бухгалтерському обліку: проблема трактування. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2006. № 4 (38). С. 20-29.
2. Вітлінський В.В., Великоіваненко П.І. Ризикологія в економіці та підприємстві: монографія. К. : КНЕУ, 2004. 480 с.
3. Донець Л.І. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посібник. К: ЦУЛ, 2012. 472 с.
4. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.
5. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.
6. Лаговська О.А. Обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія та методологія : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2012. 676 с.
7. Лучко М.Р. Невизначеність та ймовірність господарських операцій: до питання бухгалтерського обліку. *Науково-практичне видання «Незалежний аудитор»*. 2013. №5 (III). С.15-22.
8. Осинська О.В. Впровадження ризик орієнтованого підходу у сфері управління господарською діяльністю. *Часопис Київського університету права*. 2015. №2. С. 182-184.
9. Останкова Л.А., Шевченко Н.Ю. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 256 с.
10. Проскура В.Ф., Білак Р.Г. Методологічні підходи до управління ризиками. *Економіка і суспільство*. 2017. №9. С. 599-607.

РОЗДІЛ 11 | Бухгалтерський облік при прийнятті соціальних та екологічних рішень

- 11.1. Мета і програмні результати.
- 11.2. Поняття, визначення, категорії.
- 11.3. Тестові завдання рівневої складності.
- 11.4. Ситуаційні завдання.
- 11.5. Питання для самоконтролю.
- 11.6. Перелік рекомендованої літератури.

11.1. Мета і програмні результати

Формування практичних навичок, пов'язаних із організацією та веденням обліку соціальної відповідальності та екологічного обліку. Набуття практичних умінь оцінки вартості та цінності трудових ресурсів для цілей управління на основі фінансових та нефінансових показників. Оволодіння методичними підходами до формування показників соціальної та екологічної звітності.

11.2. Поняття, визначення, категорії

Екологічна звітність – подана користувачам у визначеному форматі сукупність показників, які характеризують здійснені суб'єктом господарювання заходи у сфері природокористування, а також результати його взаємодії з іншими економічними суб'єктами відповідно до приписів, що визначені екологічним законодавством.

Екологічна програма – комплекс природоохоронних дій суб'єкта господарювання, спрямованих на покращення функціонування природних екологічних систем та суспільства.

Екологічний облік – система виявлення, вимірювання, реєстрації, оброблення, накопичення, узагальнення, зберігання та підготовки релевантної інформації про окремі аспекти діяльності суб'єкта господарювання у галузі природокористування у цілях передавання її користувачам для прийняття рішень.

Екологічні витрати – витрати, що ідентифікуються через зменшення

активів чи збільшення зобов'язань та виникають внаслідок добровільних чи обов'язкових заходів у цілях запобігання, усунення, зменшення негативних наслідків на природне середовище.

Людський капітал – соціально-економічна категорія, яка характеризує систему сформованих і розвинутих вмінь, здібностей, особистих рис, які сприяють зростанню продуктивності та результативності фінансово-господарської діяльності.

Соціальна відповідальність – соціальне явище, яке передбачає добровільне та свідоме виконання, використання та дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм та нормативів.

Соціальна відповідальність бізнесу – концепція добровільної участі, залучення екологічних та соціальних аспектів до бізнес-стратегії суб'єкта господарювання на засадах взаємодії між різними зацікавленими сторонами.

Соціальна відповідальність бізнесу – обов'язкове чи добровільне проведення економіко-правових та організаційних заходів використання, збереження та розвитку трудових ресурсів суб'єкта господарювання шляхом ефективного виконання соціальних програм як складової суспільного розвитку.

Соціальні витрати – витрачання різних видів ресурсів або ж збільшення зобов'язань відповідно до законодавчих, соціально-економічних і морально-психологічних приписів, дія яких спрямована на задоволення соціальних потреб фізичних чи юридичних осіб.

Соціальна звітність – подана користувачам у визначеному форматі сукупність фінансових та нефінансових показників, які характеризують взаємовідносини суб'єкта господарювання з іншими соціальними та економічними суб'єктами на предмет виконання соціальних функцій та дотримання соціальних стандартів, норм та нормативів.

Соціальна програма – комплекс дій суб'єкта господарювання, спрямованих на забезпечення дотримання соціальних стандартів, норм та нормативів, а також створення позитивного іміджу соціально відповідального суб'єкта бізнесу.

Умовний актив – потенційно можливий актив, що ідентифікується внаслідок минулих подій та існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна або ж декілька невизначених майбутніх подій, не контрольованих чи не повністю контрольованих суб'єктом господарювання.

Умовне зобов'язання – зобов'язання, яке може виникнути внаслідок минулих подій чи дій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими суб'єкт господарювання не має повного контролю.

11.3. Тестові завдання рівневої складності

11.3.1. Перший рівень складності: альтернативні тестові завдання	
1. Суб'єкт господарювання з метою провадження ефективної діяльності повинен враховувати інтереси соціального середовища: а) так; б) ні	2. Додаткове матеріальне стимулювання персоналу є предметом соціальних управлінських рішень: а) так; б) ні
3. У переважній більшості випадків виконання суб'єктом господарювання соціальних зобов'язань проводиться на добровільній основі: а) так; б) ні	4. Простежується зростання соціальних стандартів ведення бізнесу: а) так; б) ні
5. Реалізація соціальної політики потребує формування соціальної звітності: а) так; б) ні	6. Управління процесом постачання не є складовим елементом соціальної відповідальності: а) так; б) ні
7. Соціальна політика суб'єкта господарювання є складовим елементом соціальної відповідальності: а) так; б) ні	8. В сучасних умовах не простежується зростання соціальної орієнтації світових стандартів ведення бізнесу: а) так; б) ні
9. Людський капітал – навички соціалізації у певному середовищі: а) так; б) ні	10. Основними показниками організаційного капіталу є кількість інноваційних проєктів та патентів: а) так; б) ні
11. Основними показниками соціального капіталу є загальна чисельність та структура персоналу: а) так; б) ні	12. Відповідно до доходного підходу оцінки вартість людського капіталу визначається шляхом дисконтування майбутньої величини доходу від його використання: а) так; б) ні
13. Основними показниками зовнішнього капіталу є кількість клієнтів та конкурентів, вага їх участі в ринкових відносинах: а) так; б) ні	14. Згідно принципу вчасності формування соціальних звітів, їх необхідно оприлюднювати з періодичністю, що відповідає потребам зацікавлених користувачів: а) так; б) ні
15. Вартістю медичного страхування персоналу включається до витрат на соціальний захист:	16. Соціальна звітність опосередковано може вплинути на зростання рівня продуктивності праці:

Розділ 11. Бухгалтерський облік при прийнятті соціальних та екологічних рішень

а) так; б) ні	а) так; б) ні
17. Стандарт AA1000 призначений для оцінювання отриманих результатів суб'єкта господарювання з етичних позицій: а) так; б) ні	18. Витрати на навчання персоналу включаються до витрат майбутніх періодів, адже отримання економічних вигід передбачається у довгостроковому періоді: а) так; б) ні
19. Меценатство слід відносити до внутрішніх соціальних програм: а) так; б) ні	20. Позитивними наслідками реалізації соціальних програм за участі персоналу суб'єкта господарювання є потенційна мінімізація кількості професійних захворювань: а) так; б) ні
21. Соціальна звітність суб'єкта господарювання для ділових партнерів може призвести до зростання рівня довіри: а) так; б) ні	22. Екологічні витрати – це витрати на освоєння природних ресурсів: а) так; б) ні
23. Пріоритетом для інформаційного суспільства є лишень декларування охорони природи та навколишнього середовища: а) так; б) ні	24. Екологічні витрати включають витрачання коштів на капітальний ремонт активів природоохоронного призначення: а) так; б) ні
25. У випадку ідентифікації екологічних витрат відсутня можливість отримання паралельних економічних вигід у довгостроковому періоді, то вони відносяться до витрат майбутніх періодів: а) так; б) ні	26. Довгостроковий позитивний ефект від реалізації екологічних програм може ідентифікуватися через зменшення бази оподаткування екологічним податком та податком на прибуток: а) так; б) ні
27. Проблеми організації та ведення обліку екологічних витрат і зобов'язань пов'язані з невизначеністю: а) так; б) ні	28. Витрати на реалізацію екологічних програм залежно від можливості отримання вигід відносяться до витрат звітного або ж майбутніх періодів: а) так; б) ні
29. Екологічний звіт в обов'язковому порядку повинен містити дані про екологічні витрати: а) так; б) ні	30. Звіт про екологічну діяльність може містити додатки: а) так; б) ні
31. Витратний метод оцінки людського капіталу базується на підрахунку всієї сукупності витрат, пов'язаних з фізичним і професійним розвитком працівників: а) так;	32. Експертний метод оцінки людського капіталу передбачає оцінку вартості створеного продукту в процесі реалізації трудового потенціалу в майбутньому: а) так;

б) ні	б) ні
33. Стандарти GRI визначають універсальний підхід до звітності щодо сталого розвитку підприємств: а) так; б) ні	34. Формування системи екологічного обліку характерне для інформаційного суспільства: а) так; б) ні
11.3.2. Другий рівень складності: тестові завдання з множинним запитом	
1. Передумовами становлення підсистеми соціального управління є: а) зростання соціальних орієнтації світових стандартів функціонування бізнесу; б) інтелектуалізація праці; в) розширення можливостей використання соціальних технологій; г) всі відповіді правильні	2. Який принцип соціальної відповідальності бізнесу визначає потреби встановлення із соціальними партнерами взаємовигідних зв'язків, що базуються на довірі, обміні інформацією: а) добровільності; б) відкритості; в) системності; г) взаємної моральної та матеріальної вигоди
3. Політика терпимості суб'єкта господарювання щодо релігійних, політичних, спортивних та музичних питань передбачена наступним принципом соціальної відповідальності бізнесу: а) добровільності; б) системності; в) недопущення конфліктів; г) значимості	4. Формування та виконання суб'єктом господарювання соціальних програм на регулярній основі декларує наступний принцип соціальної відповідальності бізнесу: а) відкритості; б) системності; в) недопущення конфліктів; г) значимості
5. Прийняття або ж відхилення суб'єктом господарювання виконання соціальних зобов'язань передбачає наступний принцип соціальної відповідальності бізнесу: а) добровільності; б) системності; в) значимості; г) відкритості	6. Інвестиції в розвиток громади, на території якої розміщені виробничі потужності суб'єкта господарювання слід відносити до наступної складової соціальної відповідальності: а) соціальна політика підприємства; б) управління процесом постачання; в) управління процесом виробництва; г) відносини з владою та місцевим населенням
7. Розгляд питань безпечності ланцюгів збуту продукції суб'єкта господарювання слід відносити до наступної складової соціальної відповідальності: а) управління процесом виробництва; б) управління збутом; в) відносини з владою та місцевим населенням; г) заходи з охорони навколишнього природного середовища	8. Ідентифікація суми коштів, затрачених на освоєння нових екологічних виробничих ліній характерне для наступної складової соціальної відповідальності бізнесу: а) управління процесом виробництва; б) проектно-конструкторські роботи; в) відносини з владою та місцевим населенням; г) заходи з охорони навколишнього природного середовища
9. Кількість інноваційних проєктів та ліцензій є показниками: а) зовнішнього капіталу;	10. Кількість конкурентів та клієнтів, їх ринкові частки, ділова репутація контрагентів та обсяги витрат на

<p>б) людського капіталу; в) соціального капіталу; г) організаційного капіталу</p>	<p>виконання соціальних програм є показниками: а) фізичного капіталу; б) людського капіталу; в) соціального капіталу; г) зовнішнього капіталу</p>
<p>11. Метод оцінки людського капіталу, який передбачає сумування всіх витрат на фізичний та професійний розвиток персоналу: а) витратний метод; б) дохідний метод; в) експертний метод; г) всі відповіді правильні</p>	<p>12. Метод оцінки людського капіталу, який базується на оцінці вартості створеного продукту в процесі потенційної реалізації трудового потенціалу: а) витратний метод; б) дохідний метод; в) експертний метод; г) всі відповіді правильні</p>
<p>13. Регламент, який передбачає оцінювання отриманих результатів діяльності суб'єкта господарювання через дотримання ним етичних принципів та позицій: а) The Global Reporting Initiative; б) Стандарти Саншайн; в) Account Ability (AA1000); г) United Nations Global Compact</p>	<p>14. Основними показниками соціального капіталу є: а) загальна кількість клієнтів; б) чисельність персоналу, що бере участь у соціальних програмах; в) обсяги виробництва у натуральних вимірниках; г) рівень автоматизації бізнес-процесів</p>
<p>15. Оприлюднення звітних показників повинно проводитися в прийнятний для користувачів час, визначений критерій відповідає такому принципу складання та подання соціальних звітів: а) принципу доступності; б) принципу залучення зацікавлених сторін; в) принципу процесуальності; г) принципу релевантності</p>	<p>16. Хто використовує соціальну звітність для прийняття рішення щодо ризиковості інвестиційних проєктів?: а) працівникам; б) інвесторам; в) споживачам; г) державним органам управління</p>
<p>17. Міжнародна практика підготовки соціальних звітів вказує на необхідність ідентифікації наступних розділів: а) економічного, соціального; б) економічного, соціального, людського; в) економічного, соціального, екологічного; г) економічного, соціального, екологічного, результативного</p>	<p>18. При формування суб'єктом господарювання соціального звіту актуальними є питання: а) чи виділена тематика звіту?; б) чи будуть залучені зовнішні спеціалісти до складання звіту?; в) які джерела даних будуть використанні для формування показників звіту; г) всі відповіді правильні</p>
<p>19. Позитивним довгостроковим ефектом від фінансування програм навчання та підвищення кваліфікації персоналу є: а) підвищенні рівня здоров'я працівників; б) підвищенні рівня лояльності працівників до суб'єкта господарювання</p>	<p>20. До витрат на реалізацію зовнішніх соціальних програм не відносяться: а) благодійні пожертвування; б) витрати на розробку програм навчання та підвищення кваліфікації працівників; в) витрати на розвиток та утримання</p>

<p>та рівня задоволеності умовами праці; в) мінімізації кількості професійних захворювань та нещасних випадків на виробництві; г) підвищенні якості управління, більш ефективній організації бізнес-процесів</p>	<p>інфраструктури; г) витрати на розвиток громади, покращення екологічної ситуації</p>
<p>21. На етапі розбудови постіндустріального суспільства простежувалося: а) будь-яка відсутність обліку екологічних факторів діяльності; б) виникнення обліку природних ресурсів; в) розробка основних положень екологічного обліку; г) формування системи екологічного обліку</p>	<p>22. Причиною виникнення і здійснення екологічного обліку є: а) збільшення витрат на природоохоронну діяльність; б) жорсткість природоохоронного законодавства; в) формування нових переваг споживачів інформації з екологічних питань; г) всі відповіді правильні</p>
<p>23. До об'єктів екологічного обліку входять: а) екологічні витрати; б) умовні зобов'язання; в) процес виробництва продукції; г) всі відповіді правильні</p>	<p>24. В екологічному обліку може використовуватися наступний метод: а) метод ринкової оцінки; б) оцінка на основі компенсаційних витрат; в) умовна оцінка; г) всі відповіді правильні</p>
<p>25. В екологічній звітності повинні наводитися елементи, які б ідентифікували наступну інформацію: а) розмір доходів; б) вартість майна; в) інформацію про відомі потенційно серйозні екологічні проблеми; г) всі відповіді правильні</p>	<p>26. В якій країні світу формування екологічної звітності та її оприлюднення закріплено законодавчо: а) Україна; б) Нідерланди; в) Бразилія; г) ОАЕ</p>
<p>27. Формування показників соціальної звітності характерне для наступної складової соціальної відповідальності бізнесу: а) соціальна політика підприємства; б) управління процесом постачання; в) управління процесом виробництва; г) управління збутом</p>	<p>28. Ідентифікація суми коштів, витрачених на освоєння нових виробництв характерна для наступної складової соціальної відповідальності бізнесу: а) управління процесом виробництва; б) проектно-конструкторські роботи; в) відносини з владою та місцевим населенням; г) заходи з охорони навколишнього природного середовища</p>
<p>29. Показники загальної чисельності працівників, структура персоналу, рівень освіти, рівень кваліфікації, досвід роботи на даному підприємстві характерні для наступного виду капіталу: а) фізичний капітал;</p>	<p>30. Кількість соціальних програм, чисельність працівників, які беруть участь в соціальних програмах – це показники: а) фізичного капіталу; б) людського капіталу; в) соціального капіталу;</p>

б) людський капітал; в) соціальний капітал; г) організаційний капітал	г) зовнішнього капіталу
31. Забезпечення економіко-правових та організаційних заходів використання, збереження та розвитку трудових ресурсів підприємства на засадах виконання соціальних програм як складових збалансованої соціально-економічної та екологічної господарської діяльності – це: а) фінансово-господарська діяльність; б) соціальна відповідальність бізнесу; в) екологічна складова господарської діяльності; г) всі відповіді правильні	32. За кредитом аналітичного рахунку 4741 «Забезпечення за потенційними або незавершеними судовими спорами» відображаються наступні витрати: а) витрати на задоволення вимог позивача; б) витрати на задоволення вимог колективного договору несистематичного характеру; в) витрати рекламційного характеру; г) витрати на сплату штрафних санкцій за порушення вимог законодавчих актів
11.3.3. Третій рівень складності: тестові завдання відкритого типу (твердження з невідомою змінною)	
1. Ключовими показниками _____ є кількість патентів та ліцензій, обсяг витрат на гарантійний ремонт, рівень автоматизації бізнесових процесів, кількість інноваційних проєктів, частка оновленого асортименту та номенклатури, частота оновлення програмного забезпечення	
2. Принцип _____ соціальної відповідальності бізнесу передбачає підтримання терпимості щодо питань релігії та політики	
3. Показники обсягів виробництва у натуральному вимірі, фактичні та планові обсяги реалізації характерні для _____ капіталу	
4. Зобов'язання, яке може виникнути внаслідок минулих подій чи дій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими суб'єкт господарювання не має повного контролю – це _____	
5. _____ – це комплекс дій суб'єкта господарювання, спрямованих на забезпечення дотримання соціальних стандартів, норм та нормативів, а також створення позитивного іміджу соціально відповідального суб'єкта бізнесу	
6. _____ оцінки людського капіталу базуються на обчисленні усієї суми витрат, пов'язаних з фізичним і професійним розвитком персоналу суб'єкта господарювання	
7. _____ – це соціальне явище, яке передбачає добровільне та свідоме виконання, використання та дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм та нормативів	
8. Екологічні витрати та зобов'язання є об'єктами підсистеми _____ обліку	
9. У _____ формування екологічної звітності та її оприлюднення регламентовано на законодавчому національному рівні	
10. Розкриття даних _____ спрямованості передбачає наведенні інформації про проблеми збереження природнього навколишнього середовища, зміст екологічних програм, принципи їх фінансування, результати виконання тощо	
11. _____ – система виявлення, вимірювання, реєстрації, оброблення, накопичення, узагальнення, зберігання та підготовки релевантної інформації про	

окремі аспекти діяльності суб'єкта господарювання у галузі природокористування у цілях передавання її користувачам для прийняття рішень	
12. Комплекс природоохоронних дій суб'єкта господарювання, спрямованих на покращення функціонування природних екологічних систем та суспільства – це _____	
13. _____ – це сукупність показників, які характеризують дії, процеси, явища та результати від проведення суб'єктом господарювання заходів, пов'язаних із здійсненням природоохоронної діяльності	
14. Витрати на фінансування екологічних програм у випадку неможливості отримання перспективних вигід відображаються у складі _____	
11.3.4. Четвертий рівень складності: тестові завдання на відповідність	
<i>1. Соціальна відповідальність бізнесу та її складові елементи:</i>	
Складові елементи: 1. Соціальна політика. 2. Управління процесом постачання. 3. Управління процесом виробництва. 4. Заходи з охорони навколишнього природного середовища	Характеристика: А. Забезпечення підтримання стратегії сталого розвитку. Б. Забезпечення якості продукції, які придбається споживачами. В. Забезпечення тактики придбання ресурсів у місцевих постачальників. Г. Звітування перед громадськістю про вплив на довкілля
<i>2. Соціальна відповідальність бізнесу та її складові елементи:</i>	
Складові елементи: 1. Соціальна політика. 2. Розвиток людського капіталу. 3. Управління збутом. 4. Проектно-конструкторські роботи	Характеристика: А. Реалізація технічних функцій та виконання відповідних завдань безпосередньо на місцях. Б. Принесення користі стейкхолдерам. В. Наведення всіх застережень відносно споживання продукту на пакуванні. Г. Створення належних ергономічних умов праці
<i>3. Складові соціальної відповідальності бізнесу та облікова інформація:</i>	
Складові елементи: 1. Соціальна політика. 2. Управління процесом постачання. 3. Управління процесом виробництва. 4. Заходи з охорони навколишнього природного середовища	Облікова інформація: А. Витрати на фінансування екологічних програм. Б. Аналітичні дані про розрахунки з постачальниками та підрядниками. В. Показники соціальної звітності. Г. Нормативні, індивідуальні та зведені калькуляції
<i>4. Принципи соціальної відповідальності бізнесу:</i>	
Принципи: 1. Системність. 2. Відкритість. 3. Добровільність. 4. Значимість	Характеристика: А. Регулярний та довгостроковий характер соціальних програм та проектів. Б. Добровільна участь та ініціативне виконання соціальних зобов'язань. В. Фінансування актуальних соціальних програм та отримання реального соціального ефекту.

	Г. Належне інформування про показники соціальної діяльності у цілях формування позитивного іміджу та репутації
<i>5. Види капіталу та показники:</i>	
<p>Види капіталу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальний капітал. 2. Людський капітал. 3. Фізичний капітал. 4. Організаційний капітал 	<p>Основні показники:</p> <p>А. Кількість соціальних програм, обсяги фінансування кожної з них.</p> <p>Б. Чисельність персоналу, факти підвищення кваліфікації, рівень освіти та досвід роботи.</p> <p>В. Фактичні та планові обсяги виробництва та реалізації в натуральних вимірниках.</p> <p>Г. Кількість патентів та ліцензій, інноваційних проєктів, частота оновлення програмного забезпечення</p>
<i>6. Принципи формування соціальної звітності та оприлюднення інформації:</i>	
<p>Принципи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доступність. 2. Вчасність та регулярність. 3. Відкритість. 4. Залучення зацікавлених сторін 	<p>Характеристика принципу:</p> <p>А. Систематичне залучення суб'єктом господарювання стейкхолдерів до процесу розкриття інформації про прийняті соціальні рішення з метою поліпшення якості звітів.</p> <p>Б. Підвищення рівня сприйняття даних соціального звіту користувачами через простоту наведеної інформації.</p> <p>В. Періодичність розкриття даних у форматі звітності.</p> <p>Г. Реагування на інформаційні потреби стейкхолдерів через постійне удосконалення форми соціального звіту</p>
<i>7. Принципи формування соціальної звітності:</i>	
<p>Принципи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зіставність. 2. Значимість. 3. Контекст врівноваженого розвитку. 4. Контрольованість 	<p>Характеристика принципу:</p> <p>А. Інформація, яка представлена у соціальному звіті повинна надати змогу порівняти стан та тенденції функціонування об'єктів в різних часових періодах.</p> <p>Б. Звітна інформація повинна масштабно розкривати аспекти господарської, соціальної та екологічної діяльності суб'єкта господарювання.</p> <p>В. У звітності повинні відобразитися тільки ті показники, які є достатньо значимими для користувачів.</p> <p>Г. Показники звітності повинні формуватися таким чином, щоб існувала можливість їх підтвердження іншими економічними суб'єктами</p>

<i>8. Інтереси користувачів соціальної звітності:</i>	
<p>Користувачі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ділові партнери. 2. Державні органи. 3. Інвестори. 4. Управлінський персонал 	<p>Значення соціального звіту:</p> <p>А. Соціальний звіт забезпечує можливість оцінки окремого спектру ризиків при прийнятті рішення про інвестування.</p> <p>Б. Соціальний звіт дозволяє підвищити рівень довіри до суб'єкта господарювання.</p> <p>В. Соціальний звіт створює можливості уникнення судових позовів, їх розв'язання у досудовому порядку.</p> <p>Г. Соціальний звіт дозволяє оцінити витрати, що виділені на соціальні проекти</p>
<i>9. Інтереси користувачів соціальної звітності:</i>	
<p>Користувачі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Акціонери. 2. Управлінський персонал. 3. Інші працівники. 4. Споживачі 	<p>Значення соціального звіту:</p> <p>А. Забезпечує стан подальшого володіння частками (акціями) суб'єкта господарювання.</p> <p>Б. Дозволяє аналізувати розмір соціальних витрат, поєднувати їх з іншими показниками діяльності.</p> <p>В. Сприяє формуванню позитивного іміджу соціально відповідального суб'єкта бізнесу .</p> <p>Г. Зменшує плинність кадрів та забезпечує залучення до складу персоналу висококваліфікованих працівників</p>
<i>10. Облікові інструменти та соціальні програми:</i>	
<p>Витрати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витрати на сплату штрафних санкцій за порушення трудового законодавства. 2. Витрати, пов'язані з відшкодуванням заподіяної шкоди працівникам. 3. Витрати, пов'язані з провадженням судового процесу. 4. Витрати рекламційного характеру 	<p>Рахунки бухгалтерського обліку:</p> <p>А. 4741 «Забезпечення за потенційними або незавершеними судовими справами».</p> <p>Б. 4743 «Забезпечення покриття зобов'язань за неякісні товари, роботи, послуги».</p> <p>В. 4744 «Забезпечення умовних соціальних зобов'язань при порушенні норм безпеки праці».</p> <p>Г. 4746 «Забезпечення покриття потенційних штрафних санкцій»</p>
<i>11. Екологічна орієнтація на етапах суспільного розвитку:</i>	
<p>Етапи розвитку суспільства:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Постіндустріальне суспільство. 2. Перехідне суспільство. 3. Традиційне суспільство. 4. Інформаційне суспільство. 	<p>Характеристика елементів екологічного обліку:</p> <p>А. Відсутність в обліку будь-яких об'єктів, які б мали екологічну спрямованість.</p> <p>Б. Розроблення базових положень екологічного обліку.</p> <p>В. Формування системи екологічного обліку.</p>

Розділ 11. Бухгалтерський облік при прийнятті соціальних та екологічних рішень

	Г. Становлення обліку природних ресурсів як результат виникнення проблем, пов'язаних з їх оцінкою
<i>12. Облікові інструменти в підсистемі екологічного обліку:</i>	
Рахунки: 1. Рахунки класу 1 «Необоротні активи». 2. Рахунки класу 2 «Запаси». 3. Рахунки класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань» 4. Рахунки класу 6 «Поточні зобов'язання»	Об'єкти екологічного обліку: А. Екологічний податок. Б. Умовні екологічні зобов'язання. В. Необоротні матеріальні активи природоохоронного призначення. Г. Природні ресурси (сировина; надра; корисні копалини)
<i>13. Принципи соціальної відповідальності бізнесу:</i>	
Принципи: 1. Системність. 2. Значимість. 3. Недопущення конфліктів. 4. Взаємна моральна та матеріальна вигода	Характеристика: А. Важливо, щоб соціальні програми впроваджувалися в тих сферах, в яких суспільство відчуває потребу в теперішній час, та отримання реального соціального ефекту. Б. Дотримання субординації компанією відносно релігії, політики, спортивних та музичних течій. В. Побудова взаємовідносин з усіма зацікавленими сторонами на основі врахування їх інтересів. Г. Соціальні програми повинні носити регулярний характер, участь у довгострокових проектах, а не тільки в окремих благодійних акціях
<i>14. Основні складові соціальної відповідальності бізнесу та їх відображення в системі бухгалтерського обліку:</i>	
Складові соціальної відповідальності: 1. Соціальна політика підприємства. 2. Управління процесом постачання. 3. Управління процесом виробництва. 4. Розвиток людського капіталу та трудові відносини	Інформація в системі бухгалтерського обліку: А. Показники соціальної звітності. Б. Статті калькуляції готової продукції та їх відповідність державним стандартам якості. В. Аналітичні відомості до рахунку розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами. Г. Сума коштів, витрачених на дотримання умов колективного договору, забезпечення соціального пакету
<i>15. Основні складові соціальної відповідальності бізнесу та їх відображення в системі бухгалтерського обліку:</i>	
Складові соціальної відповідальності: 1. Управління збутом. 2. Проектно-конструкторські роботи. 3. Відносини з владою та місцевим населенням.	Інформація в системі бухгалтерського обліку: А. Сума коштів, витрачених на охорону довкілля та зменшення негативного впливу на нього, показники соціальної

<p>4. Заходи з охорони навколишнього природного середовища</p>	<p>звітності. Б. Статті калькуляції готової продукції та їх відповідність державним стандартам якості. В. Сума коштів, витрачених на освоєння нових виробництв. Г. Сума коштів, витрачених на надання благодійної допомоги, організацію в місті чи області заходів суспільного значення</p>
<p><i>16. Принципи складання та подання соціальних звітів:</i></p>	
<p>Принципи: 1. Нейтральність. 2. Об'єктивність. 3. Процесуальність. 4. Релевантність</p>	<p>Характеристика принципу: А. В звіті повинна передусім міститись та інформація, яка є важливою та потрібною для користувачів звіту. Б. Готуючи звіти, слід уникати упередженості при відборі й подачі інформації, а також прагнути представити збалансовану картину результативності підприємств. В. Звіт повинен уникати тенденційного надання інформації; повинна бути досягнута рівновага в представленні досягнень підприємства. Г. Публікація звіту та представлених в ньому даних повинна бути здійснена в бажаний для користувачів час, що дозволить вчасно проаналізувати процеси</p>
<p><i>17. Інтереси користувачів соціальної звітності:</i></p>	
<p>Групи користувачів: 1. Споживачі. 2. Ділові партнери. 3. Державні органи. 4. Місцева громада та суспільні інститути</p>	<p>Значення соціальної звітності: А. Збільшує впевненість в підприємстві, призводить до меншої кількості судових тяжб і вигідніших умов функціонування. Б. Сприяє формуванню певного рівня довіри до підприємства та впливає на прийняття рішень щодо продовження чи припинення ділових відносин. В. Відображає внесок підприємства в підвищення рівня та якості життя населення регіону присутності, зайнятості; соціальної відповідальності, в т.ч. турботи про довкілля; витрати на благодійні заходи тощо. Г. Сприяє формуванню іміджу підприємства в очах існуючих і потенційних споживачів, впливає на розмір продаж і зміцнення репутації</p>
<p>11.3.5. Питання п'ятого рівня складності. Практичні тестові завдання</p>	
<p>1. Суб'єкт господарювання повинен</p>	<p>2. Суб'єкт господарювання має на меті</p>

<p>вирішити управлінську проблему щодо забезпечення більш ефективної організації бізнес-процесів. Для цього управлінському персоналу необхідно прийняти соціальне управлінське рішення наступного характеру:</p> <p>а) забезпечити медичне страхування працівників за рахунок підприємства; б) здійснити розробку програм навчання та підвищення кваліфікації працівників; в) забезпечити покращення рівня життя представників громади через вкладення коштів та інші інвестиції у розвиток інфраструктури місцевості; г) всі відповіді правильні. Обґрунтуйте відповідь.</p>	<p>підвищити рівень лояльності працівників до підприємства та рівень задоволеності роботою. Для цього менеджменту підприємства слід прийняти соціальне управлінське рішення наступного характеру:</p> <p>а) забезпечити можливість проходження працівниками підвищення кваліфікації; б) забезпечити підвищення купівельної спроможності населення; в) забезпечити санаторно-курортне оздоровлення працівників за рахунок підприємства; г) всі відповіді правильні. Обґрунтуйте відповідь.</p>
<p>3. Управлінському персоналу для вирішення управлінської проблеми необхідно оцінити трудовий потенціал суб'єкта господарювання за допомогою витратного методу (фонд заробітної плати персоналу – 12,0 млн. грн.; витрати на навчання персоналу – 0,5 млн. грн.; витрати, пов'язані з перепідготовкою та підвищенням кваліфікації персоналу – 0,3 млн. грн. та 0,1 млн. грн. відповідно):</p> <p>а) 12 млн. грн.; б) 12,5 млн. грн.; в) 12,8 млн. грн.; г) 12,9 млн. грн.</p>	<p>4. Управлінському персоналу для вирішення управлінської проблеми необхідно оцінити трудовий потенціал суб'єкта господарювання за допомогою витратного методу (фонд заробітної плати працівників – 10,0 млн. грн.; витрати на навчання персоналу – 0,3 млн. грн.; витрати на харчування – 0,2 млн. грн.; витрати на підвищення кваліфікації – 0,1 млн. грн.; витрати на довізання персоналу до місця роботи – 0,2 млн. грн.):</p> <p>а) 10 млн. грн.; б) 10,5 млн. грн.; в) 10,6 млн. грн.; г) 10,8 млн. грн.</p>
<p>5. Управлінському персоналу для вирішення управлінської проблеми необхідно оцінити трудовий потенціал суб'єкта господарювання за допомогою витратного методу (фонд оплати праці персоналу – 7 млн. грн.; витрати на навчання – 0,1 млн. грн.; витрати, пов'язані з перепідготовкою персоналу – 0,2 млн. грн.; витрати на підвищення кваліфікації працівників – 0,1 млн. грн.; витрати на розвиток інфраструктури громади, у якій розміщені виробничі потужності суб'єкта господарювання – 2,3 млн. грн.; меценатство – 1,0 млн. грн.):</p> <p>а) 7 млн. грн.; б) 7,4 млн. грн.; в) 9,7 млн. грн.; г) 10,7 млн. грн.</p>	<p>6. Управлінському персоналу для вирішення управлінської проблеми необхідно оцінити трудовий потенціал суб'єкта господарювання за допомогою витратного методу (фонд оплати праці персоналу – 17 млн. грн.; благодійні пожертвування – 2,0 млн. грн.; витрати, пов'язані з фінансуванням спортивних змагань – 0,2 млн. грн.; вихідна грошова компенсація, пов'язана зі звільненням працівників – 0,1 млн. грн.):</p> <p>а) 17 млн. грн.; б) 17,1 млн. грн.; в) 17,3 млн. грн.; г) 19,3 млн. грн.</p>

<p>7. Управлінському персоналу для вирішення управлінської проблеми необхідно оцінити трудовий потенціал суб'єкта господарювання за допомогою дохідного методу (планове значення доходу – 15000000,00 грн.; поточна відсоткова ставка – 12,0%; термін незмінності кадрового складу працівників підприємства – 2 роки):</p> <p>а) 10433654,29 грн.; б) 10982409,40 грн.; в) 11957908,16 грн.; г) 12043294,38 грн.</p>	<p>8. Управлінському персоналу для вирішення управлінської проблеми необхідно оцінити трудовий потенціал суб'єкта господарювання за допомогою дохідного методу (планове значення доходу – 1600000,00 грн.; поточна відсоткова ставка – 13,5%; термін незмінності кадрового складу працівників підприємства – 3 роки):</p> <p>а) 945295,09 грн.; б) 1094316,39 грн.; в) 1132639,80 грн.; г) 1173449,69 грн.</p>
<p>9. Для персоналу суб'єкта господарювання затверджено програму підвищення кваліфікації. Витрати на виконання внутрішньої соціальної програми дорівнюють сумі 150000,00 грн. Термін виконання програми підвищення кваліфікації становить 5 років. Відобразіть наведені господарські операції за місяць на рахунках бухгалтерського обліку:</p> <p>а) Д-т 23 «Виробництво» К-т 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – 125000,00 грн., Д-т 64 «Розрахунки за податками й платежами» К-т 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – 25000,00 грн.;</p> <p>б) Д-т 949 «Інші витрати операційної діяльності» К-т 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – 125000,00 грн., Д-т 64 «Розрахунки за податками й платежами» К-т 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – 25000,00 грн.;</p> <p>в) Д-т 39 «Витрати майбутніх періодів» К-т 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – 125000,00 грн., Д-т 64 «Розрахунки за податками й платежами» К-т 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – 25000,00 грн., Д-т 23 «Виробництво» К-т 39 «Витрати майбутніх періодів» – 2083,33 грн.;</p> <p>г) Д-т 39 «Витрати майбутніх періодів» К-т 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – 125000,00 грн., Д-т 64 «Розрахунки за податками й платежами» К-т 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» – 25000,00 грн., Д-т 949 «Інші витрати операційної діяльності» К-т 39 «Витрати майбутніх періодів» –</p>	<p>10. У рамках соціальної відповідальності суб'єктом господарювання у звітному періоді профінансовано витрати на розвиток та утримання інфраструктури у цілях підвищення рівня життя населення громади (використано послуги підрядної організації). Величина витрат становить – 1200000,00 грн. У перспективі (протягом 5 років) від прийняття даного управлінського соціального рішення передбачається збільшення доходу на 20 млн. грн. (1 рік – 2 млн. грн.; 2 рік – 4 млн. грн.; 3 рік – 8 млн. грн.; 4 рік – 4 млн. грн.; 5 рік – 2 млн. грн.). Відобразіть наведені господарські операції за місяць на рахунках бухгалтерського обліку:</p> <p>а) Д-т 92 «Адміністративні витрати» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – 1000000,00 грн., Д-т 64 «Розрахунки за податками й платежами» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – 200000,00 грн.;</p> <p>б) Д-т 949 «Інші витрати операційної діяльності» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – 1000000,00 грн., Д-т 64 «Розрахунки за податками й платежами» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – 200000,00 грн.;</p> <p>в) Д-т 39 «Витрати майбутніх періодів» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – 1000000,00 грн., Д-т 64 «Розрахунки за податками й платежами» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – 200000,00 грн., Д-т 949 «Інші витрати операційної діяльності» К-т 39 «Витрати</p>

10416,67 грн.	майбутніх періодів» – 100000,00 грн.; г). Д-т 39 «Витрати майбутніх періодів» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – 1000000,00 грн., Д-т 64 «Розрахунки за податками й платежами» К-т 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» – 200000,00 грн., Д-т 949 «Інші витрати операційної діяльності» К-т 39 «Витрати майбутніх періодів» – 8333,33 грн.
---------------	--

11.4. Ситуаційні завдання

Ситуаційне завдання №11.4.1

Компанія «GFK» здійснює соціальну діяльність, зокрема реалізує програми навчання та підвищення кваліфікації працівників; програми із будівництва житла працівникам. У звітному році витрати пов'язані із навчанням працівників становили 35000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 37000,00 грн.); витрати на підвищення кваліфікації працівників (курси професійної організації) – 21000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 27000,00 грн.). Періодичність проходження курсів підвищення кваліфікації для працівників становить 1 раз на 7 років. Витрати на оплату послуг будівельної організації становлять 2000000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 1370000,00 грн.). Крім цього, працівникам товариства у звітному році виплачено за рахунок прибутку премій на суму 780000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 1034000,00 грн.)

Необхідно: відобразити господарські операції щодо виконання суб'єктом господарювання соціальних програм за звітний період на рахунках бухгалтерського обліку; сформувавши деталізований управлінський бухгалтерський звіт про соціальну діяльність досліджуваного суб'єкта господарювання за звітний рік; визначте можливість створення резервів на фінансування соціальної діяльності.

Ситуаційне завдання №11.4.2

Компанія «FGF» здійснює соціальну діяльність, зокрема реалізує програми навчання та підвищення кваліфікації працівників; програми із благоустрою території поблизу розташування виробничих потужностей підприємства та його комерційних центрів. У звітному році витрати пов'язані із навчанням працівників становили 145000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 137000,00 грн.); витрати на підвищення кваліфікації

працівників (33000,00 грн., з них: 19000,00 грн. зовнішні курси; 14000,00 внутрішні курси). Періодичність проходження курсів підвищення кваліфікації для працівників становить 1 раз на 5 років.

При виконанні зовнішніх соціальних програм понесено наступні витрати: оплата рахунків сторонніх організацій за облаштування дитячого майданчику – 123000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 39000,00 грн.); оплата праці працівників, які були задіяні у прибиранні території парку – 12650,00 грн. (у минулому звітному періоді – 17000,00 грн.); спонсорська та меценатська допомога для організації свята меду – 40000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 27000,00 грн.); інші соціальні витрати – 3000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 7000,00 грн.).

Необхідно: відобразити господарські операції щодо виконання суб'єктом господарювання соціальних програм за звітний період на рахунках бухгалтерського обліку; сформуванню деталізований управлінський бухгалтерський звіт про соціальну діяльність досліджуваного суб'єкта господарювання за звітний рік; визначте можливість створення резервів на фінансування соціальної діяльності.

Ситуаційне завдання №11.4.3

При виконанні зовнішніх соціальних програм компанією «FKD» понесено наступні витрати: оплата рахунків сторонніх організацій за облаштування дитячого майданчику – 103000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 139000,00 грн.); оплата праці працівників, які були задіяні у прибиранні території парку – 22370,00 грн. (у минулому звітному періоді – 17000,00 грн.); спонсорська та меценатська допомога для організації Дня міста – 140000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 127000,00 грн.); інші соціальні витрати – 113000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 70000,00 грн.). Крім цього, підприємством було виплачено допомогу ветеранам праці на суму 30000,00 грн.

Необхідно: відобразити господарські операції щодо виконання суб'єктом господарювання соціальних програм за звітний період на рахунках бухгалтерського обліку; сформуванню деталізований управлінський бухгалтерський звіт про соціальну діяльність досліджуваного суб'єкта господарювання за звітний рік; визначте можливість створення резервів на фінансування соціальної діяльності.

Ситуаційне завдання №11.4.4

Компанія «HDS» здійснює екологічну діяльність, спрямовану на модернізацію очисних технологій, оновлення застарілих машин та обладнання з високим рівнем екологічної небезпеки, відшкодування

завданих збитків тощо. У звітному році досліджуваним підприємством було понесено витрати, пов'язані із компенсацією завданої шкоди здоров'ю працівникам в сумі 74000,00 тис. грн. (у минулому звітному періоді – 13700,00 грн.). Також, проведено оновлення екологічно небезпечного виробничого обладнання за рахунок створеного резерву на суму 132000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 137000,00 грн.). Щомісячна сума поповнення резерву становить 10000,00 грн.

У звітному році досліджуваним товариством було сплачено штраф за порушення екологічного законодавства в сумі 43000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 135000,00 грн.)

Необхідно: відобразити господарські операції щодо виконання підприємством екологічних програм та екологічної діяльності за звітний період на рахунках бухгалтерського обліку; сформувані деталізований управлінський бухгалтерський звіт про екологічну діяльність досліджуваного підприємства за звітний рік; визначте можливість створення резервів на фінансування екологічної діяльності підприємства.

Ситуаційне завдання №11.4.5

У звітному році компанією «AAD» було сплачено штраф за порушення екологічного законодавства в сумі 435000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 135000,00 грн.). У звітному році досліджуваним товариством було понесено витрати, пов'язані із компенсацією завданої шкоди здоров'ю працівникам в сумі 74000,00 тис. грн. (у минулому звітному періоді – 13700,00 грн.). У звітному році було проведено модернізацію обладнання (вартість 100 млн. грн.), що забезпечить уникнення екологічних штрафів на планову суму 2000000,00 грн. (протягом 10 років) Керівництвом компанії прийняте рішення про створення резерву покриття екологічних витрат.

Необхідно: визначте місячний платіж резервування витрат, пов'язаних із провадженням екологічної діяльності; відобразити господарські операції щодо виконання суб'єктом господарювання екологічних програм та екологічної діяльності за звітний період на рахунках бухгалтерського обліку; сформувані деталізований управлінський бухгалтерський звіт про екологічну діяльність досліджуваного суб'єкта господарювання за звітний рік; визначте можливість створення резервів на фінансування екологічної діяльності.

Ситуаційне завдання №11.4.6

Компанія «GKJ» здійснює екологічну діяльність, спрямовану на поліпшення функціонування очисних споруд та технологій, оновлення застарілого обладнання з високим рівнем екологічної безпеки, відшкодування завданих збитків тощо. У звітному році проведено

оновлення екологічно небезпечного виробничого обладнання за рахунок створеного резерву на суму 662000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 1337000,00 грн.). Щомісячна сума поповнення резерву становить 100000,00 грн. У звітному році досліджуваною компанією було сплачено штраф за порушення екологічного законодавства в сумі 143000,00 грн. (у минулому звітному періоді – 135000,00 грн.)

Необхідно: відобразити господарські операції щодо виконання суб'єктом господарювання екологічних програм та екологічної діяльності за звітний період на рахунках бухгалтерського обліку; сформувані деталізований управлінський бухгалтерський звіт про екологічну діяльність досліджуваного суб'єкта господарювання за звітний рік; визначте можливість створення резервів на фінансування екологічної діяльності підприємства.

11.5. Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте принципи соціальної відповідальності бізнесу.
2. Наведіть взаємозв'язки між складовими соціальної відповідальності бізнесу та елементами системи бухгалтерського обліку.
3. За якими методичними підходами проводиться оцінка вартості трудових ресурсів?
4. Дайте характеристику стандартам складання соціальної звітності.
5. Охарактеризуйте інформаційні інтереси користувачів соціальної звітності.
6. Вкажіть на організаційні, методологічні та методичні елементи підсистеми обліку соціальної відповідальності.
7. Визначте особливості обліку екологічних витрат.
8. Який набір показників повинен містити соціальний звіт?
9. Охарактеризуйте зміст показників екологічної звітності.
10. Наведіть якісні характеристики підготовки соціальної та екологічної звітності.

11.6. Перелік рекомендованої літератури

1. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К. Центр учбової літератури. 2018. 400 с.
2. Давидюк Т.В. Розвиток бухгалтерського обліку людського капіталу: теорія і методологія : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2011. 508 с.
3. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально відповідальної

діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку : монографія. Житомир: ЖДТУ, 2010. 496 с.

4. Замула І.В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності у забезпеченні стійкого розвитку економіки : монографія. Житомир: Вид-во ЖДТУ, 2010. 440 с.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій: Затверджено наказом Міністерства фінансів України №291 від 30 листопада 1999 року (зі змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 11.04.2023).

6. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 230 с.

7. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В.: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 418 с.

8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 року (зі змінами та доповненнями). URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення: 11.04.2023).

9. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності. Офіційний сайт. URL: <http://csr-ukraine.org> (дата звернення: 07.04.2023).

10. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 526 с.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Система бухгалтерського обліку функціонує з метою надання зацікавленим користувачам (суб'єктам інформаційного запиту) необхідної релевантної інформації для прийняття управлінських рішень. Бухгалтерський облік – це динамічний процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Дане визначення характеризує сутність та цільові орієнтири бухгалтерського обліку з точки зору процедурного підходу. Для побудови системи управління бухгалтерський облік слід розглядати як процес ідентифікації релевантної фінансової та нефінансової інформації, її вимірювання та передачу користувачам, що дозволяє їм продукувати обґрунтовані судження і приймати управлінські рішення, раціональні у своїй побудові.

2. Мета навчальної дисципліни

Формування системи теоретичних знань та практичних навичок щодо генерування та оброблення облікової інформації у цілях продукування якісного та релевантного інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень на всіх рівнях управління суб'єктом господарювання.

3. Пререквізити

Навчальна дисципліна «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» є обов'язковою компонентою освітньої програми та вивчається здобувачами на другому (магістерському) рівні вищої освіти в обсязі 150 год (5 кредитів). Засвоєння основних тем курсу повинно надати майбутнім фахівцям теоретичне розуміння та практичні навички щодо формування інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень на основі облікових даних. Вивчення здобувачами навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» здійснюється на основі отриманих знань та практичних навичок з навчальних дисциплін «Бухгалтерський облік (теорія)», «Фінансовий облік I», «Фінансовий облік II» «Управлінський облік», «Менеджмент», «Аналіз господарської діяльності», «Звітність підприємств», «Організація обліку та оптимізація оподаткування», «Стратегічний менеджмент», «Стратегічний аналіз» тощо.

4. Результати навчання

Відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів другого

(магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» сприяє формуванню таких компетентностей і програмних результатів навчання:

4.1. Загальні компетентності:

- ЗК 1. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності);
- ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

4.2. Фахові компетенції:

- ФК 1. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу;
- ФК 7. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства;
- ФК 9. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування;
- ФК 10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

4.3. Очікувані програмні результати:

- ПРН 1. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний рівень і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління;
- ПРН 4. Організовувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання;
- ПРН 5. Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання;
- ПРН 6. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації

управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації;

– ПРН 7. Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання;

– ПРН 10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень;

– ПРН 15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику;

– ПРН 17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: Бухгалтерський облік в управлінні підприємством											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	самостійна робота	Індивідуальні завдання	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Денна	1	2	5	150	2	30	15	–	105	–	Екзамен
Заочна	1	2	5	150	2	6	6	–	138	–	Екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п/с	л.	інд.	с.р.		л	п/с	л.	інд.	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Бухгалтерський облік як інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень													
Тема 1. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством	12	2	1	–	–	9	12	1	–	–	–	–	11	
Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством	16	4	1	–	–	11	16	1	–	–	–	–	15	
Тема 3. Принципи, методи і техніки	16	4	2	–	–	10	16	2	2	–	–	–	12	

Презентація навчальної дисципліни

підготовки управлінської бухгалтерської звітності												
Тема 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку	10	2	1	–	–	7	10	–	–	–	–	10
Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні	10	2	1	–	–	7	10	–	–	–	–	10
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>64</i>	<i>14</i>	<i>6</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>44</i>	<i>64</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>58</i>
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Обліково-інформаційне забезпечення процесу прийняття різних видів управлінських рішень											
Тема 6. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством	12	2	2	–	–	8	12	–	–	–	–	12
Тема 7. Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень	14	4	2	–	–	8	14	–	2	–	–	12
Тема 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства	14	2	2	–	–	10	14	–	–	–	–	14
Тема 9. Збалансована система показників в стратегічному управлінні підприємством	12	2	–	–	–	10	12	–	–	–	–	12
Тема 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками	14	2	1	–	–	11	14	–	–	–	–	14
Тема 11. Бухгалтерський облік при прийнятті соціальних та екологічних рішень	20	4	2	–	–	14	20	2	2	–	–	16
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>86</i>	<i>16</i>	<i>9</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>61</i>	<i>86</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>80</i>
Усього годин	150	30	15	–	–	105	150	6	6	–	–	138

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота включає в себе різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності здобувачів, яка здійснюється ними на навчальних заняттях або вдома за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі. Реалізація наведених завдань вимагає від здобувачів активної розумової діяльності, самостійного виконання різних пізнавальних завдань, застосування раніше засвоєних знань.

Формами самостійної роботи здобувачів з дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» є: аудиторна самостійна робота, написання доповідей, інших науково-дослідних праць, виконання господарських ситуацій та ситуаційних завдань, вивчення нормативно-правових документів, розв'язування тестів тощо.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	2	3	4
1	Тема 1. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством	9	11
2	Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством	11	15
3	Тема 3. Принципи, методи і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності	10	12
4	Тема 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку	7	10
5	Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні	7	10
6	Тема 6. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством	8	12
7	Тема 7. Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень	8	12
8	Тема 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства	10	14
9	Тема 9. Збалансована система показників в стратегічному управлінні підприємством	10	12
10	Тема 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками	11	14
11	Тема 11. Бухгалтерський облік при прийнятті соціальних та екологічних рішень	14	16
Разом		105	138

6. Методи навчання, контрольні заходи та критерії оцінювання

Методи навчання:

- 1) вербальні методи (лекція, дискусія, бесіда, пояснення, розповідь);
- 2) практичні методи (практичні та ситуаційні завдання);
- 3) наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали);
- 4) робота з інформаційними ресурсами (з нормативною базою, науковою та навчально-методичною літературою, інтернет-ресурсами);
- 5) самостійна робота над індивідуальним завданням за програмою навчальної дисципліни;
- б) комп'ютерні засоби навчання (дистанційне навчання з використанням онлайн-платформ).

Контрольні заходи охоплюють поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється з метою перевірки досягнення програмних результатів за окремими темами під час проведення практичних занять з урахуванням самостійної роботи здобувача. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання підсумкових навчальних досягнень здобувачів.

Методи оцінювання:

- 1) фронтальне усне опитування програмного матеріалу;
- 2) індивідуальне усне опитування;
- 3) тестування;
- 4) оцінювання виконаних практичних завдань;
- 5) презентація результатів виконаних індивідуальних творчих та розрахункових завдань (реферати, есе, звіти, доповіді, статті);
- 6) підсумковий контроль.

Система оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» передбачає оцінювання окремих видів (напрямів) роботи здобувачів, зокрема:

1) оцінювання роботи здобувачів на семінарських і практичних заняттях;

2) оцінювання відповіді здобувача на екзамені.

Максимальна кількість балів за змістові модулі:

– I змістовий модуль – 30 балів (за усні та письмові відповіді на семінарських і практичних заняттях (в т.ч. за самостійну та індивідуальну роботу));

– II змістовий модуль – 30 балів (за усні та письмові відповіді на семінарських і практичних заняттях (в т.ч. за самостійну та індивідуальну роботу), за підсумкову контрольну роботу)

Розподіл балів між видами (напрямами) роботи здобувача наведений в табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T10	T11		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Підсумкова оцінка за результатами семестрового контролю розподіляється наступним чином: 10 балів – 1-е теоретичне питання; 10 балів – 2-е теоретичне питання; 12 балів – ситуаційне завдання; 5 балів – тестові завдання; 3 бали – розкриття змісту категорій.

При виставленні загальної підсумкової оцінки за шкалою ECTS за дисципліну враховуються отримані здобувачем бали за всі змістові модулі та на екзамені. Переведення загальної кількості набраних балів в підсумкову оцінку за шкалою ECTS здійснюється за допомогою встановленої шкали (табл. 2) (згідно Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Оцінка рівня знань за результатами вивчення дисципліни заноситься у відомість та залікову книжку здобувача.

ПІСЛЯМОВА

Збірник тестових та практичних завдань для вивчення навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» містить матеріали, які дозволять отримати практичні навички щодо ідентифікації релевантної облікової інформації відносно інформаційних запитів користувачів, формування ефективних комунікацій між продуцентами даних та їх користувачами через врахування та усунення комунікаційних бар'єрів, забезпечення дотримання всіх методологічних прави оброблення даних та визначення оптимальних форм представлення звітної інформації, створення передумов для підвищення якості облікової інформації при організації функціонування системи бухгалтерського обліку, врахування особливостей облікової політики при здійсненні контрольно-аналітичних заходів у сфері ціноутворення, підготовки релевантних даних про витрати, доходи та фінансові результати у цілях прийняття стратегічних управлінських рішень, застосування різних методичних підходів, пов'язаних із оцінкою вартості суб'єкта господарювання, застосування збалансованої системи показників для оцінки напрямів перспективного розвитку, нівелювання негативного впливу ризиків на фінансово-господарську діяльність, у т.ч. бухгалтерських ризиків, врахування соціального та екологічного аспектів в процесі прийняття управлінських рішень на основі виділення відповідних складових в системі бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання тощо.

Набір практичних завдань поданий у розрізі тем, які відповідають даним робочої програми навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», містить визначену мету та програмні результати, рівневі тестові завдання (альтернативні тестові завдання; тестові завдання з множинним запитом; твердження з невідомою змінною; тестові завдання на відповідність), ситуаційні завдання, розкриття змісту термінів та категорій, питання для самоконтролю та перелік рекомендованих джерел для вивчення.

Розв'язування практичних завдань з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» передбачає активне використання вже набутих знань з таких навчальних дисциплін як «Бухгалтерський облік (теорія)», «Фінансовий облік I», «Фінансовий облік II» «Управлінський облік», «Менеджмент», «Аналіз господарської діяльності», «Аудит», «Звітність підприємств», «Організація обліку та оптимізація оподаткування», «Стратегічний менеджмент», «Стратегічний аналіз» тощо.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

КОВАЛЬЧУК Тетяна Миколаївна
КУЗЬ Василь Іванович

Бухгалтерський облік в управлінні підприємством

ПРАКТИКУМ

Літературний редактор

О.В. Лупул

Комп'ютерний набір та верстка

В.І. Кузь

Дизайн обкладинки

О.М. Кудрінська

Підписано до друку 31.05.23. Формат 60 x 84/8.
Папір офсетний. Друк різнографічний. Ум.-друк. арк. 10,5.
Обл.-вид. арк. 11,3 Зам. Н-0. Тираж 50.
Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2
e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002 р.